

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในการศึกษานี้ผู้วิจัยเลือกกรณีศึกษาจากเหตุการณ์ที่เป็นข่าวหน้า 1 ของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชน ช่วงตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2548 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2549 รวมระยะเวลาในการศึกษา 1 ปี 1 เดือน โดยเจาะจงเลือกกรณีข่าวที่มีความชัดเจนว่าเป็นการสร้างกระแสข่าวเองจากแหล่งข่าว แล้วถูกสื่อมวลชนนำเสนออย่างต่อเนื่อง และสังคมให้ความสนใจ มาใช้เป็นกรณีศึกษา จำนวน 6 เรื่อง ดังนี้

การสร้างกระแสข่าวของปัจเจกบุคคล

- การทุบรถยนต์ฮอนด้า รุ่น CRV ของนางสาวเดือนเพ็ญ ศิลาเกษ
- การทำบ้านสีดำของนางรัตนา สัจจเทพ

การสร้างกระแสข่าวของกลุ่มองค์กร

- การชุมนุมของกลุ่มต่อต้านการเปิดเขตการค้าเสรีระหว่างไทยกับสหรัฐฯ ที่ จ.เชียงใหม่

การสร้างกระแสข่าวของนักการตลาด

- การเปลี่ยออกเพื่อสาธิตผลิตภัณฑ์กระชับทรงอก

การสร้างกระแสข่าวของดารานักแสดง

- การแถลงข่าวตั้งครรภ์ของคัทลียา แมคอินทอช

การสร้างกระแสข่าวของนักการเมือง

- รายการเรียลิตี้โชว์แก้ปัญหาความยากจนที่อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

ในการศึกษากลยุทธ์การใช้พื้นที่ข่าวหน้า 1 ของแหล่งข่าวในหนังสือพิมพ์รายวัน ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

1.วิเคราะห์ลักษณะการนำเสนอข่าว โดยดูจาก

- การเล่าเรื่องในข่าว เพื่อศึกษาว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนมีลักษณะการเล่าเรื่องในแต่ละกรณีข่าวอย่างไร โดยวิเคราะห์จากแก่นเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร และการใช้สำนวนภาษาในข่าว ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบการเล่าเรื่องมีความสัมพันธ์กับประเภทของหนังสือพิมพ์หรือไม่อย่างไร

- การกำหนดวาระข่าวสาร เพื่อเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนให้ความสำคัญกับข่าวนั้นๆในระดับใด ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์จากขนาดพื้นที่ข่าวที่ปรากฏในหน้า 1,

ความถี่ในการนำเสนอ ตลอดจนจำนวนชิ้นข่าวที่ถูกนำเสนอ ซึ่งนอกจากจะเป็นการเปรียบเทียบ การให้ความสำคัญกับแต่ละกรณีข่าวระหว่างหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ประเภทแล้ว ยังเป็นการชี้ให้เห็นว่า องค์ประกอบข่าวแบบใดที่สื่อจะให้ความสำคัญมากเป็นพิเศษ

- การขู่อัดเงินข่าวสาร ท่ามกลางแง่มุมของข่าวที่มองได้มากมายหลายมิติ การเลือกนำเสนอข่าวโดยย้ำเน้นประเด็นใดประเด็นหนึ่งและละเลยหรือไม่ให้น้ำหนักกับประเด็นอื่นๆ ทำให้ประเด็นที่สื่อเลือกนำเสนอ นั้นโดดเด่นและเป็นการกำหนดให้สังคมตระหนักว่าประเด็นที่สื่อขู่อัดเงินมานั้นมีความสำคัญ ในขณะที่ผู้ต้องการเป็นข่าวหรือแหล่งข่าวอาจมีเจตนากรณีให้สื่อนำเสนอข่าวในประเด็นอื่นๆ แต่ไม่สามารถควบคุมการนำเสนอของสื่อได้ ผู้วิจัยจึงใช้การวิเคราะห์การพาดหัวข่าวและความน่าเชื่อถือของไทยรัฐและมติชนเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นการขู่อัดเงินข่าวสารของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทว่าเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

- การสร้างกรอบการรับรู้เนื้อหาข่าวสาร ในการนำเสนอข่าวแต่ละกรณีนั้น ทิศตตินโยบายและวัฒนธรรมการทำงานของสื่อแต่ละองค์กรย่อมมีส่วนในการสร้างกรอบการรับรู้เนื้อหาข่าวสาร และมักมีการเลือกใช้แหล่งข่าวบุคคลที่ให้ข้อมูลเข้ากับกรอบที่สื่อสร้างเอาไว้ การศึกษาลักษณะการสร้างกรอบการรับรู้เนื้อหาข่าวสารนี้ผู้วิจัยจึงสามารถวิเคราะห์ได้จากแหล่งข่าวที่สื่อเลือก และประเด็นที่แหล่งข่าวนำเสนอตามกรอบที่สื่อสร้างขึ้น

- การประกอบสร้างความหมาย ในการนำเสนอข่าวหน้า 1 หนังสือพิมพ์ต้องถ่ายทอดเรื่องราวที่เกิดขึ้นอย่างรวบรัด เพื่อสรุปความทั้งหมดและสร้างความสนใจให้ผู้รับสารเกิดความต้องการติดตามอ่านรายละเอียดอื่นๆ ของข่าว การดึงจุดเด่นของเหตุการณ์หรือตัวบุคคลออกมาทำให้ต้องนำเสนอภาพข่าวและพาดหัวข่าวด้วยการใช้ถ้อยคำที่มีความหมายแฝง สิ่งเหล่านี้เป็นการประกอบสร้างความหมายให้กับแต่ละกรณีข่าว นอกจากนี้ในส่วนของเนื้อข่าวการบรรยายเหตุการณ์หรือบุคลิกลักษณะของบุคคลในข่าวก็เป็นการประกอบสร้างหรือเชื่อมโยงความหมายไปยังเหตุการณ์อื่นๆ ได้อีกด้วย ซึ่งความหมายที่ถูกประกอบสร้างขึ้นมานี้จะทำให้กระแสสังคมมีท่าทีต่อกรณีข่าวนั้นๆ แตกต่างกันไป ซึ่งอาจไม่ใช่สิ่งที่แหล่งข่าวหรือผู้ต้องการเป็นข่าวคาดคิดไว้ ผลต่อเนื่องจากการถูกนำเสนอข่าวส่วนหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับกรอบสร้างความหมายจากสื่อด้วย

2.วิเคราะห์กระบวนการในการเข้าถึงพื้นที่ข่าวหน้า 1 และผลต่อเนื่องตามมา โดยศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกแหล่งข่าว 3 กรณี คือ การทุบรถยนต์ยอนด้า รุ่น CRV ของนางสาวเดือนเพ็ญ ศิลากษ, การทำบ้านสี่ดำของนางรัตนา สัจเทพ และมีอบต้อด้าน FTA เพื่อให้ทราบถึงมูลเหตุจูงใจ ตลอดจนกระบวนการในการใช้กลยุทธ์ต่างๆ และปัจจัยเสริมที่ทำให้แหล่งข่าวผู้เปิดประเด็นข่าวสามารถเข้าถึงพื้นที่ข่าวหน้า 1 ได้

3.วิเคราะห์จากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักวิชาชีพและนักวิชาการสื่อสารมวลชน เพื่อนำทัศนะของนายประตู่ข่าวสารประจำวัน เช่น บรรณาธิการข่าว ผู้สื่อข่าวหน้า 1 ของหนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆ และนักวิชาการ ได้แก่ อาจารย์คณะนิเทศศาสตร์และวารสารศาสตร์ มาวิเคราะห์ประกอบเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในเนื้อหาของแต่ละกรณี ตลอดจนเพื่อหาข้อเสนอแนะในการเปิดพื้นที่สื่อให้กับผู้เดือดร้อนในสังคมต่อไป

ทั้งนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอการวิเคราะห์ลักษณะการนำเสนอข่าวและกระบวนการในการเข้าถึงพื้นที่ข่าวหน้า 1 เป็นกรณีศึกษาแต่ละกรณีตามลำดับ และสุดท้ายจะเป็นการวิเคราะห์ทัศนะของสื่อและนักวิชาการ

4.1 การทบทวนคดีฮอนด้า รุ่น CRV ของนางสาวเดือนเพ็ญ ศิลาเกษ

กรณีการทบทวนคดีเพื่อประจานความไม่รับผิดชอบของบริษัทผู้ผลิตรถยนต์นี้เป็นข่าวใหญ่ที่สื่อทุกประเภทให้ความสนใจนำเสนอ แม้ว่ารูปแบบการแสดงออกดังกล่าวจะหมิ่นเหม่ว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย แต่กระแสสังคมก็ให้การสนับสนุนนางสาวเดือนเพ็ญ ทำให้บริษัทฮอนด้าต้องยอมซื้อรถคืนจากนางสาวเดือนเพ็ญ ส่งผลให้เกิดเป็นลัทธิเลียนแบบขึ้นมาในสังคมไทย ปรากฏเป็นข่าวการทบทวน เฆเรอ เพื่อประท้วงประจานผู้ผลิตรถยนต์อย่างต่อเนื่อง

4.1.1 ลักษณะการนำเสนอข่าว

การเล่าเรื่อง

กรณีการทบทวนคดีฮอนด้า รุ่น CRV ของ น.ส.เดือนเพ็ญ ศิลาเกษนี้ ไทยรัฐและมติชนนำเสนอในแก่นเรื่องเดียวกันคือการเรียกร้องสิทธิของผู้บริโภค โดยมีโครงเรื่องที่ไม่ต่างกันคือเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ โดยเริ่มเรื่องจากเหตุการณ์ที่ น.ส.เดือนเพ็ญทบทวน แล้วพัฒนาเรื่องไปสู่การเจรจาตกลงกันของคู่กรณี และยุติเรื่องด้วยการเสนอให้มีการแก้ไขกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคต่อไป โดยหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับมีการใช้สำนวนภาษาในการเล่าเรื่องแบบเดียวกันคือใช้การขยายความที่ทำให้ข่าวมีสีสัน เสมือนว่าเหตุการณ์ในข่าวกำลังดำเนินอยู่จริง เช่น

"พูดจริงทำจริง สาวเจ้าของร้านขายเสื้อผ้าใจเด็ด ใช้ค้อนปอนด์หวด พลั่วซัดฮอนด้า ซีอาร์วี ป้ายแดงที่เพิ่งซื้อ พังยับทั้งคัน หลังมีปัญหาแล้วขอเปลี่ยนไม่ได้ ยันเป็นรถในดวงใจ แต่ซื้อมาแล้วไม่ประทับใจ..." (ไทยรัฐ 28 ม.ค. 2548 : 1)

"แม่ค้าขายเสื้อผ้าสุดแค้น ชื่อป้ายแดงซีอาร์วีใช้ได้แค่เดือนเดียว มีปัญหาสารพัด ขนค้อนปอนด์ พลั่ว ทบประจานรถพังยับหน้าตึกชินวัตร เผยร้องผู้บริหารขอเปลี่ยนคันใหม่แล้วไม่ได้ผล ขณะที่ประธาน'ฮอนด้า'ยอมรับเสียใจ แจงลูกค้าเข้าใจคลาดเคลื่อน สคบ.ระงับเรื่องร้องเรียนจาก'น.ส.เดือนเพ็ญ' 4 ประเด็น เตรียมนัดไกล่เกลี่ยสัปดาห์หน้าแต่เกิดเหตุเสียก่อน" (มติชน 28 ม.ค. 2548 : 1)

ในส่วนของตัวละครทั้งไทยรัฐและมติชนต่างให้ความสำคัญกับ น.ส.เดือนเพ็ญในฐานะตัวละครเอกของเรื่อง โดยให้สวมบทบาทของผู้กล้าที่จะต่อสู้กับความไม่เป็นธรรม ซึ่งผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์การประกอบสร้างความหมายของ น.ส.เดือนเพ็ญ ในหัวข้อถัดไป

ลักษณะการเล่าเรื่องดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ประเภทมีรูปแบบการเล่าเรื่องในกรณีนี้ไม่แตกต่างกัน

การกำหนดวาระข่าวสาร

ไทยรัฐและมติชนมีการจัดลำดับความสำคัญให้กับข่าวนี้แตกต่างกันเล็กน้อย โดยหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีการนำเสนอข่าวนี้ในรูปแบบของภาพข่าวการทุบรถและข่าวพาดหัวใหญ่สุดของวันที่ 28 ม.ค. 2548 และในการเสนอข่าวสอณด้วยอมซื้อรถคืนในวันที่ 29 ม.ค. 2548 ไทยรัฐนำเสนอเป็นข่าวใหญ่อันดับ 2 และในส่วนของ การเสนอข่าวความคืบหน้าด้านนโยบายและมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคของหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นกับบริษัทสอณต้า ไทยรัฐนำเสนอในพื้นที่ข่าวหน้าใน และมีการนำเสนอการเรียกร้องสิทธิของผู้บริโภคอื่นๆ เป็นภาพข่าวอย่างต่อเนื่องทั้งบนพื้นที่หน้า 1 และในลักษณะของข่าวสั้นบนพื้นที่ข่าวหน้าในของไทยรัฐ รวมเป็นข่าวทั้งสิ้น 25 ชิ้น

ในขณะที่หนังสือพิมพ์มติชนนำเสนอข่าวนี้ในวันแรกเป็นภาพข่าวหน้า 1 และให้ความสำคัญเป็นข่าวใหญ่อันดับสองของวันที่ 28 ม.ค. 2548 ต่อมาในวันที่ 29 ม.ค. 2548 มติชนนำเสนอข่าวสอณต้าซื้อรถคืนพาดหัวพร้อมด้วยภาพข่าวเป็นข่าวใหญ่อันดับ 3 และในส่วนของ การนำเสนอความคืบหน้าของเหตุการณ์ มติชนนำเสนอทั้งในข่าวหน้า 1 และข่าวหน้าใน อีกทั้งมีการเกาะติดกระแสการเรียกร้องสิทธิของผู้บริโภคอื่นๆ หรือที่หนังสือพิมพ์มติชนระบุว่า เป็นลัทธิเลียนแบบมารายงานอย่างต่อเนื่องบนพื้นที่ข่าวหน้า 1 รวมมีข่าวที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจำนวน 28 ชิ้น

จากการให้พื้นที่ข่าวและความถี่ในการนำเสนอหน้า 1 ของไทยรัฐและมติชน แสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ประเภทต่างก็ให้ความสำคัญกับข่าวนี้อย่างมาก แต่เป็นการนำเสนอจากองค์ประกอบข่าวที่แตกต่างกัน คือไทยรัฐจะนำเสนอเป็นข่าวใหญ่เมื่อมีองค์ประกอบข่าวที่มีลักษณะของความขัดแย้ง ความรุนแรง และปฏิกิริยาสนใจ ขณะที่มติชนนอกจากจะให้ความสำคัญกับองค์ประกอบข่าวในแง่ความขัดแย้งและปฏิกิริยาสนใจเหมือนกับไทยรัฐแล้ว ยังให้ความสำคัญกับองค์ประกอบข่าวในแง่ผลกระทบด้วย

การชูประเด็นข่าวสาร

แม้ว่าไทยรัฐและมติชนจะให้ความสำคัญกับองค์ประกอบข่าวที่แตกต่างกันอยู่บ้าง แต่ในกรณีเหตุการณ์การทุบรถยนต์ของ น.ส.เดือนเพ็ญและกรณีของปัจเจกบุคคลรายอื่นๆ ที่ตามมา ทั้งไทยรัฐและมติชนต่างก็ชูประเด็นการเรียกร้องสิทธิของผู้บริโภคให้เป็นประเด็นสำคัญที่สุด สะท้อนให้เห็นจากการพาดหัวข่าว

“ค้อนปอนด์โพละ! ทูบซีอาร์วี ป้ายแดงมีปัญญา” (ไทยรัฐ 28 ม.ค. 2548 : 1)

“สาวทูบซีอาร์วี ‘ถ้าดีจริงคงไม่ทำแบบนี้” (มติชน 28 ม.ค. 2548:1)

“คิว‘นิสสัน’ เผาประชดอีกราย” (ไทยรัฐ 6 ก.พ. 2548 : 1)

“จากทูบประจันเป็นเผา ถึงคิว‘เซฟิโร” (มติชน 6 ก.พ. 2548 : 1)

เป็นการสะท้อนให้เห็นว่าทั้งไทยรัฐและมติชนเน้นย้ำที่เหตุการณ์การเรียกร้องสิทธิผู้บริโภคด้วยการประท้วงประจันบริษัทผู้ผลิตรถยนต์ ทำให้ประเด็นการทูบทำลายรถโดดเด่นมากกว่าประเด็นอื่นๆ เช่น ประเด็นความบกพร่องของกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคหรือประเด็นปัญหาที่องค์กรเพื่อผู้บริโภคไม่มีอำนาจต่อรองกับองค์กรภาคธุรกิจ ซึ่งประเด็นที่ไม่ได้ถูกชูขึ้นมาเนี่ยมักปรากฏเพียงเล็กน้อยในเนื้อหาข่าวและในบางกรณีก็ไม่ถูกนำเสนอเลย

แม้ว่าหนังสือพิมพ์มติชนจะเป็นหนังสือพิมพ์เน้นคุณภาพ แต่ในกรณีนี้การชูประเด็นของมติชนก็ไม่แตกต่างจากไทยรัฐแต่อย่างใด ซึ่งเมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบของเหตุการณ์แล้ว ถือได้ว่าเหตุการณ์การประท้วงประจันด้วยวิธีการต่าง ๆ นั้นประกอบด้วยองค์ประกอบข่าวในหลายๆ ด้าน ทั้งในแง่ของความรุนแรง ความทันต่อเหตุการณ์ และปฏิกิริยาสนใจ ขณะที่ประเด็นสิทธิผู้บริโภคในแง่มุมอื่นๆ ซึ่งมีองค์ประกอบข่าวในด้านผลกระทบ เช่น การแก้กฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคกลับเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและไม่มีสีสัน ทำให้สื่อเล่นกับประเด็นเหล่านี้ได้ยากกว่า อย่างไรก็ตามการชูประเด็นด้วยเรื่องการประท้วงประจันของผู้บริโภคก็ทำให้ถูกกล่าวขานอย่างกว้างขวางในสังคม จนผู้บริโภคในสังคมไทยเกิดความตื่นตัวกับการเรียกร้องสิทธิขึ้นมาได้ในระดับหนึ่ง

การสร้างกรอบการรับรู้เนื้อหา

กรณีนี้ทั้งไทยรัฐและมติชนต่างก็สร้างกรอบการรับรู้เนื้อหาไว้คือผู้ประกอบการต้องคำนึงถึงสิทธิผู้บริโภคเป็นสำคัญ หนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับจึงเลือกนำเสนอแหล่งข่าวบุคคลที่มีการให้ข้อมูลและทัศนคติสอดคล้องกับกรอบที่สื่อมีอยู่ โดยมีการให้ความสำคัญกับแหล่งข่าวที่คล้ายคลึงกัน ประกอบด้วย น.ส.เดือนเพ็ญ ผู้ทุบรถยนต์ฮอนด้า CRV, นายโยอิจิ อาโอบิ ประธานบริษัทฮอนด้าประจำประเทศไทย, นายธนา เบญจาทิกุล สภานายความ และตัวแทนของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.), กระทรวงอุตสาหกรรม และให้ข้อมูลภายในกรอบที่สื่อมี เช่น

นายประพิศ ยอดสุวรรณ ผู้อำนวยการกองคุ้มครองผู้บริโภค ด้านฉลาก สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) กล่าวว่า “ในการคุ้มครองของ สคบ.กรณีที่สินค้า เช่น รถยนต์ หากซื้อมาแล้วเกิด

ปัญหาต่อความปลอดภัย เสี่ยงต่ออุบัติเหตุ โดยเฉพาะระบบเกียร์ บริษัทจะต้องรับผิดชอบเปลี่ยนรถให้ทันที" (มติชน 28 ม.ค. 2548 : 15)

นายธนา เบญจาธิกุล รองประธานฝ่ายวิชาการ สภานายความ ที่ให้ความเห็นว่า "ในกรณีที่เกิดขึ้นคงไม่สามารถฟ้องร้องเปลี่ยนรถให้ใหม่ได้ ทำได้แต่ขอมให้ใช้งานได้เท่านั้น ถ้าจะฟ้องโอกาสจะชนะก็น้อยมาก การที่เรามาเรียกร้องผ่านทางสื่อเป็นเรื่องที่ถูกต้องแล้ว เพราะเป็นการทำลายชื่อเสียงของบริษัท ในประเทศไทยกฎหมายยังล้าสมัย เอื้อต่อผู้ผลิต แต่ผู้ผลิตอ้างว่า ให้โอกาสในการเลือกสินค้าแล้วผู้บริโภคเลือกสินค้าเองก่อนที่จะออกไปจากร้าน ซึ่งกรณีรถซิวาร์วี่ก็มีมาหลายครั้ง แต่ก็ทำอะไรไม่ได้มาก" (ไทยรัฐ 28 ม.ค. 2548 : 19)

การประกอบสร้างความหมาย

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนใช้ทั้งการนำเสนอด้วยภาพข่าวและการรายงานข่าว โดยทั้ง 2 ฉบับนำเสนอภาพเหตุการณ์ขณะที่ น.ส.เดือนเพ็ญ กำลังทูปรถ CRV แต่ภาพข่าวของไทยรัฐเน้นให้เห็นตราสัญลักษณ์ของฮอนด้าที่บริเวณหน้ารถและให้เห็นสภาพรถที่กำลังถูกทูปด้วยพลั่ว ภาพข่าวของไทยรัฐจึงเป็นการเน้นย้ำการทำลายชื่อเสียงบริษัทฮอนด้าอย่างชัดเจน ขณะที่มติชนเน้นที่อารมณ์และสีหน้าของน.ส.เดือนเพ็ญ ขณะใช้ค้อนปอนด์ทูปกระจกและมีผู้คนมุงดูอยู่ด้านหลัง จึงสื่อความหมายถึงความรู้สึกโกรธแค้นของผู้บริโภคที่ถูกเอาเปรียบ

ตัวตนของ น.ส.เดือนเพ็ญ นั้นถูกหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับประกอบสร้างความหมายให้สังคมรับรู้ว่าเป็นผู้หญิงธรรมดาทั่วไปคนหนึ่งที่ทำมาหากินสุจริต เมื่อประสบปัญหาเนื่องจากถูกเอาเปรียบ เปรียบจากคู่กรณีซึ่งเป็นบริษัทใหญ่โต กลไกทางกฎหมายหรือหน่วยงานต่างๆกลับมีข้อจำกัดในการให้ความช่วยเหลือ และจากลักษณะของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้กับคนส่วนใหญ่ในสังคมไทย ทำให้ประชาชนทั่วไปเกิดความรู้สึกร่วมสูง เกิดเป็นความเห็นอกเห็นใจเหมือนเป็นปัญหาของตนเองไปด้วย ภาพลักษณ์ของ น.ส.เดือนเพ็ญ จึงกลายเป็นตัวละครที่เป็นตัวแทนของชาวบ้านตาต้าๆที่ถูกรังแก จนต้องอาศัยความเด็ดเดี่ยวเพื่อตอบโต้ และรักษาสิทธิของตน เห็นได้จากการที่สื่อเลือกใช้ถ้อยคำในการพูดถึง น.ส.เดือนเพ็ญ เช่น พุดจริงทำจริง สาวเจ้าของร้านขายเสื้อผ้าใจเด็ด แม่ค้าสาวใจเด็ด

ขณะที่บริษัทฮอนด้าถูกประกอบสร้างให้กลายเป็นผู้ร้ายในทันที จากการนำเสนอคำให้สัมภาษณ์ของ น.ส.เดือนเพ็ญ เช่น

"...น.ส.เดือนเพ็ญที่พลาดถูกเศษกระจกบาดที่มือได้รับบาดเจ็บเล็กน้อย เปิดฉากให้สัมภาษณ์อย่างเหลืออดว่า ตนเป็นแม่ค้าหาเงินมาด้วยความยากลำบาก เคยใช้รถคันละ 7-8 แสนบาท แล้วจะเปลี่ยนทุก 3-4 ปี สำหรับรถในดวงใจจริง ๆ แล้วคือรถฮอนด้า ซีอาร์-วี ตั้งใจว่า ถ้ามีเงินจะต้องซื้อให้ได้ เพราะรักฮอนด้า แต่รถคันที่ซื้อมามีปัญหา เดิมที่ไม่ต้องการเปลี่ยนรถ แต่เมื่อคุยกับทางศูนย์แล้วเขาบอกว่ารถร้อยคันจะมีปัญหาเพียง 1 คัน แล้วยังบอกว่าลูกค้าคาดหวังเกินไป..." (ไทยรัฐ 28 ม.ค. 2548 : 12)

แม้ว่าการประกอบสร้างความหมายให้กับเหตุการณ์และตัวบุคคลในข่าวนี้ของไทยรัฐและมติชนจะมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันจนทำให้กระแสสังคมสนับสนุนการออกมาทูปรถประจานของ น.ส.เดือนเพ็ญ แต่ในการนำเสนอข่าวการประท้วงประจานบริษัทรถยนต์กรณีอื่นๆ ที่ตามมาอย่างต่อเนื่องกลับเป็นการประกอบสร้างให้รูปแบบการทูปรถ เผลอ กลายเป็นเหตุการณ์ปกติในสังคมไทย และทำให้ผู้เดือดร้อนรายอื่นๆ กลายเป็นนักเลียนแบบหรือผู้ทำตามกระแส เช่น การใช้คำว่า แพชั่นทูปรถระบอบ ลัทธิเลียนแบบ และ ลัทธิเอาอย่าง ซึ่งทำให้คนในสังคมสนใจติดตามประเด็นปัญหานี้น้อยลง และทำให้รู้สึกไม่ติดกับผู้ออกมาประท้วง

สรุป

จากลักษณะการนำเสนอข่าวกรณีการทูปรถ พบว่าหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ประเภทมีรูปแบบการเล่าเรื่องที่ไม่ต่างกัน โดยเล่าเรื่องแบบใส่สีสันและเน้นที่ตัวเหตุการณ์และตัวบุคคลในข่าวมากกว่าประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น ส่วนกำหนดวาระข่าวสารของสื่อพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับมีความแตกต่างกันเล็กน้อย คือไทยรัฐมีการนำเสนอเป็นข่าวใหญ่ในระยะสั้นๆ เนื่องจากเหตุการณ์จบลงอย่างรวดเร็ว อีกทั้งข่าวนี้ทำให้บริษัทฮอนด้าเสียชื่อเสียงและอาจส่งผลกระทบต่อยอดขายในระยะยาว บริษัทฮอนด้าจึงต้องทำตามข้อเรียกร้องของ น.ส.เดือนเพ็ญเพื่อแสดงความรับผิดชอบและกอบกู้ภาพลักษณ์ ทำให้ประเด็นปัญหาของ น.ส.เดือนเพ็ญ ถูกแก้ไขแทบจะในทันทีที่สื่อเสนอข่าวออกไป หลังจากนั้นจึงเกิดการประท้วงประจานบริษัทรถยนต์ของปัจเจกบุคคลรายอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง โดยไทยรัฐและมติชนต่างก็ให้ความสนใจในประเด็นรูปแบบที่ใช้ประท้วงมากกว่าประเด็นอื่นๆ

ในส่วนของกรณีข่าว น.ส.เดือนเพ็ญ ซึ่งเป็นผู้ประท้วงด้วยการทูปรถเป็นคนแรกนั้น สื่อสร้างกรอบการรับรู้ข่าวสารว่าผู้บริโภคต้องลุกขึ้นมาเรียกร้องสิทธิของตนเอง และสื่อยังประกอบสร้างความหมายให้ น.ส.เดือนเพ็ญ เป็นผู้หญิงใจเด็ด ไม่ยอมถูกเอาเปรียบ และประกอบสร้างความหมายให้บริษัทฮอนด้าเป็นผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าไม่ได้คุณภาพและปิดกั้นให้กับผู้บริโภค การประกอบสร้างความหมายเช่นนี้เป็นการเพิ่มความชอบธรรมให้กับการกระทำของ น.ส.เดือนเพ็ญ และทำให้การเรียกร้องของ น.ส.เดือนเพ็ญ ประสบผลสำเร็จ

ขณะที่กรณีการประท้วงประจําบริษัทรถยนต์ของปัจเจกบุคคลรายอื่นนั้น ถูกประกอบสร้างควมหมายให้เป็นนักเลเรียนแบบ อีกทั้งหลายกรณีสผู้ประท้วงเองก็เรียกร้องมากเกินไปที่ฟังจะได้รับ และการนำเสนอข่าวอย่างต่อเนื่องเช่นนี้ยังทำให้สังคมซาชินกับภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำๆ จนหมดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ ไม่มีความรู้สึกร่วมกับเหตุการณ์ หรือแม้แต่ไม่ได้สนใจแล้วว่าแต่ละคนแต่ละกรณีทีออกมาประท้วงนี้ประสบปัญหาอะไร อย่างไร

ทั้งนี้ สามารถสรุปลักษณะการนำเสนอข่าวการทุบรถยนต์ฮอนด้า รุ่น CRV ของ น.ส.เดือนเพ็ญ ของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนในรูปแบบตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1.1 เปรียบเทียบการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชน กรณีการทุบรถยนต์ฮอนด้า รุ่น CRV ของนางสาวเดือนเพ็ญ ศิลาเกษ

ลักษณะการนำเสนอ	ไทยรัฐ	มติชน
<u>การเล่าเรื่อง</u>	- เล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ โดยมีแก่นเรื่องคือการเรียกร้องสิทธิผู้บริโภค ซึ่งมี น.ส.เดือนเพ็ญ เป็นตัวละครหลัก และการใช้สำนวนภาษาเป็นการเล่าเรื่องแบบเสมือนเหตุการณ์กำลังดำเนินอยู่จริง มีการขยายความแบบใส่สีสัน	- มีรูปแบบการเล่าเรื่องและการใช้สำนวนภาษาที่เหมือนกับไทยรัฐ
<u>การกำหนดวาระข่าวสาร</u>	- นำเสนอเป็นภาพข่าวหน้า 1 และข่าวพาดหัวใหญ่สุดในวันแรกที่เสนอข่าว และมีการรายงานความคืบหน้าวันต่อๆมาในข่าวหน้าใน และมีการนำเสนอเหตุการณ์การประท้วงบริษัทรถยนต์ของปัจเจกบุคคลกรณีอื่นๆอีกอย่างต่อเนื่อง โดยมีการนำเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องรวมทั้ง 25 ชิ้น	- เป็นภาพข่าวหน้า 1 และเป็นข่าวใหญ่อันดับสองของวันแรกที่นำเสนอ และนำเสนอความคืบหน้าของเหตุการณ์ทั้งในข่าวหน้า 1 และข่าวหน้าใน มีการนำเสนอเหตุการณ์การประท้วงบริษัทรถยนต์ของปัจเจกบุคคลกรณีอื่นๆอีกอย่างต่อเนื่อง โดยมีการนำเสนอข่าวต่างๆที่เกี่ยวข้องรวมทั้ง 28 ชิ้น
<u>การชูประเด็นข่าวสาร</u>	- จากการพาดหัวข่าวและในส่วนของความนำ ไทยรัฐมีการชูประเด็นเหตุการณ์ที่มี Action เช่น การทุบรถ เฆรตมากกว่าประเด็นอื่นๆ เช่น ประเด็นความบกพร่องของกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค	- ชูประเด็นเหตุการณ์ที่มี Action เช่นเดียวกับไทยรัฐ

ลักษณะการนำเสนอ	ไทยรัฐ	มติชน
<u>การสร้างกรอบการรับรู้เนื้อหา</u>	<p>- สร้างกรอบการรับรู้เนื้อหาว่าผู้บริโภคคือผู้มีสิทธิที่จะต่อผู้ต่อรองเมื่อไม่ได้รับความเป็นธรรมได้ แหล่งข่าวที่ไทยรัฐเลือกมานำเสนอเกือบทั้งหมดจึงมีการให้ข้อมูลและทัศนคติที่เข้ากับกรอบการรับรู้นี้ โดยเป็นการสนับสนุนการออกมาเรียกร้องสิทธิโดยการทุบรถประท้วงของ น.ส.เดือนเพ็ญ</p>	<p>- สร้างกรอบและเลือกแหล่งข่าวให้เข้ากับกรอบเช่นเดียวกับไทยรัฐ</p>
<u>การประกอบสร้างความหมาย</u>	<p>- ไทยรัฐประกอบสร้างความหมายให้กับ น.ส.เดือนเพ็ญว่าเป็นผู้หญิงที่เด็ดเดี่ยว พุดจริงทำจริง ขณะเดียวกันก็ทำให้เห็นว่าเป็นผู้หญิงธรรมดาทั่วไปคนหนึ่งที่ทำมาหากินสุจริตแต่กลับถูกบริษัทใหญ่โตเอาเปรียบ ทำให้กระแสสังคมเป็นแนวร่วมสนับสนุนการกระทำของ น.ส.เดือนเพ็ญ ขณะที่การเสนอข่าวการประท้วงกรณีอื่นๆที่ตามมาอย่างต่อเนื่องกลับถูกประกอบสร้างให้เป็นการเลียนแบบหรือผู้ทำตามกระแส เช่น การใช้คำว่า <i>แพชั่นทุบรถ</i> <i>ระบาค</i> <i>ลัทธิเลียนแบบ</i> และ <i>ลัทธิเอาอย่าง</i> ซึ่งทำให้คนในสังคมสนใจติดตามประเด็นปัญหานี้น้อยลง และทำให้โครงสร้างของปัญหานี้ไม่ได้รับการแก้ไข</p>	<p>- มติชนประกอบสร้างความหมายให้กับเหตุการณ์การทุบรถและตัว น.ส.เดือนเพ็ญ ให้เป็นตัวแทนของชาวบ้านตาดำๆที่ถูกรังแก จนต้องอาศัยความเด็ดเดี่ยวเพื่อตอบโต้ และรักษาสิทธิของตน แต่ในการนำเสนอข่าวการประท้วงประชาชนบริษัทรถยนต์กรณีอื่นๆที่ตามมาเป็นการประกอบสร้างให้กลายเป็นลัทธิเลียนแบบหรือเป็นเพียงผู้ทำตามกระแส ซึ่งทำให้คนในสังคมสนใจติดตามประเด็นปัญหานี้น้อยลง และทำให้ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับสิทธิผู้บริโภคนี้ยังคงอยู่เช่นเดิม</p>

4.1.2 การใช้พื้นที่ข่าวหน้า 1 ของแหล่งข่าว

จากการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึกนางสาวเดือนเพ็ญ ศิลาเกษ ทำให้ทราบถึงทัศนคติที่มีต่อสื่อและกระบวนการในการเข้าถึงพื้นที่ข่าวหน้า 1 ดังนี้

เหตุผลหรือแรงจูงใจที่ทำให้ต้องการเข้าถึงพื้นที่ข่าวหน้า 1

“เราทำทุกอย่างแล้ว ไปพูดคุยเจรจากับผู้ใหญ่ของทางฮอนด้า ถึงขั้นไปบอกว่าจะทุบรถ แต่เขาก็ไม่ได้สนใจอะไร เขาบอกว่าจะทำก็ทำไป เขานึกไม่ถึงว่าเราจะทำจริงๆ เราให้โอกาสเขาซ่อมแล้ว ไม่รู้กี่ครั้งต่อกี่ครั้ง ก็แก้ไม่หาย เพราะรถคันหนึ่งราคาล้านสี่ล้านห้า ให้โอกาสเขาซ่อมก็ไม่หายซักที ตอนเราคุยกับทางฮอนด้ารอบสุดท้ายเย็นวันที่ 27 มกรา ซึ่งเพิ่งซื้อรถได้เดือนเดียว ก็บอกเขาว่าคุณซ่อมไม่ได้ก็ต้องเปลี่ยนรถให้เราไป แต่ถ้าวรคันที่ 2 ก็เป็นอีก ก็จะต้องว่าเราโชคร้ายเอง ก็ไม่เป็นไร แต่ขอให้เปลี่ยนคันนี้ให้ เขาบอกว่าจะรับผิดชอบด้วยการซ่อมไปเรื่อยๆ รถมีปัญหาเราเข้าใจเพียงแต่ต้องซ่อมให้เราได้ แต่เขาบอกว่ารถมีประกันก็ซ่อมไปเรื่อยๆ เราเลยไม่ค่อยพอใจที่เขาพูดแบบนี้ เพราะรถเราใหม่ นอกจากว่าถ้ามันซ่อมตามระยะ เราก็ไม่ว่าอะไร เพราะทุกอย่างต้องมีการเสื่อมสภาพ แต่นี่เพิ่งซื้อมา 2 วันเองก็ต้องซ่อมแล้ว แล้วก็ซ่อมมาเกือบเดือน

รถทุกคันที่เคยใช้มาก็เป็นรถป้ายแดงทั้งนั้น มีปัญหาหมดแหละ แต่ซ่อมแค่ครั้งสองครั้งอาการก็หาย แต่นี่อาการคือแก้ไม่ได้ เดี่ยวเขาก็บอกฝุ่นเกาะเกียร์ เขามาสตาร์ทก็ไม่ติด ใช้เวลาสตาร์ทอยู่ 2 ชั่วโมงอะไรแบบนี้ ซึ่งเราก็ทำการค้า เวลาไม่ค่อยมี เราซื้อรถป้ายแดงเราก็อยากได้ของดี แต่ถ้าไม่ร้อยเปอร์เซ็นต์เต็มก็ต้องแก้ไขได้ ในเมื่อคุณแก้ไม่ได้ก็ต้องเปลี่ยนให้เรา รถยี่ห้อนี้ค่อนข้างจะมีปัญหาแล้วไม่มีลูกค้าคนไหนที่จะต่อรองกับเขาได้ รู้สึกว่าเขาเอาเปรียบเรา ถ้าเป็นเมืองนอกเขาเปลี่ยนให้ตั้งนานแล้ว ไม่ต้องให้มาทำขนาดนี้หรอก แค่ออมประมาณ 10 ครั้งเขาก็น่าจะเปลี่ยนให้ได้แล้ว รถมีปัญหา เมืองนอกเขาเก็บคืนทั้ง Lot ไปแล้ว”

ที่มาของแนวคิดและกลยุทธ์ในการเข้าถึงพื้นที่ข่าวหน้า 1

“ก็ไม่ได้ปรึกษาใครนะ เราคิดด้วยตัวเอง คือเราอยากจะทำให้เขารู้ว่าทำไมเอาเปรียบเราขนาดนี้ ก็ตัดสินใจวันนั้นเลย รุ่งเช้ามาก็ไปที่หนังสือพิมพ์ข่าวสด สื่ออื่นเราก็โทรไปบอกเขา แต่หนังสือพิมพ์เขาก็ต้องดูเราด้วยว่าไปแจ้งแล้วทำจริงไหม เราพูดโกหกไหม คือเรามีเอกสารยืนยัน ไม่ใช่คิดจะทำก็ทำ แล้วเราก็ไปที่ ITV นักข่าวก็บอกว่ามีรถอีกรุ่นหนึ่งที่แย่กว่ารุ่นนี้อีก คนเดือดร้อนมาออกรายการก็ยังไม่ได้อะไรเลย เราก็บอกว่าถ้าเป็นอย่างนั้นนะเราจะเผารถทิ้งเลย แต่จริงๆ แล้วเผาทิ้งมันผิดกฎหมาย เกิดมันระเบิดขึ้นมามันก่อความเสียหาย เราเลยต้องทุบ เรายอมที่จะเสียเงินล้านกว่า นักข่าวเขาก็ถามว่าเราจะทำจริงไหม เราก็บอกว่าทำจริง ทำเพื่ออะไร เพื่อไม่ให้เขาเอา

เปรียบเรา ทำเพื่อไม่ให้คนใช้ของเขา ไม่อยากให้ใครเหมือนเรา ไม่อยากให้คนอื่นมารับสภาพเหมือนเราที่จะต้องซ่อมไปเรื่อยๆ เขามีข้ออ้างตลอด เพราะว่าจริงๆรถ Lot นี้ น่าจะมีปัญหามาจากเมืองนอกนะ แต่เพราะกฎหมายบ้านเราไม่เหมือนที่อื่น กฎหมายคุ้มครองผู้ผลิต ไม่คุ้มครองผู้บริโภค อย่างทุบรถนี้บริษัทประกันไม่รับผิดชอบนะ ถึงจะประกันชั้น 1 ก็ไม่ได้อะไร ก็ยอมเสียเองจริงๆไม่คิดว่าจะได้เงินคืนด้วยซ้ำ แต่เป็นโชคดีของเราที่เป็นชาวใหญ่ ทำให้การเรียกร้องสำเร็จ"

ความคาดหวังจากการเข้าถึงพื้นที่ข่าวหน้า 1

"ไม่ได้คาดหวังอะไรมาก เพียงแต่ต้องการให้เขาจะต้องขายรถรุ่นนี้ไม่ได้ คือเรายอมเสียเงินล้านสามล้านสี่ แต่เราจะไม่ให้คนซื้อของเขา ทำทุกอย่างก็นึกว่าจะไม่ได้เงินคืนด้วยซ้ำ เพียงแค่ไม่ อยากให้คนไทยสนับสนุนสินค้าเขาแค่นั้นเอง ถ้าจะซื้อก็ต้องคิดให้ดี แค่นั้น ไม่อยากให้ใครเจอแบบเรา ไม่อยากให้ต้องมาทุกข์ใจ ซื้อรถแล้วคนเราก็ควรจะมีความสุข"

ผลต่อเนื่องจากการถูกนำเสนอข่าวในหน้า 1

"ดีกว่าที่คาดหวังมากๆ นักข่าวนำเสนอให้เราดีมาก เป็นเพราะเราทำเป็นคนแรกด้วยมั้ง แล้วเราก็ไม่ได้สร้างเรื่อง เราทำจากใจจริงๆ พอเป็นข่าวก็เจรจาได้ง่ายขึ้น ซึ่งเขาก็ผิดอยู่แล้ว แต่กฎหมายบ้านเราไม่คุ้มครองผู้บริโภค แล้วพอเป็นข่าวใหญ่เดี๋ยวนี้บริษัท Honda ก็ปรับตัว ต้องทำดีกับลูกค้ามากขึ้น เพราะเขาเคยเป็นอันดับ 1 แต่ตอนนี้ CRV รุ่นใหม่มาแย่งขายไม่ค่อยได้เลย คนที่ติดตามข่าวก็ตื่นตัวกันนะ ก็มีคนมาปรึกษา แต่ก็ไม่ได้ส่งผลกระทบต่ออะไรกับเรา ผลต่อเนื่องน่าจะเป็นที่การทำให้ผู้ผลิตรอบคอบขึ้น พวกสิทธิผู้บริโภคก็น่าจะดีขึ้นกว่าสมัยก่อนนะ"

บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

"สคบ.บ้านเราก็แค่หน่วยงานที่ไม่มีอำนาจ ไม่ได้ช่วยอะไรเรามากมาย ไม่มีบทบาท แล้วก็ทำงานไม่ได้มาตรฐาน แค่มิว้อย่างนั้น จริงๆถึงไปคุยไปเจรจาก็เสียเปรียบ ทางบริษัทรถเขาก็ต้องหักเงินเรา 5-6 แสนก็ว่าไป ซึ่งรถเราโดนหัก 5-6 แสนมันไม่ยุติธรรม มันไม่ใช่ความผิดของเรา สคบ.บ้านเราแย่ ช่วยเหลืออะไรเราไม่ได้ ก็คิดอย่างนี้ว่าไม่มีใครช่วยอะไรเราได้ ก็ต้องทุบรถ สคบ.พึ่งพาไม่ได้ต้องใช้วิธีนี้เท่านั้น สื่อก็คงสนใจ คือทุกสื่อที่ได้ไปเจอมาเขาจะบอกเลยว่ามีปัญหาเยอะ แต่บริษัทรถถึงจะถูกร้องเรียนยังไงก็ไม่ค่อยมีอะไรคืนหน้า มีคนไปเรียกร้องออกโทรทัศน์เยอะเลยคือ Honda นี่ยอดขายเขาดี เขาเลยไม่ค่อยให้ความสนใจลูกค้า เพราะคิดว่าคงไม่มีใครอยากจะเสียเงินเป็นล้าน เพราะถ้าทำแล้วก็ต้องซ่อมเอง เขาก็คิดว่ารถคันนี้เราไม่ใช้อยู่แล้ว ก็ไม่ต้องนึกเสียตาย ถ้ายังนึกเสียตายก็คงไม่กล้าทำ"

ข้อเสนอแนะต่อการทำหน้าที่ของสื่อ

“สื่อก็ทำหน้าที่เสนอข่าวอย่างดีอยู่แล้ว แต่คนไทยก็ลืมง่าย จริงๆมันต้องแก้ที่กฎหมาย แต่ถ้ามองอีกแง่หนึ่งจะมากู้มครองผู้บริโภคฝ่ายเดียวก็ไม่ได้ ต้องสมเหตุสมผล ต้องคุ้มครองทั้ง 2 ฝ่าย ผู้ผลิตจะมายอมให้เรามากไปก็ไม่ได้ ต้องยุติธรรมทั้งคู่ อย่างกระแสคนที่ทำตามๆมา มองว่ามันไม่ดีนะ คือมันควรจะมีการเจรจากันก่อน ถ้าไม่ได้ก็ต้องเรียกร้องอย่างสมเหตุสมผล ไม่ใช่เอารถไปใช้เอาไปตัดแปลงแล้วมาเรียกร้อง ควรจะเรียกร้องตามสิทธิของเรา เรียกร้องอย่างมีขอบเขต มีจริยธรรมด้วย”

สรุป

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่ามูลเหตุที่ทำให้นางสาวเดือนเพ็ญต้องการเข้าถึงพื้นที่สื่อเนื่องจากเมื่อเกิดปัญหาจากการซื้อสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพตามมาตรฐานแล้ว ไม่มีกลไกหรือหน่วยงานใดที่ช่วยให้ผู้บริโภคสามารถต่อรองกับผู้ผลิตได้อย่างเป็นธรรม การร้องเรียนต่อสื่อมวลชนจึงเป็นหนทางที่จะทำให้ปัญหาความเดือดร้อนของคนธรรมดาๆคนหนึ่งได้รับการแก้ไข นางสาวเดือนเพ็ญจึงใช้กลยุทธ์เพื่อเรียกร้องความสนใจจากสื่อด้วยการใช้คอนปอนด์และพลังทุบรถยนต์มูลค่ากว่า 1 ล้านบาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประจานความไม่รับผิดชอบของบริษัทฮอนด้าและต้องการให้คนในสังคมเล็งสนับสนุนรถยนต์ยี่ห้อนี้ ส่วนผลต่อเนื้อที่เกิดขึ้นหลังจากถูกนำเสนอเป็นข่าวใหญ่แล้วคือทำให้บริษัทฮอนด้ายอมทำตามข้อเรียกร้องของนางสาวเดือนเพ็ญโดยการซื้อรถคืน แต่การทุบรถก็ทำให้ภาพลักษณ์ของบริษัทฮอนด้าก็เสียหายอย่างรุนแรงทำให้มียอดขายลดลง ขณะที่ผู้บริโภคเกิดการตื่นตัวในการรักษาสิทธิของตนมากขึ้น ผู้ประกอบการเองก็เริ่มเปลี่ยนแปลงระบบตรวจสอบคุณภาพสินค้าให้มีความถี่ถ้วนกว่าเดิมและให้ความสำคัญกับผู้บริโภคมากขึ้น

กลยุทธ์ในการเข้าถึงพื้นที่ข่าวหน้า 1 ของนางสาวเดือนเพ็ญจึงไม่ใช่เพียงแค่ความแปลกหรือเป็นเรื่องปฤชสนใจที่ผู้หญิงคนหนึ่งกล้าลุกขึ้นมาทุบทำลายรถยนต์ราคาแพงเพื่อประจานบริษัทรถยนต์ หากแต่โดยตัวประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความไม่เป็นธรรมของข้อกฎหมายในการซื้อขายสินค้าและการไม่มีกลไกที่จะทำให้ผู้บริโภคต่อรองกับผู้ผลิตสินค้าได้ สื่อจึงตระหนักดีว่าเป็นปัญหาที่คนในสังคมส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบ เป็นประเด็นปัญหาใกล้ตัว และสื่อเท่านั้นที่สามารถทำหน้าที่เป็นกลไกผลักดันให้ปัญหานี้ถูกแก้ไขได้อย่างเป็นธรรม

กลยุทธ์การทุบรถของนางสาวเดือนเพ็ญจึงเป็นการเพิ่มองค์ประกอบข่าวให้มีสีสันและทำให้เหตุการณ์มีความเด่นมากยิ่งขึ้น หนังสือพิมพ์ทั้งประเภทเน้นปริมาณอย่างไทยรัฐและเน้นคุณภาพอย่างมติชนจึงสามารถนำเสนอข่าวนี้ในหน้า 1 ได้ทั้งในฐานะของข่าวที่ขายได้และข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

4.2 กรณีการทำบ้านสีดำนางรัตนา สัจเจเทพ

นางรัตนา สัจเจเทพ ถูกเจ้าของหมู่บ้านจัดสรรหลอกให้ซื้อบ้านที่สร้างบนที่ดินสาธารณะจนถูกสำนักงานเขตบึงกุ่มสั่งให้รื้อถอน นางรัตนาดำเนินการเรียกร้องความเป็นธรรมจากหน่วยงานต่างๆ ของรัฐกว่า 20 หน่วยงาน และใช้เวลาในการต่อสู้เป็นเวลากว่า 10 ปี แต่ไม่เคยได้รับการเยียวยาและไม่สามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ จนกระทั่งนางรัตนาทำบ้านให้เป็นสีดำ สื่อมวลชนแทบทุกแขนงจึงให้ความสนใจนำเสนอข่าว แต่การปรากฏเป็นข่าวหน้า 1 ก็ไม่ได้ทำให้ปัญหาคลี่คลาย นางรัตนาจึงใช้การปักหลักประท้วงที่ลานหน้าศาลว่าการกรุงเทพมหานครเพื่อกดดันการทำงานของผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ และเพื่อผลักดันประเด็นปัญหาส่วนตัวให้กลายเป็นประเด็นสาธารณะ

4.2.1 ลักษณะการนำเสนอข่าว

การเล่าเรื่อง

แก่นเรื่องและโครงเรื่องที่ไทยรัฐและมติชนนำเสนอในกรณีข่าวนี้ไม่แตกต่างกันคือการเรียกร้องขอความเป็นธรรมของผู้ซื้อบ้านที่ถูกฉ้อโกง โดยเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เริ่มเรื่องด้วยกระบวนการต่อสู้เพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมของนางรัตนา และพัฒนาเรื่องด้วยความคืบหน้าในการดำเนินการแก้ปัญหาควบคู่ไปกับรูปแบบการประท้วงของนางรัตนา และในส่วนของกรณียุติเรื่อง ไทยรัฐและมติชนนำเสนอการยอมรับเงินเยียวยารวมทั้งสิ้น 12.5 ล้านบาทของนางรัตนา เพื่อยุติความเดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัยที่ถูกเจ้าหน้าที่ประพฤติดังโดยมิชอบจนได้รับความเดือดร้อนมานาน 11 ปี

ในส่วนของตัวละคร ทั้งไทยรัฐและมติชนมีนางรัตนาเป็นตัวละครหลักที่มีบทบาทในการดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ โดยมีการสร้างเหตุการณ์ข่าวขึ้นมาให้สื่อสนใจอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์ถึงการประกอบสร้างความหมายของตัวละครนี้ในหัวข้อถัดไป

เมื่อพิจารณารูปแบบและการใช้ภาษาในการเล่าเรื่อง พบว่า ทั้งไทยรัฐและมติชนมีการเล่าเรื่องด้วยการใช้สำนวนโวหารเพื่อดึงดูดความสนใจและเร้าความรู้สึกของผู้รับสาร โดยมีการขยายความแบบใส่สีสันด้วยการเล่นคำ และมีลีลาการเขียนที่มุ่งแสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลในข่าว เช่น

"หลังจาก"หญิงยอดนักสู้"นางรัตนา สัจเจเทพ เจ้าของบ้านทาวน์เฮ้าส์ 2 ชั้น เลขที่ 19/556 หมู่บ้านชื่นสุขวิลล่า ซอยบุญส่งโสพิศ แขวงและเขตบึงกุ่ม ที่เคราะห์ร้ายถูกเจ้าของโครงการหลอ

กลวงให้ซื้อบ้านที่ปลูกสร้างอยู่บนที่ดินสาธารณะซึ่งใช้เป็นที่กัณฑ์รถ จนถูกสำนักงานเขตบึงกุ่มสั่งให้รื้อถอน นางรัตนาได้ต่อสู้เรียกร้องหาความเป็นธรรม จากหน่วยงานรัฐต่างๆกว่า 20 หน่วยงาน และยื่นหยุดต่อสู้ด้วยจิตใจเข้มแข็งไม่ท้อถอยมาตลอดเป็นเวลากว่า 10 ปี แต่ยังไม่เห็นหน่วยงานใด มาให้ความช่วยเหลือได้ จนที่สุดนางรัตนาตัดสินใจทาสีบ้านทั้งหลังเป็นสีดำประท้วงเจ้าของโครงการ" (ไทยรัฐ 22 เม.ย. 2548 : 16)

"...ซึ่งล่าสุดนางรัตนาได้ทาสีบ้านเป็นสีดำทั้งหลังเพื่อประท้วง โดยนางรัตนากล่าวทั้งน้ำตานองหน้าว่าอยากให้ผู้ว่าฯทบทวนให้ความเป็นธรรมกับตนและครอบครัว ซึ่งที่ผ่านมาได้เรียกร้องผ่านหน่วยงานต่างๆมานาน 10 ปี แต่จนถึงขณะนี้ยังไม่มีความคืบหน้า ขอให้ผู้ว่าฯทบทวนให้ความเป็นธรรม เรียกตัวเจ้าของหมู่บ้านมารับผิดชอบที่สร้างบ้านผิด พ.ร.บ.ควบคุมอาคารและสวมรอยหลอกขายบ้านให้กับตน" (มติชน 22 เม.ย. 2548 : 10)

ลักษณะการเล่าเรื่องดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ประเภทมีรูปแบบการเล่าเรื่องในกรณีนี้ไม่แตกต่างกัน

การกำหนดวาระข่าวสาร

รูปแบบการนำเสนอข่าวหน้า 1 ของไทยรัฐนั้นให้ความสำคัญกับองค์ประกอบข่าวในแง่ความเด่นและความแปลกของเหตุการณ์ที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อน นั่นคือการทาสีดำประท้วง ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนสนใจข่าวนี้ยิ่งขึ้น อีกทั้งตัวนางรัตนาเองก็มีความเด่นที่ต่อสู้เพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมมาตลอดเวลานับ 10 ปี นอกจากนี้ไทยรัฐยังให้น้ำหนักกับองค์ประกอบข่าวในแง่ของความขัดแย้ง และเน้นในเรื่องความมีเงื่อนงำคือมีการฉ้อโกงของเจ้าของหมู่บ้านจัดสรรและผลกระทบจากการทุจริตของข้าราชการที่ส่งผลต่อประชาชน

การเสนอข่าวในพื้นที่ข่าวหน้า 1 ของ มติชนนั้นประกอบด้วยองค์ประกอบข่าวในแง่ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างนางรัตนากับเจ้าของหมู่บ้านจัดสรรและข้าราชการที่ประพฤติมิชอบ ความมีเงื่อนงำของคดี นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบข่าวในแง่ความเด่นของเหตุการณ์คือการทาสีดำประท้วง ความเด่นของตัวนางรัตนาและตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องคือปลัดและผู้ว่าฯกรุงเทพมหานคร อีกทั้งยังเป็นเรื่องที่ปูดชนสนใจอีกด้วยเพราะเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อประชาชน โดยเฉพาะผู้ซื้อบ้านจัดสรรย่อมมีความรู้สึกร่วมในปัญหานี้

เนื่องจากกรณีการเรียกร้องความเป็นธรรมของนางรัตนาดำเนินมาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลากว่า 10 ปี และมีการนำเสนอเรื่องราวของนางรัตนาในสื่อมวลชนเป็นระยะ เช่น ข่าวในหนังสือพิมพ์ Bangkok Post, หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ, www.manager.co.th, รายการถึงลูกถึงคน ทางช่อง 9

ประชาชนโดยทั่วไปจึงได้รับรู้ปัญหาของนางรัตนามาบ้างแล้ว เมื่อนางรัตนาทาบ้านให้เป็นสีดำ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐจึงให้ความสนใจนำเสนอข่าวเหตุการณ์นี้ด้วยการพาดหัวข่าวขนาดเล็กในพื้นที่ข่าวหน้า 1 ของฉบับวันที่ 22 เม.ย. 2548 ว่า "จัสตบ.ไล่เบียฟอง หมูบ้านแสบฉ้อโกง ทาบ้านดำประท้วง" และในส่วนของกรรณการความคืบหน้าของเหตุการณ์ไทยรัฐมีการนำเสนอในพื้นที่ข่าวหน้าในและข่าวสั้น เช่น พินิจจ้อภิรักษ์ รื้อคดีบ้านสีดำ หากคนผิดลงโทษ (ไทยรัฐ 7 ส.ค. 2548 : 19)

แม้ว่าไทยรัฐจะจัดลำดับความสำคัญให้ข่าวนี้เป็นเพียงข่าวเล็กๆ และนำเสนอในพื้นที่ข่าวหน้า 1 เพียงแค่ครั้งเดียว แต่ก็มีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับนางรัตนารายอย่างต่อเนื่องถึง 16 ชิ้น

ขณะที่หนังสือพิมพ์มติชนนำเสนอข่าวของนางรัตนารายในเชิงติดตามความคืบหน้า ในฐานะบุคคลที่เคยปรากฏเป็นข่าวมาแล้ว โดยนำเสนอเป็นภาพข่าวหน้า 1 ในวันที่ 21 เมษายน 2548 และรายงานความคืบหน้าของเหตุการณ์ในพื้นที่ข่าวหน้าใน แต่เมื่อเกิดการพาดพิงหรือมีความเกี่ยวข้องกับข้าราชการระดับสูงมติชนจะนำเสนอข่าวนี้ในพื้นที่ข่าวหน้า 1 เช่น 'ณฐนนท'ปล่อยโยกลางวงสัมมนา น้อยใจ'อภิรักษ์'สั่งสอบ'บ้านสีดำ' (มติชน 17 ก.ค. 2548 : 1) และรายงานความเคลื่อนไหวอื่นๆของนางรัตนารายในพื้นที่ข่าวหน้าใน เช่น 'รัตนา'ไม่แฮปปี้ผลสอบปลัด ลั่นไม่รับเยียวยา-เอาคนทำผิด (มติชน 23 ส.ค. 2548 : 10)

จนกระทั่งวันที่ 16 ก.ค. 2548 มติชนนำเสนอภาพข่าวกรณีนี้ในหน้า 1 อีกครั้ง เป็นภาพนางรัตนารวมเสื้อสีดำพร้อมด้วยพวงหรีดมีข้อความว่า "อาลัย สุดหัวใจ" ด้านหลังมีป้ายผ้าแสดงข้อความ "อาลัยคำหวานผู้ว่าฯ อย่าหลบหน้าได้มัย" ปกหลังประท้วงที่หน้าศาลว่าการกรุงเทพมหานคร เพื่อกดดันให้นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เร่งสอบสวนผู้กระทำความผิดและหาบ้านหลังใหม่ให้

หลังจากนั้นมติชนได้นำเสนอความคืบหน้าในการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงข้าราชการระดับสูงของ กทม. โดยปรากฏเป็นข่าวหน้า 1 อย่างต่อเนื่องตั้งแต่วันที่ 17 ก.ค. - 20 ก.ค. 2548 แต่ผลการสอบสวนไม่พบหลักฐานและมูลความผิดแต่อย่างใด ทำให้นางรัตนารวมด้วยลูกและหลาน 5 คน มาประท้วงที่ลานศาลว่าการ กทม. โดยนำโลงศพสีขาวพร้อมพวงหรีดเขียนข้อความว่า "ไว้อาลัยให้กับเจ้าหน้าที่ ผู้ทุจริต แต่ไม่เคยผิดสักนิดเดียว" พร้อมประกาศฆ่าตัวตายทั้งครอบครัวหากไม่ได้รับความเป็นธรรม ซึ่งมติชนนำเสนอเป็นภาพประกอบข่าวหน้าในของวันที่ 23 ส.ค. 2548 ขณะที่ไทยรัฐนำเสนอเป็นข่าวสั้น

จนกระทั่งถึงส่วนยุติเรื่อง โดยมติชนนำเสนอเป็นข่าวหน้าในของวันที่ 27 ส.ค. 2548 เล่าถึงการยอมรับเงินเยียวยารวมทั้งสิ้น 12.5 ล้านบาทของนางรัตนาราย เพื่อยุติความเดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัยที่ถูกเจ้าหน้าที่ประพฤติดโดยมิชอบจนได้รับความเดือดร้อนมานาน 11 ปี รวมถึงการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับนางรัตนารายทั้งหมด 26 ชิ้น

การชู้ประเด็นข่าวสาร

ไทยรัฐและมติชนชู้ประเด็นการต่อสู้เพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมของนางรัตนา โดยประเด็นที่นางรัตนาพยายามเน้นย้ำคือให้มีการลงโทษเจ้าหน้าที่ กทม.ที่ทุจริตเพื่อรับผิดชอบในสิ่งที่กระทำกับประชาชนแล้ว ขณะที่การเน้นย้ำของหนังสือพิมพ์ทั้งไทยรัฐและมติชนคือประเด็นการเยียวยาและเงินชดเชยที่นางรัตนาจะได้รับ ดังที่ปรากฏในการพาดหัวข่าว เช่น

“กทม.หาที่อยู่ใหม่ให้สาวบ้านดำ” (ไทยรัฐ 23 เม.ย. 2548 : 19)

“มอบ 6 ล้านให้รัตนา” (ไทยรัฐ 28 ธ.ค. 2548 : 19)

“กทม.ยื่นตามมติ'กมส.' จ่ายชดเชยบ้าน 'สีดำ' ตั้งกองทุนเยียวยาชาวบ้าน” (มติชน 20 ก.ค. 2548 : 1)

“พินิจ'เล่นบทบาทพระเอก ควังบง'รัฐซื้อบ้านให้รัตนา” (มติชน 30 ส.ค. 2548 : 10)

“'รัตนา'เมินเงินเยียวยา6ล.” (มติชน 3 พ.ย. 2548 : 10)

การชู้ประเด็นดังกล่าวของหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับนี้สะท้อนให้เห็นว่าในมุมมองของสื่อแล้ว การเลือกชู้ประเด็นว่านางรัตนาจะได้อะไรจากการออกมาเคลื่อนไหวบ้างทำให้คนสนใจข่าวนี้ได้มากกว่าการชู้ประเด็นว่าข้าราชการจะถูกลงโทษหรือไม่ ซึ่งการชู้ประเด็นเรื่องเงินชดเชยดังกล่าวนี้ทำให้ผู้รับสารเกิดข้อสงสัยในการออกมาเคลื่อนไหวของนางรัตนาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่นางรัตนาปฏิเสธเงินช่วยเหลือ 6 ล้านบาทเนื่องจากเห็นว่ายังไม่เหมาะสมกับความเสียหายที่เกิดขึ้น อีกทั้งการยุติเรื่องราวของนางรัตนาด้วยการยอมย้ายออกจากลานหน้าศาลาว่าการกรุงเทพฯ และการยอมรับเงินช่วยเหลือจำนวน 12.5 ล้านบาท ยิ่งทำให้การชู้ประเด็นเรื่องเงินชดเชยบดบังประเด็นปัญหาอื่นๆไปจนหมด โดยเฉพาะประเด็นการลงโทษผู้กระทำผิดและมาตรการเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดประเด็นปัญหาเช่นนี้อีก

การสร้างกรอบการรับรู้เนื้อหา

ไทยรัฐและมติชนสร้างกรอบขึ้นมาจากประชาชนที่ถูกกลั่นแกล้งต้องได้รับความช่วยเหลือ จึงนำเสนอข่าวนี้ผ่านทัศนยะและข้อมูลจากแหล่งข่าวที่แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือฝ่ายนางรัตนา กับฝ่ายข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ เช่น นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ผู้ว่าฯ กทม.คุณหญิงณัฐนนท์ ทวีสิน ปลัด กทม. เป็นต้น ซึ่งสื่อจัดวาระข่าวสารโดยให้พื้นที่และความถี่ในการนำเสนอประเด็นความเคลื่อนไหวของนางรัตนามากกว่านำเสนอความเคลื่อนไหวของฝ่ายข้าราชการ ซึ่งเป็นไปตามกรอบ

ของสื่อที่วางไว้ เช่นการเสนอภาพข่าวหน้า 1 ของมติชน วันที่ 16 ก.ค. 2548 ซึ่งเป็นภาพนางรัตนา ร้องไห้ ขณะนั่งปักหลักประท้วงที่หน้าศาลว่าการ กทม. โดยมติชนบรรยายภาพนี้ว่า

"ผู้ไม่ถอย - นางรัตนา สัจจเทพ ซึ่งเคยทำบ้านสีดำประท้วง กทม. เดินทางมาปักหลักประท้วงนายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ผู้ว่าฯ กทม. อีกครั้ง ที่หน้าศาลว่าการกรุงเทพมหานคร เนื่องจากไม่พอใจผู้ว่าฯ กทม. ที่เคยรับปากว่าจะสอบสวนหาผู้กระทำความผิดและหาบ้านหลังใหม่ให้ แต่จนถึงขณะนี้ยังไม่มีความคืบหน้าแม้แต่เรื่องเดียว เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม" (มติชน 16 ก.ค. 2548 : 1)

ซึ่งต่อมาในวันที่ 23 ส.ค. 2548 นายอภิรักษ์ออกมายอมรับว่าเป็นความบกพร่องต่อหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ กทม. แต่ไม่มีหลักฐานที่จะเอาผิดได้ โดยมติชนนำเสนอ ดังนี้

"ต้องยอมรับว่าปัญหานี้ เกิดจากความบกพร่องต่อหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ กทม. แต่การสอบสวนไม่พบหลักฐานเอกสารเพียงพอว่าข้าราชการกระทำความผิดจริง เรื่องนี้จึงเป็นบทเรียนสำคัญของการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค ที่ กทม. จะปรับปรุงแก้ไขการทำงานต่อไป..." (มติชน 23 ส.ค. 2548 : 1)

การที่นายอภิรักษ์ออกมายอมรับเช่นนี้ยังเป็นไปตามกรอบการรับรู้เนื้อหาที่ว่านางรัตนาถูกกลั่นแกล้งแต่ไม่สามารถนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ กระแสสังคมจึงยิ่งเห็นอกเห็นใจและเข้าข้างนางรัตนามากยิ่งขึ้น ซึ่งกระแสสังคมนี้เองที่เป็นแรงผลักดันให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนของนางรัตนาเป็นครั้งแรกในรอบ 10 ปีที่นางรัตนาได้ต่อสู้มา

การประกอบสร้างความหมาย

นางรัตนา สัจจเทพ ซึ่งเป็นเหยื่อความฉ้อฉลของเจ้าของหมู่บ้านจัดสรรและข้าราชการทุจริตบางคน ถูกประกอบสร้างความหมายจากไทยรัฐให้เป็น "ยอดหญิงนักสู้" ผู้มีจิตใจเข้มแข็ง ไม่ท้อถอย โดยไทยรัฐนำเสนอเน้นย้ำภาพของการต่อสู้เพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมมาอย่างยาวนานกว่า 10 ปีแต่ก็ยังไม่มีความหวังที่จะเรียกร้องความเป็นธรรมได้สำเร็จ จนกระทั่งต้องต่อสู้ด้วยวิธีการฟ้องประชาชนผ่านสื่อ ทั้งทำบ้านให้เป็นสีดำ และการปักหลักประท้วงที่หน้าศาลว่าการ กทม. เช่น

"หลังจาก"หญิงยอดนักสู้"นางรัตนา สัจจเทพ เจ้าของบ้านทาวน์เฮ้าส์ 2 ชั้น เลขที่ 19/556 หมู่บ้านชื่นสุขวิลล่า ซอยบุญส่งโสพิศ แขวงและเขตบึงกุ่ม ที่เคราะห์ร้ายถูกเจ้าของโครงการหลอกลวงให้ซื้อบ้านที่ปลูกสร้างอยู่บนที่ดินสาธารณะซึ่งใช้เป็นที่กัลบรถ จนถูกสำนักงานเขตบึงกุ่มสั่งให้รื้อถอน นางรัตนาได้ต่อสู้เรียกร้องหาความเป็นธรรม จากหน่วยงานรัฐต่างๆกว่า 20 หน่วยงาน

และยื่นหยัดต่อสู้ด้วยจิตใจเข้มแข็งไม่ท้อถอยมาตลอดเป็นเวลากว่า 10 ปี แต่ยังไม่มีความหวังใด มาให้ความช่วยเหลือได้ จนที่สุดนางรัตนาคัดสินใจทาสีบ้านทั้งหลังเป็นสีดำประท้วงเจ้าของโครงการ" (ไทยรัฐ 22 เม.ย. 2548 : 16)

"นางรัตนากล่าวว่า จากนั้นไปขอให้สื่อมวลชนจับตาดูการทำงานของผู้ว่าฯ กทม.ว่าทำอะไร ไปถึงไหน ที่ผ่านมามาดนขอให้ กทม.และกรมที่ดินร่วมรับผิดชอบ แต่ยังไม่มีความคืบหน้า ขอยืนยันว่าจะรออยู่ที่นี้ให้ทุกคนท้อใจให้เจอ และจะไม่ยอมย้ายไปไหน" (ไทยรัฐ 4 ต.ค. 2548 : 19)

ขณะที่การเสนอข่าวของมติชนด้วยการใช้ภาพข่าวหน้า 1 โดยเป็นภาพกลุ่มผู้ไม่สมหวัง จากการซื้อบ้านแสดงท่าทางการชูกำปั้นขึ้นเหนือศีรษะ โดยยืนอยู่ที่ระเบียงชั้น 2 ของบ้านสีดำซึ่ง แขนงป้ายผ้าที่มีข้อความว่า "ร่วมรื้อระบบบ้านไม่สมหวัง พบกัน 24 เม.ย.48 หอเล็ก ธรรมศาสตร์" สื่อให้เห็นถึงการประกาศสู้ที่ไม่ใช่เพียงแค่สู้กับเจ้าของหมู่บ้านจัดสรรและข้าราชการที่ประพฤติมิชอบเหมือนที่ผ่านมานับ 10 ปีของนางรัตนา แต่เป็นภาพที่สื่อถึงการประกาศสู้กับระบบที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งนำไปสู่กระบวนการต่อสู้ของนางรัตนาในการเรียกร้องการเยียวยาที่เหมาะสมกับความเสียหายที่เกิดขึ้นและให้เอาผิดเจ้าหน้าที่รัฐที่ประพฤติผิดทั้งหมด

นอกจากนี้การที่นางรัตนามีจุดยืนที่จะต่อสู้ให้ถึงที่สุดเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรม จึงปฏิเสธการรับเงินเยียวยาในชั้นแรกจนกว่าจะมีการนำตัวเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำผิดมาลงโทษทั้งหมด ซึ่งจากการพาดหัวข่าวว่า

"รัตนามีเงินเยียวยา 6 ล." (มติชน 3 พ.ย. 2548 : 10)

การใช้คำว่า "มีเงิน" ในการพาดหัวข่าวนั้นเป็นการสร้างความหมายว่านางรัตนาเห็นว่าเงิน 6 ล้านนั้นน้อยเกินไป ซึ่งตีความได้ว่าการต่อสู้ที่ยืดเยื้อต่อไปก็เพื่อให้ได้เงินมากกว่านี้ทำให้เกิดการตีความในแง่ลบได้ว่าเป็นคนเจ้าคิดเจ้าแค้น ประท้วงไม่เลิก และมีแผนการที่จะเรียกร้องเงินเยียวยาให้มากกว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง ทั้งนี้ การเล่าเรื่องของไทยรัฐและมติชนในช่วงท้ายเรื่องก็ไม่ได้ตอกย้ำภาพของการเป็นยอดหญิงนักสู้เหมือนในช่วงแรก มีเพียงการนำเสนอข่าวตามเหตุการณ์ ซึ่งดูเหมือนว่ายื่นหยัดต่อสู้มานานเท่าใดก็ยิ่งได้รับความสนใจจากสื่อน้อยลง และการประกอบสร้างความหมายก็มีทำที่ที่เปลี่ยนไปเป็นแง่ลบมากขึ้น

สรุป

จากลักษณะการนำเสนอข่าวการทาบ่านสีดำของนางรัตนาที่กล่าวมาแล้วนี้ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างไทยรัฐและมติชนแล้วจะเห็นได้ว่า มติชนให้ความสำคัญกับข่าวนี้มากกว่าไทยรัฐ โดยมติชนมีการนำเสนออย่างต่อเนื่อง และนำเสนอในพื้นที่ข่าวหน้า 1 สลับกับการเป็นข่าวหน้าใน ขณะที่ไทยรัฐนำเสนอในลักษณะของข่าวสั้นเป็นส่วนใหญ่

ส่วนของการชูประเด็นนั้น ทั้งไทยรัฐและมติชนต่างก็ชูประเด็นเรื่องเงินชดเชยและบ้านหลังใหม่ที่นางรัตนาจะได้รับ โดยละเอียดประเด็นการติดตามความคืบหน้าในการนำผู้กระทำผิดมาลงโทษและไม่ได้นำเสนอประเด็นปัญหาในเชิงโครงสร้างแต่อย่างใด

กรอบของข่าวที่ถูกสร้างขึ้นมาจากข้อมูลและทัศนะของแหล่งข่าวทำให้ผู้ติดตามข่าวตระหนักถึงความบกพร่องของเจ้าหน้าที่ กทม. ประกอบกับการที่สื่อประกอบสร้างความหมายให้กับเหตุการณ์และตัวนางรัตนาว่ามีความเดือดร้อนและต้องร้องขอความเป็นธรรมอย่างยากลำบากมานานนับ 10 ปี ทำให้กระแสสังคมมีความเห็นอกเห็นใจนางรัตนา แต่การยื่นหยัดประท้วงโดยไม่ประนีประนอมนั้นถูกประกอบสร้างให้เป็นคนเจ้าคิดเจ้าแค้น และการปฏิเสธเงินชดเชย 6 ล้านบาททำให้สังคมมองว่านางรัตนามีแผนการที่จะเรียกร้องเงินเยียวยาให้มากกว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง ส่งผลต่อการปักหลักประท้วงของนางรัตนาในช่วงท้ายของเหตุการณ์ที่กระแสสังคมและสื่อให้การสนับสนุนข้อเรียกร้องของนางรัตนาลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด จนกระทั่งเรื่องราวมาคลี่คลายเมื่อนางรัตนายอมย้ายออกจากลานหน้าศาลาว่าการกรุงเทพฯ และยอมรับเงินช่วยเหลือจำนวน 12.5 ล้านบาท

ทั้งนี้ สามารถสรุปลักษณะการนำเสนอข่าวการทาบ่านสีดำของนางรัตนา สัจจเทพโดยเปรียบเทียบระหว่างหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนในรูปแบบตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 4.2.1 เปรียบเทียบการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชน กรณีการทำบ้านสี่ดำ ของนางรัตนา สัจจเทพ

ลักษณะการนำเสนอ	ไทยรัฐ	มติชน
<u>การเล่าเรื่อง</u>	- เล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเล่าเรื่องด้วยแก่นเรื่องการเรียกร้องความเป็นธรรมของประชาชนที่ถูกฉ้อโกงและถูกข้าราชการกลั่นแกล้ง มีการใช้สำนวนโวหารเพื่อดึงดูดความสนใจและเร้าความรู้สึกของผู้รับสาร โดยมีการขยายความแบบใส่สีสีนและเน้นให้เห็นอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลในข่าว	- มีรูปแบบการเล่าเรื่องแบบเดียวกับไทยรัฐ
<u>การกำหนดวาระข่าวสาร</u>	- นำเสนอข่าวในวันแรกด้วยการพาดหัวข่าวขนาดเล็กในพื้นที่ข่าวหน้า 1 และในส่วนของกรรายงานความคืบหน้าของเหตุการณ์จะนำเสนอในพื้นที่ข่าวหน้าในและในลักษณะของข่าวสั้น ทั้งนี้มีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับนางรัตนาถึง 16 ชิ้น	- มีการนำเสนอเป็นภาพข่าวหน้า 1 และรายงานความคืบหน้าของเหตุการณ์ในพื้นที่ข่าวหน้าใน แต่เมื่อเกิดการพาดพิงหรือมีความเกี่ยวข้องกับข้าราชการระดับสูงจะนำเสนอข่าวนี้ในพื้นที่ข่าวหน้า 1 และรายงานความเคลื่อนไหวอื่นๆในพื้นที่ข่าวหน้าใน โดยมีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับนางรัตนาทั้งหมด 26 ชิ้น
<u>การชูประเด็นข่าวสาร</u>	- ชูประเด็นเรื่องการเยียวยาและเงินชดเชยที่นางรัตนาจะได้รับ	- ชูประเด็นการเยียวยาและเงินชดเชยที่นางรัตนาจะได้รับ เช่นเดียวกับไทยรัฐ

ลักษณะการนำเสนอ	ไทยรัฐ	มติชน
<p><u>การสร้างกรอบการรับรู้เนื้อหา</u></p>	<p>- สร้างกรอบเนื้อหาให้เห็นว่านางรัตนาถูกกลั่นแกล้ง โดยให้การนำเสนอข้อมูลและหลักฐานของนางรัตนาในการกล่าวโทษผู้กระทำผิด และการที่นายอภิรักษ์ออกมายอมรับเองว่าเป็นความบกพร่องต่อหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ กทม. แต่ไม่มีหลักฐานที่จะเอาผิดได้ ซึ่งเป็นไปตามกรอบเนื้อหาที่สื่อสร้างขึ้น</p>	<p>- สร้างกรอบเนื้อหาและนำเสนอข้อมูลที่เข้ากับกรอบที่สร้างไว้เช่นเดียวกับไทยรัฐ</p>
<p><u>การประกอบสร้างความหมาย</u></p>	<p>- นางรัตนาถูกประกอบสร้างความหมายให้เป็น “ยอดหญิงนักสู้” ผู้มีจิตใจเข้มแข็ง ไม่ท้อถอย โดยไทยรัฐมักนำเสนอโดยเน้นย้ำที่การต่อสู้เพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมมาอย่างยาวนานกว่า 10 ปี</p>	<p>- มติชนประกอบสร้างความหมายให้นางรัตนาเป็นยอดหญิงนักสู้ที่มีจิตใจเด็ดเดี่ยว ขณะเดียวกันก็เป็นคนที่น่าเห็นใจ ต้องแบกรับหน้าที่ผู้นำครอบครัวที่ต้องดูแลลูกและหลานที่ยังเล็ก อีกทั้งยังถูกกลั่นแกล้งมาโดยตลอด แต่หลังจากที่นางรัตนาปักหลักประท้วงอย่างยาวนาน และปฏิเสธเงินชดเชย 6 ล้านบาท มติชนจึงประกอบสร้างความหมายไปในแง่ลบมากขึ้น เช่น การต่อสู้ที่ยืดเยื้อต่อไปของนางรัตนาเป็นการประท้วงเพื่อให้ได้เงินชดเชยที่มากกว่านั้น</p>

4.2.2 การใช้พื้นที่ข่าวหน้า 1 ของแหล่งข่าว

จากการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึกนางรัตนา สัจเจเทพ ทำให้ทราบถึงทัศนคติที่มีต่อสื่อและกระบวนการในการเข้าถึงพื้นที่ข่าวหน้า 1 ดังนี้

เหตุผลหรือแรงจูงใจที่ทำให้ต้องการเข้าถึงพื้นที่ข่าวหน้า 1

“เริ่มตั้งแต่ไปหาเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ต้องจัดการปัญหานี้ให้เรา เมื่อไม่ทำหน้าที่ก็ไปถึงผู้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาไม่ทำก็ไปถึงนักการเมืองท้องถิ่นก็คือ ส.ก., ส.ข., ส.ส. ไม่มีใครสนใจเลย ไม่มีใครมารับใช้ประชาชนเลย พวกองค์กรกลาง สคบ. สภานายความก็ไปมาหมด ไปทุกองค์กร 19 หน่วยงาน จนกระทั่งไปถึงสื่อมวลชน แต่ว่าคุณกรณีย์ที่พิพาทด้วยเป็นข้าราชการ นักการเมืองระดับสูง เพราะฉะนั้นการที่จะร้องออกสื่อเป็นไปได้ยาก สื่อมวลชนทุกแขนงก็สายหน้าว่าเป็นเรื่องยาก แล้วก็ไม่มีประโยชน์ที่จะร้องเรียน คือไปทึ่งเอกสารไว้ให้ก็เหมือนกับเราฉีกเงินทิ้งน้ำ เขารับไว้แต่เขาก็ไม่ได้ทำข่าวให้เราตลอดระยะเวลา 10 ปีเต็มๆ ร้องเรียนผ่านรายการวิทยุก็มีการ Screen เสียง เมื่อเขาจับเสียงเราได้ก็จะให้คุยหลังไมค์ ให้ลูกโทรเพื่อเปลี่ยนเสียง พอได้ออกอากาศก็เปลี่ยนเป็นเราพูด ก็พูดสรุปเรื่องราวอย่างรวดเร็วตรงนั้น พอเอาเข้าจริงเรื่องก็เงียบ เพราะการต่อเติมอาคารในประเทศนี้ก็ผิดกฎหมายทั้งนั้น มันเป็นวัฒนธรรม เรากลายเป็นคนผิดปกติที่มาเรียกร้อง สื่อมวลชนก็มองว่าเราผิดปกติ มาสัมภาษณ์แต่ไม่เคยได้ออกอากาศ

จนวันหนึ่งเราไปงานเสวนาปัญหาเรื่องบ้านของมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค ในวันนั้นได้พบคุณสรยุทธ สุทัศนจินดา คนอื่นร้องว่าซื้อบ้านแล้วไม่ได้บ้าน ซื้อบ้านไม่ได้โอน แต่ของเราซื้อแล้วโอนแล้วอยู่แล้วแต่ถูกดำเนินคดี เราก็ออกไปพูดกลางเวทีเสวนา แล้วคุณสรยุทธก็ตอบรับ มีการลงใน Nation ซึ่งเราอ่านภาษาอังกฤษไม่ออก ไม่รู้ว่าลงวันไหน อย่างไร ต่อมาก็ได้ออกรายการโทรทัศน์ของ ม.ร.ว.สุพินดา จักรพันธ์ รายการคนพรั้งนี้ ออกอากาศ 11 มกราคม 2541 ซึ่งต่อมารายการก็ถูกปิด เรื่องก็เงียบ ไม่มีใครทำอะไร”

ความคาดหวังในการเข้าถึงพื้นที่ข่าวหน้า 1

“ในตอนแรกที่แสวงหาสื่อมวลชนเพราะองค์กรแต่ละองค์กรของหน่วยราชการไม่ให้เป็นธรรม ก็พยายามหาสื่อที่จะทำข่าวให้ แต่ก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร จนมีเพื่อนของพี่ชายบอกพาไปตีหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ ซึ่งตอนนั้นก็รู้สึกว่าจะเหมือนกัน แล้วก็คิดว่าเป็นหนังสือพิมพ์หางาน มีราคาแพง เราก็ไม่ค่อยคาดหวังอะไร บังเอิญต้องพาลูกสาวไปมติดลก็เลยแวะไป ได้เจอคุณสนธิ ลิ้มทองกุล ก็บอกไปว่าเราถูกเขตกลั่นแกล้ง ร้องทุกข์มา 10 ปี ลูกชายอายุ 11 ปีถูกจับคุมขังโดยไม่เป็นธรรม เราก็นำเอกสารหลักฐานไปให้ดู มีหนังสือพิมพ์ Bangkok Post ที่ลงข่าวลงรูปเมื่อตอนที่ลูก

เราถูกทำร้าย ซึ่งเราก็อ่านไม่ออกแต่ก็รู้สึกขอบคุณ เอกสารแผ่นนั้นกลายเป็นสิ่งยืนยันได้ว่ามันเป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้น คุณสนธิก็ให้นักข่าว 4 คนมานั่งทำข่าวเราแยกเป็นเรื่องๆ แล้วก็ขอเอกสารไว้ ที่ผ่านมา 10 ปีนักข่าวไม่เคยอยากได้เอกสารจากเรา แต่หลังจากนั้นก็ยังไม่เห็นว่าจะมีข่าวเราในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ จนมีนักข่าวโทรมาบอกให้เข้าไปดูในเว็บไซต์ บอกว่ามีคนเข้าไปอ่านเยอะแล้ว แต่วันนั้นก็ไม่ได้เข้าไปดูเพราะต้องไปออกรายการถึงลูกถึงคนเป็นครั้งแรก วันที่ 11 ก.ค. 2546

วันที่ไปออกรายการนั้นรู้สึกอย่างเดี่ยวว่าดีใจมาก คิดว่าประสบความสำเร็จแล้ว ปัญหาคงได้รับการแก้ไข ไม่คิดว่าจะต้องไปออกรายการต่อเนื่องถึง 10 ครั้ง ไม่เคยคิดว่าคนจะให้ความสนใจทั้งประเทศ 10 กว่าปีที่เราเจ็บช้ำ วันที่เราได้รับความเป็นธรรมเบื้องต้นเกิดจากสื่อมวลชน ไม่ได้เกิดจากองค์กรอิสระหรือหน่วยราชการหรือบุคคลทางการเมืองคนใดคนหนึ่ง แต่เกิดจากการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน ในวันที่ประชาชนหมดที่พึ่ง สื่อมวลชนควรจะเป็นคนตรวจสอบ เอาความจริงมาตีแผ่ ตอนนั้นเป้าหมายเดียวที่อยากบอกประชาชนคือเราเจอสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่แล้วนะ เราอยากบอกคนทั้งประเทศว่าข้าราชการรังแกเรา แล้วก็คิดว่าสื่อคงถูกสั่งปิดรายการเพราะถูกอิทธิพลแทรกแซง

ซึ่งมาถึงตรงนี้ก็ยังคงได้รับความเป็นธรรมแค่เบื้องต้นเท่านั้น แต่สื่อมวลชนแทบทุกแขนงเข้าใจผิดว่ายุติเรื่องแล้ว ซึ่งตรงนี้ก็การนำเสนอไม่ต่อเนื่องเพราะหลายคนไม่กล้าแตะ หรือแตะแล้วมันยุ่งยาก มันซับซ้อน เพราะเรื่องที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาทั้งระบบ สังคมก็อยากรู้ว่าเมื่อไหร่ที่เจ้าหน้าที่ที่ทุจริตจะถูกลงโทษ ทุกวันนี้เราต้องผจญกับอะไรบ้าง มีคนในสังคมเป็นห่วงเรา แต่สื่อเห็นว่ายากที่จะเข้ามาทำ คงทำข่าวไม่ได้จนกว่าเราจะตาย เพราะระบบกฎหมายเป็นการกล่าวหา ถ้าเหตุยังไม่เกิด ร้องไม่ได้”

เหตุผลที่ใช้กลยุทธ์การทาบ่านสีดำ

“เพราะถ้าเราทำอะไรที่คนเขาทำกันซ้ำซาก สื่อก็ไม่ทำข่าว ที่ผ่านมาเราก็เป็นข่าวแค่แป๊บเดียว ออกโทรทัศน์ร่วมกับผู้ว่าแล้วก็ยังเหมือนเดิม เหมือนคลื่นกระทบฝั่ง ไม่มีใครสนใจ เลยคิดว่าถ้าไม่มีใครทำอะไร จะทาบ่านเป็นสีดำแล้วจะผูกคอตายในบ้าน แต่พอทาบ่านเป็นสีดำก็เป็นข่าวอยู่ช่วงเดียวแล้วก็เงียบอีก ชีวิตไม่เหลืออะไรแล้ว ลูกก็บอก “เห็นมัยแม่ มันไม่มีประโยชน์อะไร” เราก็รู้สึกเจ็บที่เราจะเลี้ยงลูกไปได้ยังไง ขนาดลูกยังคิดแบบนี้เลย แสดงว่ากฎหมายบ้านเมืองใช้ไม่ได้ เราก็ตัดสินใจว่าจะไปตายที่หน้า กทม. ไปตากแดดให้ตาย ไม่ได้คาดหวังอะไรแล้ว คิดว่าเขาคงปล่อยให้ตายแล้วคงมีนักข่าวมาทำข่าว ลูกก็ไปกับเรา แล้ววันนั้นเป็นครั้งแรกที่ไม่บอกสื่อมวลชนเลย เพราะเราหมดความรู้สึกที่จะเรียกร้องแล้ว เพราะการทาบ่านเป็นสีดำ เจ้าหน้าที่บ้านเมืองคงจะอับอาย และต้องให้ความเป็นธรรมแล้วละ แต่ก็เหมือนเดิม เราก็ไม่บอกสื่อแล้ว เราเกรงใจด้วยอายนด้วย

วันนั้นบังเอิญรายการคนค้นคนจะทำเรื่องเกี่ยวกับเราพอดี ทีมงานถึงลูกถึงคนก็โทรมาพูดคุยด้วย สื่อจึงได้รู้ว่าเราอยู่ที่ กทม. เราก็บอกสื่อว่าอย่ามาทำข่าวเลย ทำไปก็ไม่มีคนดู ทำไปก็ไม่เห็นได้รับความเป็นธรรม เราหวังไว้เสมอว่าเมื่อไหร่ที่เป็นข่าว คนซึ่งโกงจะกลัว แต่เป็นข่าวไปทั่วโลกขนาดนี้แล้วยังไม่มีใครกลัวเลย เราเป็นข่าวจนคนรู้จักทั่วประเทศแล้ว คนต่างประเทศยังมาหาเรา เขายังรู้เรื่องเราเลย แต่คนที่ทำหน้าที่ที่จะให้ความเป็นธรรมเขาไม่อายุ"

ผลต่อเนื่องจากการถูกนำเสนอข่าว

"วันที่เราออกจากบ้านไปอยู่ กทม. เรามีจุดยืนว่าถ้าชาตินี้ไม่ได้รับความเป็นธรรม เอาตัวคนคิดมาลงโทษไม่ได้ จะไม่กลับมาอีกเลย จะไปตายแล้วละ วันนั้นเราไม่อยากเป็นข่าวแล้ว เราปฏิเสธสื่อ แต่สื่อก็ทนกับการปฏิเสธของเรา อยู่ทำหน้าที่ของเขา อยู่เป็นเพื่อนเรา จนถึงวันนี้ถ้าข่าวคราวเราเจ็บหาย สื่อจะเป็นคนโทรมาถามว่าเป็นยังไงบ้าง ล่าสุดเราถูกรถชน ล่าสุดเราฟ้อง สคบ. เรื่องซื้อบ้านไม่ได้ เขาไม่ขายให้ สื่อก็ยังตามข่าวเราอยู่

ต้องยอมรับว่าการที่ออกมาร้องแบบนี้อาจไม่มีชีวิตอยู่ต่อไป หรืออาจอยู่ไม่ถึงวันที่ได้รับการเยียวยา ถึงไม่ตายสภาพชีวิตเราก็ไม่เหมือนเดิม เรากำลังถูกฝังให้ตายทั้งเป็น การที่เราบรากับเจ้าหน้าที่บ้านเมืองขนาดนี้ ถูกกระแสวิพากษ์วิจารณ์ ไม่ว่าจะเป็นการดำรงชีวิต การทำงานของลูก การเรียนหนังสือ จะถูกคนส่วนใหญ่รังเกียจ แต่เราก็อยากเป็นข่าวเพราะเราอยากบอกสังคมว่าถูกเจ้าหน้าที่รังแก อยากเห็นสื่อมวลชนทำหน้าที่ตรงไปตรงมาเท่านั้นเอง สื่อส่วนใหญ่ให้ความเป็นธรรมกับเรา ยกเว้นบางสื่อที่เป็นฝ่ายตรงข้ามเท่านั้นเอง เราก็ไม่ได้เสียใจ ต้องขอบคุณสื่อส่วนใหญ่ที่ไม่ทอดทิ้งเรา แต่คนอ่านจะคิดยังไงกับเรา เราบังคับไม่ได้ คนที่เดือดร้อนเหมือนเราจะเข้าใจว่า มันไม่ใช่ความเรื่องมาก ไม่ใช่ความอาฆาตแค้น คนส่วนใหญ่เข้าใจได้"

ที่มาของแนวคิดและกลยุทธ์ที่ใช้ในการเข้าถึงพื้นที่ข่าวหน้า 1

"วิธีการร้องของเราไม่เลียนแบบใคร เรามั่นใจในสิ่งที่ทำ การทาบ่านสี่ดำหรือการไปนอนที่ศาลาว่าการที่เป็นข่าวคือสิ่งที่ออกมาจากความรู้สึกของเรา เราไม่ได้ขายความน่าสงสาร เราขายความน่ากลัว ความร้ายกาจของราษฎรคนหนึ่งารู้สึกเจ็บเท่านั้นเอง เรื่องของเราปัญหาของเราเราเข้าใจ แล้ววิธีการนำเสนอมันจะออกมาเอง ไม่ใช่ไปเลียนแบบ ไปแก้ผ้า แบบนั้นได้เป็นข่าวแป็บเดียว อย่างมีคนผูกคอตาย เราตายแล้วได้อะไร ก็ตายเปล่า แต่ที่เรามาขอตายที่ กทม. ก็เพื่อมาเผ่าให้เขาทำงานจนตาย คิดแค่จะทำยังไงจะให้นักข่าวมาทำข่าวให้และยอมรับในสิ่งที่เราคิด เป็นการร้องเพื่อให้สื่อทำหน้าที่ แล้วให้สื่อไปบังคับให้ราชการปฏิบัติหน้าที่ การที่จะให้นักข่าวทำข่าวโดยที่เราไม่ได้เดินเลยนักข่าวก็คงไม่ทำ คุณยังไม่ได้รู้เลยนักข่าวก็ไม่ว่าจะเขียนอะไร เราต้องเก็บเอกสาร

หลักฐาน ไม่ใช่ไปใส่ความเขา การต่อสู้ 10 ปี ไปมาทั้งระบบแล้ว เขากลัวนักข่าว เราจึงต้องบังคับให้นักข่าวทำหน้าที่สื่อมวลชน ผลพวงที่ตามมาก็เป็นผลงานของสื่อ ไม่ใช่ผลงานของเรา”

ข้อเสนอแนะต่อการทำหน้าที่ของสื่อ

“วันนี้อยากให้สื่อตั้งข้อสงสัยว่าทำไมข่าวของเราออกได้แค่บางสื่อ ทำไมมาสัมภาษณ์จากทุกช่อง แต่ออกช่อง 9 ได้ช่องเดียว สื่อไม่ทำหน้าที่หรือสะดุดอะไร อย่าง ITV มาสัมภาษณ์ทั้งถอดรหัส ทั้งย่อกรวย แต่ไม่เคยได้ออกอากาศ เราไม่ได้อยากออกหรือกะ เพราะเราดังแล้ว แต่อยากถามถึงจิตสำนึกความเป็นสื่อมวลชน อย่าคิดว่าเป็นนักข่าวมีหน้าที่แค่ทำข่าว นักข่าวต้องทำหน้าที่ตรวจสอบความไม่ชอบมาพากลแทนประชาชน เพราะหน่วยงานราชการไม่ให้ความเป็นธรรมประชาชนคาดหวังกับสื่อมวลชนไว้มาก”

สรุป

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่าสาเหตุที่ทำให้นางรัตนาต้องการเข้าถึงพื้นที่สื่อเนื่องจากไม่สามารถขอความเป็นธรรมจากองค์กรหรือหน่วยงานใดๆ ได้ โดยนางรัตนาเห็นว่าการเป็นข้อพิพาทกับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และผู้มีอิทธิพลทำให้การร้องทุกข์ของนางรัตนาไม่ได้รับการเหลียวแลหรืออาจถูกสกัดกั้นจากผู้พิพาทกับนางรัตนา ไม่ให้ประเด็นปัญหานี้ถูกตรวจสอบเพื่อหาคนผิดมาลงโทษ ดังนั้นสื่อมวลชนจึงเป็นที่พึ่งสุดท้ายที่จะให้ความเป็นธรรมได้ แต่เมื่อนำเรื่องและหลักฐานไปฟ้องกับสื่อกลับไม่ได้รับความสนใจ จึงต้องต่อสู้เพื่อร้องขอความเป็นธรรมมานานนับ 10 ปี จนกระทั่งใช้กลยุทธ์เรียกร้องความสนใจจากสื่อด้วยการทาบบ้านเป็นสีดำ ทำให้ได้เป็นข่าวอยู่ระยะหนึ่ง แต่ปัญหายังไม่คลี่คลาย แล้วกระแสข่าวก็เงียบหายไป นางรัตนาจึงรู้สึกสิ้นหวัง และยอมละทิ้งทุกอย่างเพื่อไปปักหลักประจำวงการทำงานของนายอภิรักษ์ ผู้ว่าราชการฯ กทม. และกดดันให้ลงโทษเจ้าหน้าที่ กทม. ที่กระทำความผิด ซึ่งสื่อมวลชนก็ให้ความสนใจนำเสนอข่าวของนางรัตนาอย่างต่อเนื่อง จนในที่สุดนางรัตนาก็ยอมรับเงินเยียวยาจำนวน 12.5 ล้านบาท และ ยอมย้ายออกจากลานหน้าศาลาว่าการ กทม.

การใช้กลยุทธ์โดยการทาบบ้านเป็นสีดำของนางรัตนานี้ทำให้สามารถเข้าถึงพื้นที่สื่อได้เนื่องจากมีความแปลกมาเสริมให้ประเด็นความขัดแย้งนั้นมีสีสันมากขึ้น เพราะแม้ว่าประเด็นปัญหาของนางรัตนาก็จะเป็นการสะท้อนภาพคนในสังคมที่ขาดที่พึ่ง จนต้องมาร้องขอความเป็นธรรมจากสื่อมวลชน แต่ประเด็นข่าวเช่นนี้ก็อาจถูกนำเสนอในพื้นที่ข่าวหน้าใน และไม่ทำให้เกิดการแก้ปัญหาขึ้นมาจริงๆ ได้ ดังนั้นการที่นางรัตนามีการเรียนรู้ว่าสื่อจะให้ความสนใจนำเสนอข่าวแบบใด การเข้า

ใจธรรมชาติของสื่อมากขึ้น จึงทำให้นางรัตนาสมากรเลือกใช้รูปแบบการนำเสนอให้สื่อสนใจได้ เช่น การทำบ้านสีดำ การปักหลักประท้วงที่หน้าศาลว่าการ เป็นต้น

4.3 การชุมนุมของกลุ่มต่อต้านการเปิดเขตการค้าเสรี (FTA) ไทย-สหรัฐฯ ที่ จ.เชียงใหม่

การชุมนุมต่อต้านการเปิดเขตการค้าเสรี (FTA) ระหว่างไทยกับสหรัฐฯ ที่ จ.เชียงใหม่ ถูกนำเสนอเป็นข่าวหน้า 1 ของหนังสือพิมพ์แทบทุกฉบับ เนื่องด้วยข้อตกลงที่ใช้ในการเจรจาไม่เป็นที่เปิดเผยต่อสาธารณะ และประเด็นผลกระทบจากการเปิดเขตการค้าเสรีที่ยังไม่มีการเตรียมการรับมืออย่างจริงจัง ทำให้เครือข่ายภาคประชาชนต้องออกมาเคลื่อนไหวเพื่อยับยั้งการเจรจาครั้งนี้ ซึ่งนำไปสู่เหตุการณ์ที่กลุ่มผู้ชุมนุมคัดค้านปะทะกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และการปิดล้อมโรงแรมที่ใช้เจรจาซึ่งส่งผลให้การเจรจาต้องยุติลงในที่สุด

4.3.1 ลักษณะการนำเสนอข่าว

การเล่าเรื่อง

ไทยรัฐและมติชนมีการเล่าเรื่องในกรณีนี้ที่แตกต่างกันทั้งในส่วนของแก่นเรื่องและโครงเรื่อง โดยไทยรัฐมีแก่นเรื่องคือความขัดแย้งของฝ่ายผู้เจรจาและฝ่ายผู้คัดค้านการทำ FTA โดยไทยรัฐมีโครงเรื่องที่เริ่มต้นจากเหตุการณ์การปะทะกันของกลุ่มผู้ชุมนุมคัดค้านกับตำรวจในวันที่ 11 ม.ค. 2549 และพัฒนาเรื่องไปสู่ประเด็นผลกระทบที่ตามมา คือทำให้ตัวแทนฝ่ายไทยและสหรัฐฯ ต้องยุติการเจรจา อีกทั้งยังทำให้นายนิศย์ พิบูลสงคราม ต้องลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าคณะเจรจาฝ่ายไทย เนื่องจากถูกกดดัน และทำให้นักการเมืองฝ่ายค้านเข้ามามีบทบาทในการเรียกร้องการมีส่วนร่วมโดยรัฐสภาและภาคประชาชนมากขึ้น ทั้งนี้กระบวนการเจรจาเพื่อเปิดเสรีทางการค้ายังคงดำเนินต่อไป ไทยรัฐจึงจบเรื่องนี้แบบทิ้งท้ายถึงการเจรจาในรอบต่อไป

ทางด้านมติชนมีแก่นเรื่องคือความไม่ชอบมาพากลในการทำ FTA ครั้งนี้ โดยมีโครงเรื่องที่เล่าตามลำดับเหตุการณ์ เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมการของทั้งฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายคัดค้านก่อนการเจรจาจะเริ่มขึ้น ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาเนื้อเรื่องที่เล่าถึงการต่อสู้กันด้วยกลยุทธ์ต่างๆ ของทั้ง 2 ฝ่าย เช่น การชุมนุมคัดค้านของเครือข่ายภาคประชาชน การตั้งเวทีอภิปรายและแสดงความคิดเห็นของผู้นำเครือข่ายต่างๆ และการพยายามบุกเข้าไปยังห้องประชุม ขณะที่ฝ่ายสนับสนุนตอบโต้ด้วยการโจมตีว่าเป็นการเล่นนอกกติกาและผู้ชุมนุมมีจำนวนมากอย่างผิดปกติ เมื่อเกิดการปะทะกันของกลุ่มผู้ชุมนุมกับตำรวจ การเจรจาจึงต้องยุติลง และเกิดเป็นกระแสสังคมที่ต้องการให้มีการเปิด

เผยข้อมูลตลอดจนเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น และจบเรื่องด้วยการทิ้งท้ายถึงแนวโน้มในการเจรจาต่อไป

ในส่วนของตัวละครไทยรัฐให้นำหนักกับฝ่ายรัฐบาลและคณะผู้เจรจาเป็นตัวละครหลัก ซึ่งต่างจากมติชนที่ให้ตัวละครฝ่ายผู้คัดค้านเป็นตัวดำเนินเรื่อง ซึ่งผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์การประกอบสร้างความหมายตัวละครนี้ในหัวข้อถัดไป

รูปแบบและการใช้ภาษาในการเล่าเรื่องนี้ ไทยรัฐและมติชนใช้การบรรยายให้เห็นภาพเหตุการณ์เสมือนเหตุการณ์กำลังดำเนินอยู่จริง โดยมีการใช้ถ้อยคำที่โลดโผนให้สีสันทัน เร้าอารมณ์ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการเห็นภาพได้อย่างชัดเจน เช่น

"...จากนั้นกลุ่มผู้ชุมนุมได้รุกคืบเข้าไปในโรงแรม โดยกลุ่มหนึ่งประมาณ 50 คนได้ว่ายน้ำข้ามแม่ปิงเข้ามา แต่ถูกตำรวจสกัดกั้นไว้ได้หมด ส่วนอีกกลุ่มที่อยู่ด้านหน้าโรงแรมได้เฮโลเข้ามาแนวแผงเหล็กและตำรวจซุลมุนไปหมด จนมีการปะทะกันอย่างรุนแรง...ต่อมาเวลา 15.00 น. นายนิதிய์ได้ออกมาพบและทำความเข้าใจกับผู้ชุมนุม แต่ยืนยันว่าไม่สามารถยุติการประชุมในครั้งนี้ได้ กลุ่มผู้ชุมนุมจึงให้แสดงความไม่พอใจและขู่ว่าจะต้องมีการดำเนินการต่อสู้ตามขั้นตอน จากนั้นกลุ่มผู้ชุมนุมได้ปักหลักอยู่หน้าโรงแรม..." (ไทยรัฐ 11 ม.ค. 2549 : 16)

"ต่อมาเวลา 16.00 น. ตัวแทนภาคประชาชน เช่น เครือข่ายผู้ติดเชื้อเอชไอวีแห่งประเทศไทย สมัชชาคนจน เครือข่ายประชาชนสลัม 4 ภาค เป็นต้น จำนวนประมาณ 10,000 คน ได้เดินทางมารวมตัวกันบริเวณด้านหน้าสถานีรถไฟ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อต่อต้านการเจรจาเขตการค้าเสรี(เอฟทีเอ)ไทย-สหรัฐ โดยมีการตั้งเวทีอภิปรายและแสดงความคิดเห็นจากผู้นำเครือข่ายต่างๆ โดยที่ผู้เข้าร่วมชุมนุมได้มีการติดตั้งป้ายผ้า คัดเอาต์ เช่น ภาพล้อเลียน พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี แต่งกายชุดรีดค ยืนกอดคอกับนายจอร์จ ดับเบิลยู. บุช ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา พร้อมข้อความว่า "NO FREE MORE FAIR" เป็นต้น" (มติชน 9 ม.ค. 2549 : 13)

จากลักษณะการเล่าเรื่องชี้ให้เห็นว่าแก่นเรื่อง โครงเรื่องและตัวละครหลักของหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเหตุการณ์เดียวกันแต่สื่ออาจใช้วิธีการเล่าเรื่องที่แตกต่างกันได้ ซึ่งจะนำไปสู่การประกอบสร้างความหมายที่แตกต่างกันในลำดับต่อไป

การกำหนดวาระข่าวสาร

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอข่าวการชุมนุมของกลุ่มต่อต้าน FTA ในรูปแบบของภาพข่าวหน้า 1 ซึ่งเน้นภาพการปะทะหรือการประท้วงขั้นรุนแรง โดยภาพข่าววันที่ 11 ม.ค. 2549 มีการบรรยายได้ภาพว่า

“มีอบบูก : กลุ่มผู้ประท้วงการลงนามข้อตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) และผู้ติดเชื้อเอชไอวีพยายามพังรั้วกันของตำรวจเข้าไปยังห้องประชุมของโรงแรมในจังหวัดเชียงใหม่ ขณะที่มีการประชุม เพราะเชื่อทำให้ไทยเสียประโยชน์” (ไทยรัฐ 11 ม.ค. 2549 : 1)

โดยรายละเอียดของข่าวปรากฏรวมอยู่ในข่าวการเมืองในลักษณะของข่าวที่มีหลายเนื้อหา (Several Incidents) ส่วนการเสนอข่าวความคับหน้าเกี่ยวกับรายละเอียดในการประชุมเจรจา FTA ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงประธานกรรมการการเจรจา ไทยรัฐมีการนำเสนอในพื้นที่ข่าวหน้าในรวมมีการนำเสนอข่าวทั้งหมด 7 ชิ้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่าไทยรัฐไม่ได้ให้ความสำคัญกับข่าวนี้นัก

ในขณะที่หนังสือพิมพ์มติชนนำเสนอข่าวนี้อย่างต่อเนื่อง โดยมีทั้งภาพข่าว ข่าวหน้า 1 และข่าวหน้าใน รวมมีการนำเสนอข่าวทั้งหมด 23 ชิ้น โดยถูกนำเสนอในพื้นที่ข่าวหน้า 1 ถึง 20 ชิ้นด้วยกัน ทั้งนี้ไม่ได้เน้นเฉพาะเหตุการณ์ที่เกิดการปะทะหรือมีการใช้ความรุนแรงเหมือนกับไทยรัฐ นอกจากนี้มติชนยังนำเสนอเป็นข่าวใหญ่เมื่อเหตุการณ์เกี่ยวพันถึงนายกรัฐมนตรีหรือเกิดเหตุการณ์สำคัญ เช่น เกิดการปะทะกันในวันที่ 11 ม.ค. 2549 ซึ่งมติชนได้จัดลำดับความสำคัญให้ข่าวนี้เป็นข่าวใหญ่ที่สุดประจำฉบับ โดยพาดหัวข่าวว่า

“ตัวแทนสหรัฐเผ่นจากโรงแรม ถกเอฟทีเอป่วน มีอบรุก-ปะทะตำรวจ'เจ็บ6”

ต่อมาในวันที่ 12 ม.ค. 2549 มติชนก็ยังคงนำเสนอข่าวนี้เป็นข่าวใหญ่อันดับ 1 พร้อมด้วยภาพข่าวอีก 2 ภาพที่เกี่ยวข้องกับข่าวการเจรจา FTA ซึ่งมติชนพาดหัวข่าวว่า “ส.ว.-ส.ส. ช้องใจทำที่รัฐบาล 'ไม่เปิด' ไทรคอม' ห่วงคอดเอาอย่างอื่นแลก”

หลังจากนั้นมติชนก็ยังคงนำเสนอข่าวนี้นในพื้นที่ข่าวหน้า 1 อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ามติชนให้ความสำคัญกับข่าวนี้อย่างมาก

การขูประเด็นข่าวสาร

จากลักษณะการนำเสนอข่าวของไทยรัฐ พบว่า มีการขูประเด็นเหตุการณ์ที่มีการใช้ความรุนแรงเป็นประเด็นสำคัญ เช่น การปะทะกันของกลุ่มผู้คัดค้านกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ การเผาโลงศพ

ประท้วง เป็นต้น ส่วนประเด็นที่ไทยรัฐไม่ได้นำเสนอหรือนำเสนอเพียงเล็กน้อย เช่น ประเด็นผลกระทบจากการเปิดเขตการค้าเสรี, ความไม่พร้อมที่จะแข่งขันของเกษตรกรรายย่อย เป็นต้น ซึ่งแตกต่างจากมติชนที่ชูประเด็นผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเป็นประเด็นสำคัญ เช่น

“ส.ว.-ส.ส.ข้องใจทำที่รัฐบาล ไม่เปิด‘โทรคม’ ห่วงดอดเอาอย่างอื่นแลก” (มติชน 12 ม.ค. 2549 : 1)

“อย.รับไม่ได้ข้อเสนอมะกัน ค้านผูกขาดยา ไทยขอยืดเสรีการเงิน10ปี” (มติชน 13 ม.ค. 2549 : 1)

“ชำแหละเอฟทีเอไทย-มะกัน กสม.เปิดเวทีตั้งอนุกก.สอบ” (มติชน 23 ม.ค. 2549 : 1)

ความแตกต่างกันในการชูประเด็นข่าวสารระหว่างไทยรัฐกับมติชนนี้ เป็นไปตามลักษณะประเภทของสื่อที่มีกลุ่มผู้อ่านแตกต่างกัน คือไทยรัฐเป็นหนังสือพิมพ์ที่เน้นปริมาณ มีผู้อ่านทุกเพศทุกวัยจึงมุ่งนำเสนอข่าวที่ปลุกชนสนใจ และเป็นเหตุการณ์ที่ไม่ซับซ้อน จึงเลือกชูประเด็นเหตุการณ์ที่มีความรุนแรง ขณะที่มติชนเป็นหนังสือพิมพ์เน้นคุณภาพ มีกลุ่มผู้อ่านที่เป็นข้าราชการ นักธุรกิจ จึงมุ่งนำเสนอข่าวที่มีประเด็นให้ต้องขบคิด และการชูประเด็นของมติชนนี้ยังช่วยให้เกิดกระแสสังคมที่ตระหนักถึงผลกระทบจากการทำ FTA มากยิ่งขึ้น

การสร้างกรอบการรับรู้เนื้อหา

ไทยรัฐสร้างกรอบการรับรู้เนื้อหาข่าวสารให้เห็นว่าการเจรจา FTA เป็นสิ่งที่ประเทศไทยได้ประโยชน์ ถ้าไทยไม่เปิดเขตการค้าเสรีกับสหรัฐ ไทยจะขาดดุลการค้าอย่างต่อเนื่องทำให้ความเชื่อถือน้อยลง ส่งผลให้ค่าเงินบาทอ่อน และไม่สามารแข่งขันกับประเทศอื่นได้ โดยนำเสนอข้อมูลและทัศนะจากฝ่ายผู้สนับสนุนหรือฝ่ายรัฐบาล เช่น พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร, นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ และนายนิศัย พิบูลสงคราม เป็นหลัก ขณะที่ให้คำอธิบายฝ่ายผู้คัดค้านว่ามีความกลัวมากเกินไป และมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง โดยไทยรัฐไม่มีการให้พื้นที่กับฝ่ายผู้คัดค้านในการนำเสนอประเด็นผลกระทบด้านลบของการทำ FTA แต่อย่างใด ประกอบกับการที่ไทยรัฐเลือกนำเสนอแต่ภาพข่าวที่มีเหตุการณ์กลุ่มผู้คัดค้านใช้ความรุนแรง เช่น การพยายามพังรั้วกันของตำรวจ หรือการเผาโลงประท้วง ทำให้ผู้รับสารจากไทยรัฐมีความรู้สึกที่เป็นลบกับกลุ่มผู้คัดค้านได้โดยไม่รู้ตัว และมีแนวโน้มที่จะเห็นด้วยกับคณะผู้เจรจาว่าจำเป็นต้องรีบเปิด FTA ไทย-สหรัฐ

ขณะที่การนำเสนอข่าวของมติชนเป็นไปตามกรอบที่สร้างไว้ว่าจะเกิดผลกระทบด้านลบจากการเปิดเสรีทางการค้ามากกว่าด้านบวก มติชนจึงให้น้ำหนักกับการนำเสนอข้อมูลและทัศนะ

ของฝ่ายคัดค้าน โดยทำให้เห็นว่าการเจรจาโดยไม่ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาเป็นการปิดกั้นประชาชนไม่ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนจึงต้องรวมตัวกันเพื่อใช้สิทธิในการแสดงความคิดเห็น และเหตุผลที่ต้องคัดค้านคือผลกระทบที่จะเกิดขึ้นหลังการเปิดเสรีการค้ากับสหรัฐ เช่น ผลกระทบกับผู้ป่วยจากการคุ้มครองสิทธิบัตรยา, ผลกระทบโดยตรงกับเกษตรกรรายย่อยจากการเปิดเสรีสินค้าเกษตรกรรม, การแปรรูปรัฐวิสาหกิจให้เป็นของต่างชาติ ซึ่งมีผลกระทบกับการบริการประชาชนขั้นพื้นฐาน รวมทั้งผลกระทบจากการแทรกแซงอำนาจอธิปไตยทางบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ รวมถึงการเข้ายึดฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของไทยโดยสหรัฐ ซึ่งผู้ที่ติดตามข่าวของมติชนอย่างต่อเนื่องย่อมมีแนวโน้มที่จะเห็นด้วยกับการออกมาเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้คัดค้าน แม้ว่ากลุ่มผู้คัดค้านจะมีการใช้ความรุนแรงเพื่อยุติการเจรจา แต่การนำเสนอข่าวของมติชนอย่างต่อเนื่อง ทำให้เห็นพัฒนาการของกระบวนการเรียกร้อง ซึ่งการใช้วิธีประท้วงอย่างสันตินั้นไม่ได้รับความสนใจจากรัฐบาลและไม่สามารถยับยั้งการเจรจา FTA ได้ เมื่อไม่มีทางเลือกอื่นก็จำเป็นต้องใช้วิธีการที่รุนแรง

การประกอบสร้างความหมาย

ตัวละครหลักที่มีบทบาทสำคัญของฝ่ายสนับสนุนคือ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง เช่น รมว.มหาดไทย และ รมช.สาธารณสุข ตลอดจนคณะผู้เจรจาของไทย ส่วนตัวละครฝ่ายคัดค้านคือกลุ่มเครือข่ายประชาชน นักวิชาการ และนักการเมืองฝ่ายค้านที่ไม่เห็นด้วยกับการเจรจาเปิดเขตการค้าเสรีฯครั้งนี้

การแสดงจุดยืนและความคิดเห็นของทั้ง 2 ฝ่าย ตลอดจนวิธีการนำเสนอข่าว ต่างมีส่วนในการประกอบสร้างความหมายให้กับตัวละคร การนำเสนอคำให้สัมภาษณ์ของตัวละครฝ่ายสนับสนุนของไทยรัฐ ทำให้ตัวละครกลุ่มนี้ถูกประกอบสร้างความหมายให้เป็นผู้ทำตามกติกา มีความรอบคอบ มุ่งเจรจาเพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติ ใจกว้างใจได้ เช่น

"ขอให้ประชาชนวางใจได้ เพราะรัฐบาลทำเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศ จะไม่ทำให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจเด็ดขาด อยากให้ชาวไทยทุกคนร่วมส่งแรงใจให้คณะผู้แทนไทยด้วย" (ไทยรัฐ 12 ม.ค. 2549 : 16)

ส่วนตัวละครฝ่ายคัดค้านนั้นถูกประกอบสร้างให้เป็นกลุ่มผู้สร้างความวุ่นวาย ใช้ความรุนแรงในการต่อสู้เรียกร้อง จากเหตุการณ์กลุ่มผู้ต่อต้านปะทะกับตำรวจในไทยรัฐ วันที่ 11 ม.ค. 2549 และเหตุการณ์ในวันที่ 12 ม.ค. 2549 เช่น

"..จากนั้นกลุ่มผู้ชุมนุมได้บุกคืบเข้าไปในโรงแรม โดยกลุ่มหนึ่งประมาณ 50 คนได้ว่ายน้ำข้ามแม่ปิงเข้ามา แต่ถูกตำรวจสกัดกั้นไว้ได้หมด ส่วนอีกกลุ่มที่อยู่ด้านหน้าโรงแรมได้เฮโลเข้าผ่าแนวแผงเหล็กและตำรวจชุดมุนไปหมด จนมีการปะทะกันอย่างรุนแรง...ต่อมาเวลา 15.00 น. นายนิติยได้ออกมาพบและทำความเข้าใจกับผู้ชุมนุม แต่ยืนยันว่าไม่สามารถยุติการประชุมในครั้งนี้ได้ กลุ่มผู้ชุมนุมจึงให้แสดงความไม่พอใจและขู่ว่าจะต้องมีการดำเนินการต่อสู้ตามขั้นตอน จากนั้นกลุ่มผู้ชุมนุมได้ปักหลักอยู่หน้าโรงแรม..." (ไทยรัฐ 11 ม.ค. 2549 : 16)

"เมื่อถามว่า กระแสคัดค้านที่เกิดขึ้นจะส่งผลต่อการลงนามหรือไม่ พ.ต.ท.ทักษิณตอบว่า ถ้าเราคิดว่าสิ่งที่เขาค้านเราฟัง ค้านนั้นดีรัฐบาลจะได้ฟัง แต่ฟังแล้วรัฐบาลต้องมาดูว่ากลัวเกินเหตุหรือไม่ ถ้ากลัวเกินเหตุ รัฐบาลดูแล้วได้มีการป้องกันดูแลผลประโยชน์ของชาติ ทั้งได้ทั้งเสียซึ่งน้ำหนักแล้วมันเป็นธรรมเราก็ลงนาม แต่ถ้าคนค้านพูดถูกว่าเรากำลังเสียเปรียบตรงนั้นก็ไม่ต้องลงนาม การค้านเป็นสิ่งที่ดีในระบอบประชาธิปไตยที่ต้องฟัง แต่ฟังแล้วบางทีเขาอาจจะเข้าใจผิด หรือกลัวเกินเหตุ รัฐบาลก็ต้องชี้แจง ขณะนี้ก็เริ่มชี้แจง แต่บางอย่างมันเป็นเรื่องอำนาจต่อรองและวิธีการต่อรอง บางทีพูดเร็ว เราก็อาจจะเสียจุดในการต่อรอง" (ไทยรัฐ 11 ม.ค. 2549 : 16)

"การประท้วงต้องอยู่ในกติกา ไม่ก่อความเดือดร้อน ไม่ใช่ใช้วิธีรुकล้ำเข้าไปขู่บังคับ สิ่งที่กลุ่มผู้ประท้วงใช้วิธีการทำลายกำแพงกัน ถือว่าผิดหลักการประท้วง" (ไทยรัฐ 11 ม.ค. 2548 : 16)

ขณะที่มติชนประกอบสร้างความหมายให้กับตัวละครฝ่ายสนับสนุนการทำ FTA ให้เป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ในการปกปิดข้อมูลไม่ให้ประชาชนรับรู้ และปิดกั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การไม่ยอมเปิดเผยประเด็นในการเจรจาอ้างว่าจะมีผลต่อการต่อรอง และการเจรจาโดยไม่ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภา เช่น

"ผู้สื่อข่าวถามว่า ได้กำชับให้ทีมเจรจาให้ความสำคัญในประเด็นใดเป็นพิเศษหรือไม่ นายสมคิดกล่าวว่ายังไม่สามารถเปิดเผยได้ เนื่องจากมีผลต่อการเจรจาต่อรอง" (มติชน 7 ม.ค. 2549 : 14)

"ด้านนายไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ ประธานคณะกรรมการ (กมธ.) การต่างประเทศ วุฒิสภา กล่าวว่า เคยทำหนังสือไปยังรัฐสภาสหรัฐและออสเตรเลียเพื่อแจ้งให้ทราบว่า การทำเอฟทีเอของรัฐบาลไทยอาจขัดกับรัฐธรรมนูญ เพราะเรื่องใดที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการบริหารประเทศต้อง

แจ้งให้รัฐสภาทราบ แต่รัฐบาลไทยนอกจากไม่เคยหารือกับรัฐสภาแล้ว ยังปกปิดอีก ประชาชนที่ได้รับผลกระทบก็ไม่เคยทราบมาก่อน ซึ่งแตกต่างจากสหรัฐที่รัฐสภาได้วางกรอบการเจรจาให้รัฐบาลทำได้ตามขอบเขตอำนาจที่มอบให้" (มติชน 5 ม.ค. 2549 : 5)

ขณะที่ฝ่ายคัดค้านถูกประกอบสร้างให้เป็นผู้ซูประเด็นผลกระทบจากการทำ FTA แต่ไม่เคยได้รับความสนใจจากรัฐบาลแต่อย่างใด จึงต้องมีการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องอย่างสันติ เช่น

"นายวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ แกนนำกลุ่มเอฟทีเอวอตซ์ แถลงว่า การทำเอฟทีเอมีผลกระทบต่อคนไทยทั้งประเทศ เพราะจะเป็นการเปิดให้บริษัทข้ามชาติเข้ายึดครองทรัพยากรของประเทศ เปิดให้ลงทุนอย่างกว้างขวาง รวมทั้งมีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจให้เป็นของต่างชาติ จะได้ประโยชน์เฉพาะธุรกิจของนายทุนที่ใกล้ชิดรัฐบาลเท่านั้น ก่อนหน้านี้นักลุ่มนักวิชาการ รัฐสภา และภาคประชาชนพยายามคัดค้านนโยบายดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง แต่รัฐบาลไม่เคยให้ความสนใจและยังคงเดินหน้าเจรจากับต่างประเทศเรื่อย ๆ

"ภาคประชาชนจึงต้องการแสดงให้รัฐบาลไทยและรัฐบาลสหรัฐเห็นว่าพวกเราไม่พอใจ เราไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากการชุมนุมใหญ่ภายใต้คำขวัญ หยุดเอฟทีเอ หยุดแปรรูปประเทศ สร้างเศรษฐกิจที่เป็นธรรม อันเป็นสิทธิในการแสดงความคิดเห็นภายใต้รัฐธรรมนูญ" (มติชน 6 ม.ค. 2548 : 14)

และการแถลงข่าวของนายนิมิตร เทียนอุดม แกนนำเครือข่ายองค์กรประชาชนด้านเขตการค้าเสรีและแปรรูปประเทศไทย 10 เครือข่าย ว่า

"ที่ผ่านมาหัวหน้าการเจรจาฝ่ายไทยแสดงออกว่าเราจะได้ประโยชน์จากการเจรจา แต่กลับไม่มีข้อมูลรอบด้าน โดยเฉพาะผลกระทบที่จะเกิดกับประชาชน หรือการระบุว่าจำเป็นต้องเสียประโยชน์บางส่วนเพื่อรับผลประโยชน์ส่วนใหญ่ แสดงถึงการไม่มีหลักประกันใดๆ ว่าใครคือผู้รับผลประโยชน์และผลกระทบ เราหวังผลการเคลื่อนไหวครั้งนี้คือ ยุติการเจรจา เพราะสหรัฐอเมริกาเรียกร้องมากเกินไป เราจะเรียกร้องอย่างสันติด้วยการระดมเครือข่ายกว่า 10,000 คน ออกเดินจากสถานีรถไฟเชียงใหม่ไปตามถนนรอบเมือง ลานประตูท่าแพ และเข้ายื่นหนังสือต่อหัวหน้าคณะเจรจาฝ่ายไทยที่โรงแรม 2 แห่ง ซึ่งเป็นสถานที่เจรจา และยื่นหนังสือผ่านกงสุลสหรัฐอเมริกาถึงความต้องการของคนไทย" (มติชน 8 ม.ค. 2548 : 16)

เมื่อเกิดเหตุการณ์การปะทะกันระหว่างผู้คัดค้านกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ มติชนนำเสนอด้วยภาพข่าวหน้า 1 ซึ่งเป็นภาพเหตุการณ์ขณะเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าควบคุมตัวกลุ่มผู้พยายามฝ่าวงล้อมตำรวจเข้าไปประท้วงในโรงแรมที่กำลังเจรจาเปิดเขตการค้าเสรี และภาพข่าวหน้าในเป็นภาพผู้ประท้วงได้รับบาดเจ็บ สื่อให้เห็นว่ารัฐบาลจะปราบปรามอย่างเด็ดขาดหากผู้คัดค้านใช้ความรุนแรงในการต่อสู้เรียกร้อง ซึ่งเป็นการประกอบสร้างความหมายให้กับกลุ่มผู้คัดค้านว่าไม่มีอำนาจในการต่อรองและถูกกีดกันไม่ให้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ โดยการกันรั้วให้ผู้คัดค้านอยู่ภายนอกอาณาบริเวณที่ใช้ในการเจรจา และตอกย้ำว่าไม่ว่าจะใช้วิธีการใดๆ รัฐบาลก็จะไม่ยอมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

สรุป

การเจรจาเปิดเขตการค้าเสรีนี้เป็นเหตุการณ์ที่มีความต่อเนื่องมิได้ยุติลงในเวลาอันสั้น ซึ่งข่าวการชุมนุมคัดค้านการเจรจาเปิดเขตการค้าเสรีไทย-สหรัฐฯ ที่ จ.เชียงใหม่นี้เป็นเพียงเศษเสี้ยวหนึ่งที่เกิดจากการเคลื่อนไหวภาคประชาชนเพื่อทำให้การเจรจาดำเนินต่อไปอย่างโปร่งใสและเป็นธรรมมากขึ้น ซึ่งจากการวิเคราะห์ลักษณะการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ประเภท สะท้อนให้เห็นว่าไทยรัฐให้ความสำคัญกับเหตุการณ์นี้ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับมติชน โดยไทยรัฐนำเสนอเป็นภาพข่าวหน้า 1 และรายงานข่าวรวมอยู่ในข่าวการเมืองในลักษณะของข่าวที่มีหลายเนื้อหา โดยขูประเด็นข่าวที่เกิดขึ้นอย่างปัจจุบันทันด่วน มีความขัดแย้งและความรุนแรงของเหตุการณ์เป็นสำคัญ ขณะที่มติชนให้ความสำคัญกับข่าวนี้อย่างมาก โดยนำเสนอเป็นข่าวหน้า 1 ติดต่อกันเกือบตลอดทั้งเดือน และขูประเด็นผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากข้อตกลงเปิดเขตการค้าเสรีเป็นประเด็นหลัก ทำให้ผู้รับสารเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของประเด็นปัญหานี้มากขึ้นได้

ในส่วนของ การสร้างกรอบการรับรู้เนื้อหาข่าว ไทยรัฐให้ความสำคัญกับข้อมูลจากแหล่งข่าวที่เป็นฝ่ายสนับสนุนมากกว่าฝ่ายคัดค้าน และมีการประกอบสร้างความหมายให้กลุ่มผู้คัดค้านเป็นฝ่ายที่ไม่ทำตามกติกา มีการใช้ความรุนแรงและก่อความวุ่นวายในการชุมนุมเรียกร้อง การสร้างกรอบการรับรู้เนื้อหาของไทยรัฐเช่นนี้จึงทำให้กระแสสังคมรับรู้และจดจำภาพของฝ่ายคัดค้านที่ใช้ความรุนแรง จึงโน้มเอียงไปในทางสนับสนุนฝ่ายคณะผู้เจรจา FTA

ขณะที่มติชนนำเสนอข้อมูลและทัศนะจากทั้ง 2 ฝ่ายคือฝ่ายผู้สนับสนุนและฝ่ายผู้คัดค้านการเจรจา FTA แต่ด้วยความดีในการนำเสนอและการให้พื้นที่กับฝ่ายคัดค้านมากกว่า เมื่อผนวกกับการประกอบสร้างให้ฝ่ายสนับสนุนการเจรจาเป็นผู้กีดกันไม่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาข้อตกลง FTA ครั้งนี้ อีกทั้งยังมีประเด็นผลประโยชน์ทับซ้อนเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงเป็นการสร้างกรอบการรับรู้ที่ทำให้ผู้ติดตามข่าวมีความรู้สึกคล้อยตามเครือข่ายภาคประชาชนที่ออกมา

เคลื่อนไหวเพื่อคัดค้านการเจรจา FTA ในครั้งนี้ และตระหนักว่าหากเปิด FTA ไทย-สหรัฐฯ จะส่งผลกระทบต่อสังคมไทยมากกว่าจะเป็นผลดีอย่างที่ฝ่ายคณะผู้เจรจากล่าวอ้าง

จากข้อมูลทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วนี้ สามารถสรุปลักษณะการนำเสนอข่าวการชุมนุมคัดค้านการเจรจาเขตการค้าเสรี ไทย-สหรัฐฯ ที่ จ.เชียงใหม่ เปรียบเทียบการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชน ในรูปแบบตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 4.3.1 เปรียบเทียบการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชน กรณีการชุมนุมคัดค้านการเจรจาเปิดเขตการค้าเสรีไทย-สหรัฐฯ ที่ จ.เชียงใหม่

ลักษณะการนำเสนอ	ไทยรัฐ	มติชน
<u>การเล่าเรื่อง</u>	- ใช้ประเด็นความขัดแย้งเป็นแก่นเรื่อง โดยเริ่มเล่าเรื่องจากเหตุการณ์การปะทะกันของฝ่ายผู้คัดค้านกับตำรวจ ใช้สำนวนภาษาที่บรรยายให้เห็นภาพเสมือนเหตุการณ์กำลังดำเนินอยู่สร้างสีสันในข่าว และทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการเห็นภาพได้อย่างชัดเจน	- ใช้ประเด็นความไม่ชอบมาพากลในการทำ FTA เป็นแก่นเรื่อง โดยเริ่มเล่าเรื่องตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมการของทั้ง 2 ฝ่าย เน้นที่ประเด็นผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ใช้การบรรยายให้เห็นภาพเสมือนเหตุการณ์กำลังดำเนินอยู่ และมีการใช้ถ้อยคำเพื่อสร้างสีสันในข่าว
<u>การกำหนดวาระข่าวสาร</u>	- วันแรกนำเสนอเป็นภาพข่าวหน้า 1 และรายงานข่าวรวมอยู่ในข่าวการเมือง ในลักษณะของข่าวที่มีหลายเนื้อหา (Several Incidents) ส่วนข่าวความคืบหน้านำเสนอในพื้นที่ข่าวหน้าใน รวมมีการนำเสนอข่าวทั้งหมด 7 ชิ้น	- นำเสนอด้วยภาพข่าวและข่าวหน้า 1 ส่วนเหตุการณ์ความคืบหน้าเมื่อเกี่ยวพันถึงนายกรัฐมนตรีหรือเกิดเหตุการณ์สำคัญๆ จะนำเสนอเป็นข่าวใหญ่ที่สุดประจำฉบับ รวมมีการนำเสนอข่าวอย่างต่อเนื่องทั้งหมด 23 ชิ้น โดยถูกนำเสนอในพื้นที่ข่าวหน้า 1 ถึง 20 ชิ้นด้วยกัน
<u>การชูประเด็นข่าวสาร</u>	- มีการชูประเด็นเหตุการณ์ที่มีการใช้ความรุนแรงเป็นประเด็นสำคัญ เช่น การปะทะกันของกลุ่มผู้คัดค้านกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ การเผาโลงศพประท้วง เป็นต้น	- ชูประเด็นความไม่ชอบมาพากลในการเจรจาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเป็นประเด็นสำคัญ โดยมีความถี่และปริมาณในการนำเสนอมากกว่าประเด็นอื่นๆ

ลักษณะการนำเสนอ	ไทยรัฐ	มติชน
<u>การสร้างกรอบการรับรู้เนื้อหา</u>	- สร้างกรอบการรับรู้ด้วยการทำ FTA เป็นสิ่งที่ประเทศไทยได้ประโยชน์ โดยสนับสนุนคณะผู้เจรจาว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ แม้จะไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลได้ แต่ก็มี การเจรจาอย่างรอบคอบ ไม่จำเป็นต้องผ่านรัฐสภา กลุ่มผู้ คัดค้านมีความกลัวมากเกินไปและมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง คณะผู้เจรจามีความรู้ความสามารถมากพอจึงไม่ต้องกลัวว่า ไทยจะเสียเปรียบ และการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ต้องทำภายในกติกาเท่านั้น	- สร้างกรอบว่าการทำ FTA จะส่งผลกระทบต่อที่เป็นลบและมีความไม่ชอบมาพากลในการเจรจา โดยเน้นข้อมูลของฝ่าย คัดค้านที่เข้ากับกรอบนี้ว่าการเจรจาโดยไม่ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาเป็นการปิดกั้นข้อมูล ประชาชนจึงต้อง เคลื่อนไหวเพื่อใช้สิทธิในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งการไม่เปิดเผยข้อมูลและการดำเนินการเจรจาโดยไม่ผ่านกระบวนการทางรัฐสภา ทำให้เห็นว่าการเจรจาครั้งนี้ไม่โปร่งใส และ อาจส่งผลกระทบต่อประชาชนได้
<u>การประกอบสร้างความหมาย</u>	- ฝ่ายสนับสนุนถูกประกอบสร้างความหมายให้เป็นผู้ทำ ตามกติกา มีความรอบคอบ มุ่งเจรจาเพื่อผลประโยชน์ของ ประเทศชาติ ไว้วางใจได้ ส่วนฝ่ายคัดค้านที่ไม่เห็นด้วยกับ การเจรจาเปิดเขตการค้าเสรีฯครั้งนี้ถูกประกอบสร้างให้เป็น กลุ่มผู้สร้างความวุ่นวาย ใช้ความรุนแรงในการต่อสู้เรียกร้อง ไม่ทำตามกติกา	- ฝ่ายสนับสนุนถูกประกอบสร้างให้เป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ใน การปกปิดข้อมูลไม่ให้ประชาชนรับรู้ และปิดกั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ขณะที่ฝ่ายคัดค้านถูกประกอบสร้างให้ เป็นกลุ่มผู้เคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องอย่างสันติ แต่ไม่เคยได้รับความสนใจจากรัฐบาลแต่อย่างใด และหากผู้คัดค้านใช้ ความรุนแรงในการต่อสู้เรียกร้องจะต้องถูกปราบปรามอย่าง เด็ดขาดทันที

4.3.2 การใช้พื้นที่ข่าวหน้า 1 ของแหล่งข่าว

จากการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึกนางสาวกรรณิการ์ กิจดิเวชกุล สมาชิกกลุ่มศึกษาเขตการค้าเสรีภาคประชาชน (FTA Watch) ทำให้ทราบถึงทัศนคติที่มีต่อสื่อและกระบวนการในการเข้าถึงพื้นที่ข่าวหน้า 1 ของเครือข่ายประชาชนดังนี้

เหตุผลหรือแรงจูงใจที่ทำให้ต้องการเข้าถึงพื้นที่ข่าวหน้า 1

"ที่ผ่านมาตั้งแต่เราเริ่มรู้ว่ามี การเจรจา FTA เราก็ขอเข้าไปมีส่วนร่วม กับหน่วยงานต่างๆ เช่น กรมการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ แต่ก็ไม่ค่อยได้ผล คือได้ผลน้อยมาก บางทีเขาจะเชิญเราไปร่วมแต่ไม่ให้ข้อมูล คุณจะไปเจรจาเรื่องอะไร จุดยืนคุณว่ายังไง คุณไม่เคยเปิดเผยข้อมูล แต่บอกให้เราไปให้ความคิดเห็น อย่างกรณี FTA ไทย-ญี่ปุ่น เขามักจะอ้างเสมอว่าเชิญ NGO เชิญนักวิชาการเข้ามา คุณเชิญแต่ไม่ให้ข้อมูลว่าคุณมีจุดยืนเป็นยังไง จะเอาอะไร ไม่เอาอะไร อะไรให้ไม่ได้เลยในการต่อรอง ซึ่งไม่มีการพูดเลย แล้วบอกให้เราให้ความเห็นมาสิ คือมันไม่ใช่วิธีการมีส่วนร่วม มันไม่ได้ผล เพราะฉะนั้นเราจึงคิดว่า การที่เราเคลื่อนไหวผ่านพื้นที่สาธารณะทำให้สาธารณะตระหนักน่าจะเป็นหนทางที่ได้ผลกว่า

ที่สังเกตเห็นว่าสื่อมวลชนมีส่วนสำคัญมาก เพราะว่าการเรียนรู้ของคนตอนนี้ไม่ใช่ในเชิงปากต่อปาก หรือว่าแบบสมัยก่อนที่มีร้านค้าแปะ วัด สถานที่ชุมนุม ศาลากลาง ศาลาประชาคม มันไม่ใช่แล้ว เพราะฉะนั้นสื่อมวลชนจึงมีบทบาทสำคัญมาก โดยเฉพาะในการที่พวกเราต้องเคลื่อนไหวนโยบายสาธารณะ ต้องการความเข้าใจในสาธารณะสูงมากเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือในการผลักดันเรื่องต่างๆ"

การวางแผนและขั้นตอนในการเข้าถึงพื้นที่ข่าวหน้า 1

"จะบอกว่ามันวางแผนก็อาจจะไม่ถูกนัก มันเป็นไปตาม Step ของมันมากกว่าว่าในเมื่อเราพูดคุยกันภายในกับหน่วยงานราชการไม่รู้เรื่อง เราก็ต้องพูดผ่านสื่อแล้วละ เพื่อให้คนอื่นรับรู้มากขึ้นว่ามันมีเรื่องอย่างนี้เกิดขึ้น เขากำลังเจรจา เจรจาทูทุกอย่าง เป็นความลับ ในขณะที่ปัญหาผลกระทบมันเยอะมาก ตอนนั้นเราก็เริ่มเรียนรู้ว่ามันมีผลกระทบขนาดไหน เรียนรู้ไปเรื่อยๆ ก็กระทบมากขึ้น เห็นมากขึ้นเรื่อยๆ ดูประสบการณ์จากต่างประเทศ เราก็เลยต้องพูดผ่านสื่อ

เริ่มแรกเราก็จัดแถลงข่าว จัดงานเปิดตัว FTA Watch เพื่อที่จะบอกว่ามันมีการเจรจาอย่างนี้เกิดขึ้น แล้วเราเห็นว่ามันมีปัญหา ฉะนั้นเราจึงมารวมกลุ่มกันตั้งเป็นกลุ่มศึกษาเพื่อให้สาธารณะรับรู้เรื่องมันไม่ได้เป็นอย่างคำโฆษณาว่า FTA มีแต่ด้านดี แล้วเราก็ไม่ได้คิดว่ามันเลวทั้งหมดนะ เพียงแต่ว่าเรากำลังพูดถึงความรอบคอบ การมีส่วนร่วม ไม่ใช่เฉพาะ NGO ไม่ใช่เฉพาะประชาชน

แต่รวมถึงนักวิชาการสถาบันต่างๆควรเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องนี้ ผลตอบรับต่างๆก็ค่อนข้างดี สื่อมวลชนก็ให้ความสนใจ ขณะที่ก่อนหน้านี้จะมีแต่สิ่งที่ทักซิณพุดว่า โห ดีมาก คนจีนพันสามร้อยล้านคน อินเดียพันห้าร้อยล้านคน เราแค่ขายเงาะให้คนละกิโลก็กินกันไม่ไหวแล้ว คำพูดแบบนี้มันติดหูคนใจ แต่ว่าคนไม่รู้หรือกว่าภายใต้ FTA มันมีเรื่องราวต่างๆอีกตั้งมากมายที่ไม่ใช่แค่การขายเงาะกิโลเดียว”

กลยุทธ์ที่ใช้ในการเข้าถึงพื้นที่ข่าวหน้า 1

“คือ FTA มันเป็นเรื่องใหญ่ เรื่องใหม่ แล้วก็เรื่องเร็ว ฉะนั้นการแถลงข่าวทำได้เฉพาะบางเรื่อง สิ่งที่จะต้องทำก็คือการจัดเวทีเพื่ออธิบายเรื่องราว สมมุติว่าเรื่องสิทธิบัตร ทำไมสิทธิบัตรถึงเป็นปัญหา มันมีแบบที่ตีใหม่ มีแบบที่เลวร้ายใหม่ ชื่อเรียกร้องของสหรัฐคืออะไร เราก็จัดเวทีให้สื่อมวลชนและสาธารณชนได้เข้าใจได้เห็นภาพกว้างมากขึ้น ไม่ใช่แค่การแถลงข่าวที่รูปแบบมันให้ข้อมูลได้ไม่มากนัก การจัดเวทีจะทำให้สื่อมวลชนมีความตระหนักหรือมีความเข้าใจเรื่องราวเหล่านั้นมากขึ้น เห็นได้ว่าสื่อไหนตามมาตั้งแต่แรกๆเข้าจะเข้าใจเกือบจะเหมือนที่เราพูดได้เลย แล้วเวลาเขาไปเขียนก็จะมีเนื้อหามากกว่าคนที่ไม่เคยตามหรือตามเฉพาะงานแถลงข่าว สื่อรู้ว่าพื้นที่ข่าวมีไม่พอ เขาก็จะนำไปเขียนรายงาน เราก็มาคิดว่าทำเป็นหนังสือวิชาการดีไหม เพื่อช่วยสื่อ ช่วยนักวิชาการที่หาหนังสือเกี่ยวกับเรื่องนี้แทบไม่มีเลย

พอเรามีช่วง Action เราจะหว่านเชิญไปทุกสื่อ เราเรียนรู้จากการเคลื่อนไหวของภาคประชาชนที่ผ่านมา เวลาที่ชาวบ้านออกมาเคลื่อนไหวส่วนใหญ่จะปรากฏเป็นภาพข่าว แต่ว่าเนื้อหาข่าวมันไม่ได้ อาจจะได้เป็นภาพข่าวพร้อมคำบรรยาย 2 บรรทัด แต่มันไม่มีเนื้อหา ฉะนั้นเราต้องทำยังไงให้มีทั้งเนื้อหาด้วยแล้วก็ภาพข่าวด้วย ถ้าได้ 2 อย่างมันก็ Perfect แต่ถ้าไม่ได้ก็ต้องมีเนื้อหาที่จะทำให้คนเข้าใจ เราก็มาคิดว่าทำยังไงให้ Action ของเรามีเนื้อหา เราถึงต้องพยายามออกแบบ Action แต่ละครั้ง เช่น ในการประท้วงการเจรจาครั้งแรกๆในกรุงเทพฯ นอกจากเราจะถือป้ายที่ใส่เนื้อหาสาระไว้แล้ว เรามีการใช้รถเข็นผู้ป่วย มีการเอาโซ่มาล่าม เพื่อแสดงให้เห็นว่าการจดสิทธิบัตรยาทำให้ยาแพง คนจนไม่มีปัญญาเข้าถึงยา มีคนแสดงเป็นบุขมาล่ามคอคนไทย หรือหุ่นทักซิณจับมือกับบุข คือมันสื่อให้คนเข้าใจได้ การปรากฏในหน้าข่าวมันสำคัญและมีความหมายกับการออกมาเคลื่อนไหว คือต้องให้คนเห็นแล้วเข้าใจ เราก็เลยพยายามออกแบบให้คนเห็นแค่รูปก็เข้าใจได้ทันที”

ที่มาของแนวคิดและกลยุทธ์ที่ใช้ในการเข้าถึงพื้นที่ข่าวหน้า 1

“จริงๆ FTA Watch มีคนทำงานอยู่ไม่เยอะ อาศัยว่าแต่ละคนมาจากแต่ละเครือข่ายแต่ละองค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ ผูกพันกับการค้าระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก มูลนิธิไบโอไทย ชีววิถี มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค หรือว่ามูลนิธิเข้าถึงเอดส์ แต่

ละองค์กรก็จะมียิมของเขาที่จะคิดเรื่องเหล่านี้ หรือบางคนก็อาจจะไม่มีทีมประจำก็จะมาช่วยคิด มีการประชุม เพื่อคิดว่าเราจะทำยังไงให้มันออกมาในแต่ละครั้ง อย่างที่เชียงใหม่มันมีการออกแบบเยอะมากๆ คือมันเป็นการเคลื่อนไหวที่มีการออกแบบมากที่สุด ต้องคิดว่าทำยังไงให้เนื้อหาออกไปแล้วเข้าใจง่าย เพราะ FTA เป็นเรื่องยากมาก เราถึงต้องผลิต Fact Sheet และ Sticker ออกมาแจกประชาชนก่อนที่เราจะเดินขบวน มีการกระจายข่าวบนเส้นทางที่เราเดิน ทำให้มีคนคัดค้านหรือต่อต้านเราน้อยมาก เพราะเขาตระหนักอยู่แล้วว่าเรามาเพื่ออะไร เราใช้ธงเป็นสัญลักษณ์ เราแจกธงให้ ถ้าคุณเห็นด้วยกับเรา คุณก็ปักธงไว้หน้าบ้านเลย ติด Sticker ไว้หน้าบ้าน จะไม่มีบรรยากาศแบบที่กรุงเทพฯ ซึ่งจะมองว่าทำให้รุดติด

หลังจากที่ทำความเข้าใจกับประชาชนแล้ว เราก็เดิน มีการใช้สถานที่ตรงไหนก็อธิบาย มีการจัดกิจกรรม มีการพูดคุยอยู่ตลอดเวลา เรารู้ว่าคนที่ต้องการจะสื่อสารกัน เขาจะมาที่ประตูท่าแพ เราก็จัดเวทีสาธารณะ ไม่ใช่เวทีอภิปรายแบบด่าทอ แต่เป็นเวทีอธิบาย ทำความเข้าใจทั้งกับคนที่มาด้วยกันและคนภายนอก เหมือนกับเป็นการเตรียมความพร้อมในสิ่งที่เราออกแบบไว้ต่อไป นั่นคือการเดินไปกราบแผ่นดินไป แรงบันดาลใจมันมาจากกรที่เกาหลีเขาคัดค้าน WTO ซึ่งตอนนั้นมีพลังมาก เราก็รู้สึกเวลาที่เร เคลื่อนไหวแบบนี้ เราสู้เพราะมันเป็นเรื่องของชีวิต ต้องทำให้รู้ว่ามันสำคัญ ที่เชียงใหม่มีความเชื่อต่างๆมากมาย ฉะนั้นเราถึงมีการทำทกราบแผ่นดินซึ่งมันดึงดูดความสนใจสื่อมวลชน ดึงดูดคนมาก

พอเราเริ่ม Action มันมีพัฒนาการของขั้นตอนของมันอยู่ ไม่ใช่อยู่ดีๆ Action ตุ่มเดียว เข้าไปบุก มันจะดูไม่มีเหตุมีผล แต่การที่เราค่อยๆ ให้เขาเห็นเป็นขั้นเป็นตอน คนเห็นแล้วรู้สึกประทับใจ มัน Attract คน การนำเสนอข่าวทางโทรทัศน์ วิทยุ หรือว่าคอลัมน์ต่างๆ จะเห็นว่าน้ำเสียงชื่นชมมาก กลายเป็น Talk of the town เป็นไปตามที่คาดหวังอยากให้สื่อนำเสนอ

ทุกครั้งที่เร เคลื่อนไหวเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ มันมีเหตุมีผล มีการบ่มเพาะในเนื้อหาข่าวให้สาธารณชนเข้าใจมาบ้างแล้ว เราไปด้วยกันกับสื่อมาโดยตลอด บางช่วงอาจจะหายไปจากหน้าข่าวบ้าง แต่มันจะเห็นกระบวนการ เห็นพัฒนาการว่าพวกนี้วิพากษ์วิจารณ์มาตลอด เขาเตือนเรื่องนี้มาตลอด จนกระทั่งมีการเจรจา และมันเป็นอย่างที่เร คิดไว้จริงๆ เลยยิ่งทำให้สื่อมวลชนสนใจ สื่อคงมองว่ากลุ่มเคลื่อนไหวนี้ต่างจากกลุ่มกระบวนการทางสังคมอื่นๆ แต่จริงๆ แล้วเร ไม่ได้ต่างจากใครหรอก เพียงแต่ว่าที่ผ่านมากลุ่มอื่นๆ ทำความเข้าใจกับสาธารณะไม่ได้มากหรือไม่เป็นขั้นเป็นตอน”

สื่อกับการนำเสนอ Action ที่รุนแรง

"อันนี้เป็นปัญหาสำหรับทั่วโลกที่สื่อสนใจแต่เรื่องของ Human Interest อะไรก็ได้ที่มัน Sensational ถึงจะเป็นหนังสือพิมพ์หัวดำก็ยังสนใจ Sensational กลายเป็นว่าถ้าไม่ตีมีอบ ชาวมีอบก็ไม่ได้ออกเลย ตรงนี้สื่อก็ต้องปรับตัวเหมือนกัน แต่ก็เข้าใจนะเพราะสภาวะสนใจ มันมีลักษณะของการไปกระตุ้นความสนใจของคนในด้านไม่ดีอยู่ เพียงแต่ว่าสื่อก็ต้องให้การศึกษากับสังคม เช่นเดียวกับสังคมก็ต้องพัฒนา เราในฐานะคนทำนโยบายสาธารณะก็ต้องเรียนรู้ทั้ง 2 ด้าน เราเรียนรู้ที่จะใช้ Sensation ใช้การเรียกร้องความสนใจบางส่วน และเราก็ต้องเรียนรู้ในการให้การศึกษากับสื่อไปพร้อมๆกัน สาธารณชนหรือสื่อต้องโตไปพร้อมๆกับเรา โตในแง่ของความคิด"

ผลต่อเนื่องจากการถูกนำเสนอข่าวในหน้า 1

"มันทำให้ทุกคนเข้าใจว่า FTA ไม่ใช่เรื่องดีด้านเดียว ไม่ว่าจะคุณเห็นด้วยหรือคัดค้านกับ FTA แต่คุณก็เริ่มเห็นแล้วว่าสิ่งที่รัฐบาลหรือข้าราชการพูด ไม่ใช่สิ่งเดียวทั้งหมดของ FTA แต่ด้านอื่นของ FTA มันอาจจะมีย่อไร้อีก กระตุ้นให้คนค้นหา สนใจที่จะศึกษาเรื่อง FTA ต่อไป ทำให้เรื่อง FTA ไม่ใช่เรื่องที่เจรจกกันงุบงิบๆแล้วออกมาเซ็นเลยได้อีกแล้ว จะไม่มีอย่างกรณีจีน กรณีออสเตรเลียอีกแล้ว"

การที่เราทำงานกับสื่อมันสำคัญทั้งกับตัวเราเองและสังคม ในขณะที่สื่อให้ความร่วมมือกับเราในการเสนอข่าว สาธารณะก็จะได้ทำความเข้าใจไปด้วย เพราะฉะนั้นการทำงานกับสื่อถือว่าสำคัญมากๆ สื่อที่ติดตามเรื่อง FTA ก็ไม่ได้รู้สึกว่าคุณเราใช้ เป็นเครื่องมือ เราร่วมมือกันเพื่อที่จะทำให้สาธารณชนเข้าใจเรื่องนี้ โดยที่สื่อก็ไม่ได้เสนอข่าวด้านเดียว เขาก็เสนอด้านนักธุรกิจ ด้านข้าราชการด้วย การมีพื้นที่สำหรับเราทำให้ข่าว Balance มากขึ้น"

ข้อเสนอแนะต่อการทำหน้าที่ของสื่อ

"จริงๆมันเป็นหน้าที่หลักของสื่อ ที่เข้าใจว่าด้วยสภาพสังคมที่เรื่องธุรกิจมาแรง ยอดขายโฆษณา มันมีส่วนสำคัญ แต่อย่างไรก็ตามหน้าที่ของสื่อจริงๆก็คงต้องเปิดพื้นที่ให้ประชาชน เปิดพื้นที่ให้กับข่าวที่คุณคิดว่ามันเป็นข่าวที่ขายไม่ได้ แต่มันต้องมีพื้นที่สำหรับข่าวเหล่านั้นอยู่บ้าง คิดว่าหนังสือพิมพ์ต่างๆพยายามปรับตัวอยู่ มันอาจจะช้าด้วยปัจจัยทางธุรกิจ ซึ่งส่วนต่างๆของสังคมเองต้องพยายามเรียกร้องและให้กำลังใจในสิ่งที่เขาทำดีอยู่แล้ว การที่เขาเสนอข่าวดีขึ้นขึ้นมา ควรจะมีการสนับสนุน ไม่ใช่พอเสนออะไรไปก็ไปรุมซื้อ สังคมต้องทักท้วงว่าถ้านำเสนออย่างนี้เราจะไม่ซื้อ เพื่อจะบอกว่าสังคมไม่ได้ต้องการแบบนี้ทั้งหมด ก็ต้องโตไปทั้งสื่อทั้งสังคม โตในด้านความคิด ไม่ใช่เวลาหนังสือพิมพ์เสนออะไรที่มันมี Human Interest แล้วขายดี ก็ต้องโทษทั้ง 2 ฝ่าย ถ้าสังคมพร้อมทำให้สื่อมีกำลังใจ เขาก็สามารถเดินหน้าได้"

สรุป

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่าเครือข่ายประชาชนและองค์กร NGO ต่างๆ ที่เคลื่อนไหวเพื่อคัดค้านการเจรจา FTA นั้น ต้องอาศัยพื้นที่สื่อมวลชนเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างความเข้าใจต่อสาธารณะในประเด็นเกี่ยวกับการเปิดเสรีการค้ากับประเทศต่างๆ ทั้งในแง่ผลกระทบที่เกิดขึ้นแล้ว และที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนใช้พื้นที่สื่อเพื่อกระตุ้นเตือนให้สังคมเห็นความไม่ชอบมาพากลในการเจรจาแต่ละครั้ง เพื่อให้ข่าวสารเหล่านี้ทำหน้าที่ในการกดดันผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานที่รับผิดชอบในการเจรจาให้มีการเปิดเผยข้อมูลกับประชาชนมากขึ้น เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในสังคม และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากขึ้น

แต่ด้วยข้อจำกัดในการนำเสนอข่าวของสื่อ โดยเฉพาะสื่อหนังสือพิมพ์ที่มีพื้นที่จำกัด และด้วยลักษณะของข้อมูลผลกระทบจากการทำ FTA ที่มีความซับซ้อน ทำให้การนำเสนอข้อมูลของฝ่ายคณะผู้เจรจาหรือฝ่ายรัฐบาลที่มีองค์ประกอบของตัวบุคคลที่มีความสำคัญ เช่น นายกรัฐมนตรี ถูกนำเสนอข่าวได้มากกว่า ดังนั้นการจะแย่งชิงพื้นที่ข่าวให้ได้จึงต้องสร้างองค์ประกอบข่าวให้เหตุการณ์มีความเด่นเพื่อให้สื่อสนใจนำเสนอ

กลยุทธ์ที่เครือข่ายภาคประชาชนใช้ในการเข้าถึงพื้นที่ข่าวหน้า 1 คือเริ่มจากการให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่สื่อและสาธารณะเพื่อทำความเข้าใจ และให้เห็นที่มาที่ไปของกระบวนการคัดค้าน ซึ่งขั้นตอนนี้ต้องอาศัยระยะเวลาในการเรียนรู้และพัฒนาความคิดไปพร้อมๆ กัน จากนั้นจึงเข้าสู่ขั้นตอนของการ Action เพื่อสร้างความสนใจให้สื่อนำเสนอ โดยมีการออกแบบให้ Action แต่ละครั้งต้องมีเนื้อหาที่จะทำให้คนเข้าใจง่ายด้วย เพราะการปรากฏในหน้าข่าวมีความสำคัญและมีความหมายกับการออกมาเคลื่อนไหวแต่ละครั้ง ดังนั้นหากไม่ถูกเสนอข่าวที่มีการลงรายละเอียด ก็ต้องเป็น Action ที่เห็นเพียงแค่ภาพข่าวก็สื่อให้คนเข้าใจได้

ซึ่งผลต่อเนื่องจากการเข้าถึงพื้นที่ข่าวหน้า 1 ของกลุ่มผู้คัดค้าน FTA นั้นทำให้มีผู้สนใจที่จะศึกษาเรื่อง FTA มากขึ้น และทำให้การเจรจา FTA ไม่ใช่เรื่องที่จะสามารถปิดกั้นประชาชนไม่ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจได้อีก

อย่างไรก็ตาม การที่สื่อสนใจองค์ประกอบข่าวในแง่บุคลิกสนใจ เพราะเป็นข่าวที่ขายได้ ทำให้มักเลือกนำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดการปะทะหรือมีการใช้ความรุนแรง ส่วนประเด็นข่าวที่เป็นประโยชน์แต่สื่อเห็นว่าเป็นข่าวที่ขายไม่ได้ก็จะไม่ถูกนำเสนอ ดังนั้นประชาชนผู้อ่านข่าวและสื่อจึงต้องปรับตัวเพื่อให้พื้นที่ข่าว Balance มากขึ้น

4.4 การเปลี่ยหน้าอกเพื่อสาธิตผลิตภัณฑ์กระชับทรงอก

การสาธิตผลิตภัณฑ์โดยการให้นางแบบเปลี่ยหน้าอกให้ผู้สื่อข่าวพิสูจน์สรรพคุณของผลิตภัณฑ์นี้ถูกนำเสนอข่าวจนกลายเป็นประเด็นที่ถูกพูดถึงอย่างกว้างขวางทั่วไป เนื่องจากรูปแบบการสาธิตดังกล่าวเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย และการนำเสนอภาพข่าวที่เผยให้เห็นสรีระของนางแบบที่เปลี่ยออกอย่างชัดเจน สร้างกระแสวิพากษ์วิจารณ์ในแง่ลบต่อผู้จัดการสาธิตและผู้เกี่ยวข้อง

4.4.1 ลักษณะการนำเสนอข่าว

การเล่าเรื่อง

ไทยรัฐและมติชนมีแก่นเรื่องเหมือนกันคือความไม่เหมาะสมในการเปลี่ยออกเพื่อสาธิตสินค้า โดยเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ เริ่มเรื่องด้วยการเล่าถึงเหตุการณ์การเปิดตัวสินค้าโดยมีการสาธิตด้วยการเปลี่ยอกให้ผู้สื่อข่าวว่าได้ผลจริงหรือไม่ และพัฒนาเรื่องไปสู่ประเด็นความเหมาะสมในวิธีการสาธิต โดยนำเสนอความคิดเห็นของฝ่ายต่างๆที่มีต่อกรณีนี้ ซึ่งทั้งหมดตัดสินว่าไม่เหมาะสมและเป็นวิธีที่ไม่สามารถพิสูจน์สรรพคุณผลิตภัณฑ์ได้จริง จึงนำไปสู่จุดยุติเรื่องคือการลงโทษผู้เกี่ยวข้อง โดยการเสียค่าปรับข้อหากระทำอนาจารของนางแบบที่ออกมาเปลี่ยหน้าอกและปักก็ซึ่งเป็น 1 ในผู้จัดงานดังกล่าว การสละสิทธิรางวัลสตรีดีเด่นประจำปี 2548 ของ น.ส.มีสุข และนายสุเทพ ศิลปะงาม กรรมการบริหารบริษัทเซนต์เฮิร์บฯลาออกจากตำแหน่ง

ตัวละครในข่าวนี้ทั้งไทยรัฐและมติชนให้ความสำคัญกับปักก็และ น.ส.มีสุข เป็นตัวละครหลัก เนื่องจากเป็นบุคคลสาธารณะและมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์ถึงการประกอบสร้างความหมายให้กับตัวละครในข่าวนี้ในลำดับต่อไป

การใช้ภาษาในการเล่าเรื่อง พบว่า ไทยรัฐและมติชนมีการเล่าเรื่องโดยใช้สำนวนภาษาที่โลดโผน รวมทั้งมีการใช้ถ้อยคำเปรียบเปรยและเล่นคำเพื่อสร้างสีสันด้วย เช่น

“ที่ห้องพานิราม่า โรงแรมดิ เอ็มเมอรัลด์ ถนนรัชดาฯ เมื่อบ่ายวันที่ 24 ก.พ. ปักก็-ปริศนา พรายแสง อดีตนักร้องชื่อดัง ที่หันเหชีวิตมาเป็นนักธุรกิจ เป็นกรรมการบริหารดูแลการตลาดภายในประเทศ บริษัทเครื่องสำอางยี่ห้อหนึ่ง เป็นผู้อธิบายและสาธิตการใช้ครีมเสริมทรงอกให้ดังภายใน 15 นาที โดยใช้นางแบบใจกล้า 3 คน ที่เป็นสาวอกแพบหรือที่เรียกกันว่าสาวอกไขดาว มาเปลี่ย

ออกกลางแจ้งเผยให้เห็นปทุมกันชัดเจน สาธิตการนวดนมสร้างคามฮือฮาแก่สื่อมวลชนและผู้มาร่วมงาน โดยหนึ่งในจำนวนผู้มาร่วมงาน มี หิง-กมล กัญญา อยุธยา คารานักแสดงชื่อดังมาร่วมด้วย” (ไทยรัฐ 25 ก.พ. 2548 : 19)

“ที่โรงแรม ดิ เอ็มเอมรัลด์ รัชดาภิเษก บริษัทเซนต์เฮิร์บ คอสเมติกส์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ยังจัดงานโชว์ประสิทธิภาพผลิตภัณฑ์ ครีมออกเต็ง "เซนต์เฮิร์บ" โดยให้ผู้สื่อข่าวร่วมเป็นสักขีพยานพิสูจน์(ลับ)ออกเต็งภายใน 15 นาที ด้วย "เซนต์เฮิร์บ นาโน เบรสต์ ครีม" ซึ่งในการพิสูจน์ครั้งนี้ทางบริษัทได้ใช้นางแบบ 3 คน ซึ่งมีปัญหาหน้าอกไม่ได้รูปแตกต่างกัน มาให้ผู้เชี่ยวชาญการนวดหน้าอกใช้ครีมดังกล่าวนวดเพื่อพิสูจน์ว่าหลังจากใช้ครีมนี้แล้ว 15 นาที ทรวงอกจะกระชับจริงหรือไม่ โดยมีพิธีกรชื่อดัง น.ส.มีสุข แจ่มมีสุข เป็นผู้ดำเนินรายการ เมื่อนวดเสร็จพิธีกรได้ให้ผู้สื่อข่าวสตรีไปจับหน้าอกเพื่อพิสูจน์ว่าออกเต็งขึ้นจริงหรือไม่ ในขณะที่นางแบบอ้างว่าหน้าอกเต็งตื้นขึ้น” (มติชน 25 ก.พ. 2548 : 15)

การกำหนดวาระข่าวสาร

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอข่าวการสาธิตผลิตภัณฑ์กระชับทรวงอกในรูปแบบของภาพข่าวและข่าวพาดหัวใหญ่เป็นอันดับ 2 ของวันที่ 25 ก.พ. 2548 โดยไทยรัฐพาดหัวข่าวและความนำข่าวการสาธิตผลิตภัณฑ์กระชับทรวงอกว่า

“ฮือฮา3สาวโชว์นวดนมเต่ง วร.จวกยับโฆษณาไม่คำนึงศีลธรรม

3 นางแบบใจถึง เปลือยอกโชว์ดาวกลางแจ้งเห็นถนัดชัดตาทั้งเต้า สาธิตการนวดนมให้เต่งตึงภายใน 15 นาที ด้วยครีมนวดนม โดยมี "ปุกกี้-ปริศนา พรายแสง" อดีตนักร้องดัง ที่หันเหชีวิตจากคณวการบันเทิงมาจับธุรกิจเสริมความงามเป็นผู้สาธิต ท่ามกลางเสียงฮือฮาของสื่อมวลชนและคนที่ไปร่วมงาน กระทรวงวัฒมนธรรมจวกยับโฆษณาสินค้าโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรม เตรียมหารือสคบ.เล่นงาน” (ไทยรัฐ 25 ก.พ. 2548 : 1,19)

ต่อมาในวันที่ 26 ก.พ. 2548 ไทยรัฐได้นำเสนอเป็นภาพข่าวและพาดหัวใหญ่สุด โดยมีการเชื่อมโยงไปที่ตัวพิธีกรของงานคือ น.ส.มีสุข ซึ่งเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง ต่อมาในวันที่ 27 ก.พ. 2548 ข่าวการสาธิตผลิตภัณฑ์กระชับทรวงอกยังคงถูกนำเสนอเป็นข่าวใหญ่อันดับ 1 ถัดมาในวันที่ 1 มี.ค. 2548 ไทยรัฐนำเสนอเป็นข่าวใหญ่อันดับ 3 ส่วนในวันที่ 2 มี.ค. 2548 ไทยรัฐนำเสนอเป็นข่าวใหญ่อันดับ 2 และในวันที่ 3 มี.ค. 2548 ถูกนำเสนอเป็นภาพข่าวหน้า 1 ซึ่งจะเห็นได้ว่าการเสนอข่าวความคืบหน้าในพื้นที่ข่าวหน้า 1 ติดต่อกันเกือบตลอด 1 สัปดาห์ โดยมีการนำเสนอเป็นภาพ

ข่าวและข่าวพาดหัวขนาดใหญ่ ซึ่งไทยรัฐพาดหัวข่าวการสาธิตผลิตภัณฑ์กระชับทรงอกตามลำดับ ดังนี้

“ผลกระทบสาธิต ครีมนมแต่ง พิธีกร‘มีสุข’ช่วย” (ไทยรัฐ 26 ก.พ. 2548 : 1)

“ไม่อาย-จัดโชว์อีก ครีมนมแต่ง” (ไทยรัฐ 27 ก.พ. 2548 : 1)

“มีสุข‘ใจเด็ด ขอสละรางวัล” (ไทยรัฐ 1 มี.ค. 2548 : 1)

“บ.ครีมนมแต่ง เบนเข็ม! ขายเวียดนาม” (ไทยรัฐ 2 มี.ค. 2548 : 1)

รวมจำนวนชิ้นข่าวที่ไทยรัฐนำเสนอทั้งหมด 7 ชิ้น และภาพข่าวจำนวน 5 ภาพด้วยกัน ซึ่งในส่วนของกรนำเสนอด้วยภาพข่าวหน้า 1 ในวันแรกไทยรัฐนำเสนอด้วยภาพนางแบบยืนเปลือยหน้าอกแต่ไทยรัฐได้เซ็นเซอร์ด้วยการคาดแถบสีบังไว้ โดยมี ปุกกี้-ปริศนา พรายแสง ซึ่งเป็นผู้อธิบายการใช้ครีมพาดหน้าอกยืนอยู่ข้างๆนางแบบ ไทยรัฐได้บรรยายได้ภาพว่า “อล่างฉ่าง- บริษัทผลิตเครื่องสำอางยี่ห้อหนึ่ง นำนางแบบเปลือยอกอล่างฉ่างสาธิตการใช้ครีมพาดนมให้ดูภายใน 15 นาที โดยมีปุกกี้-ปริศนา พรายแสง อดีตนักร้องดังเป็นผู้อธิบาย จนกระทรวงวัฒนธรรมออกมาจวก” (ไทยรัฐ 25 ก.พ. 2548 หน้า 1)

วันต่อมาไทยรัฐนำเสนอภาพปุกกี้จ่ายค่าปรับข้อหากระทำการอันควรขายหน้าต่อธารกำนัล ที่ สน.ห้วยขวาง และในวันที่ 1 มี.ค. 2548 เป็นภาพ น.ส.มีสุข แจ่มมีสุข ผู้ประกาศข่าวช่อง 3 ซึ่งทำหน้าที่เป็นพิธีกรในการสาธิตครีมพาดหน้าอก ได้ยื่นหนังสือต่อรองปลัดกระทรวงการพัฒนาลังคมฯ เพื่อขอสละสิทธิ์ในรางวัลสตรีดีเด่น ปี 2548

จากนั้นในวันที่ 2 มี.ค. 2548 ไทยรัฐนำเสนอเป็นภาพผู้หญิงสูงอายุ 3 คนมีผ้าปกปิดส่วนหน้าอกไว้ โดยบรรยายภาพว่า “อดโชว์ - 3 นางแบบรุ่นแม่ ที่บริษัทเจ้าของครีมนมแต่ง เตรียมนำมาโชว์สรรพคุณสินค้ารอบสอง แต่สุดท้ายก็อดโชว์ เมื่อจู่ๆเจ้าของสถานที่จัดงานบอกเลิกสัญญา ทำให้ต้องเลื่อนการจัดงานไปไม่มีกำหนด” (ไทยรัฐ 2 มี.ค. 2548 หน้า 1) และไทยรัฐได้เสนอข่าวกรณีนี้อีกครั้งในข่าวหน้า 1 ของวันที่ 25 พ.ค. 2548 เกี่ยวกับการเปิดตัวอีกครั้งของผลิตภัณฑ์เสริมทรงอกโดยไม่มีกรสาธิตการใช้สินค้าเหมือนที่ผ่านมา

ในขณะที่หนังสือพิมพ์มติชนจัดลำดับความสำคัญของข่าวนี้น้อยกว่าไทยรัฐ โดยนำเสนอข่าวนี้นในวันแรกเป็นภาพข่าวหน้า 1 และเป็นข่าวพาดหัวขนาดเล็ก ส่วนกรนำเสนอความคืบหน้าของเหตุการณ์นั้น ในกรณีนี้เหตุการณ์มีความเกี่ยวข้องกับบุคคลผู้มีชื่อเสียง มติชนจะนำเสนอใน

พื้นที่ข่าวหน้า 1 ในลักษณะข่าวพาดหัวขนาดเล็ก เช่นพาดหัวข่าวในวันที่ 27 ก.พ. 2548 ว่า “นมแดง ‘พันพิชเรียกมีสุข’ แจง อัฒยัปเข็นนมต.เป็นฟรีเซ็นเตอร์” และจะรายงานความคืบหน้าอื่นๆในพื้นที่ข่าวหน้าใน

ส่วนการนำเสนอเป็นภาพข่าวนั้น ในวันแรกที่เป็นข่าวมติชนนำเสนอด้วยภาพเหตุการณ์ขณะที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการนวดทรวงอกกำลังสาธิตการใช้ครีมนวดหน้าอกนางแบบ ซึ่งมติชนได้เซ็นเซอร์ภาพหน้าอกของนางแบบ แต่ยังคงเห็นสรีระได้อย่างชัดเจน โดยบรรยายภาพว่า “เหมาะสม? - ผู้เชี่ยวชาญด้านการนวดทรวงอกกำลังสาธิตการใช้ครีมบำรุงผิวทรวงอกยี่ห้อหนึ่งนวดนมนางแบบเพื่อโชว์สรรพคุณว่าสามารถทำให้ทรวงอกเต่งตึงได้ภายในเวลา 15 นาที ในระหว่างการแถลงข่าวเปิดตัวผลิตภัณฑ์ที่โรงแรมดิ เอ็มเมอร์ลด์ ถนนรัชดาภิเษก เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ ท่ามกลางเสียงวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นการเหมาะสมหรือไม่” (มติชน 25 ก.พ. 2548 : 1)

และในการรายงานข่าววันต่อๆมามติชนนำเสนอเป็นข่าวเล็กๆในหน้า 1 แต่ไม่มีภาพข่าว โดยเน้นที่ประเด็นการลงโทษผู้กระทำผิดข้อหาอนาจาร จนกระทั่งวันที่ 1 มี.ค. 2548 มติชนได้นำเสนอภาพ น.ส.มีสุข แจ้งมีสุข เข้าชี้แจงต่อคณะกรรมการพิจารณาตัดสินรางวัลสตรีดีเด่น สาขาสื่อมวลชน ประจำปี 2548 เพื่อขอโทษและขอสงวนสิทธิ์ไม่รับรางวัล จากนั้นมติชนได้รายงานความคืบหน้าในการดำเนินการกับบริษัทเซนต์เฮิร์บในข่าวหน้า 1 และปิดประเด็นข่าวนี้ด้วยการเสนอข่าวหน้าในของวันที่ 25 พ.ค. 2548 ถึงการแถลงข่าวเปิดตัวอีกครั้งของครีมนวดหน้าอกที่ไม่มีการจัดแสดงสาธิตอีก รวมมีการนำเสนอข่าวทั้งสิ้น 9 ชิ้น

จะเห็นได้ว่าสิ่งที่ทำให้เหตุการณ์นี้ถูกนำเสนอเป็นข่าวหน้า 1 อย่างต่อเนื่องนั้นเกิดจากองค์ประกอบข่าวในแง่ที่ปฏุชนให้ความสนใจกันมาก เนื่องจากความเด่นของเหตุการณ์และผู้เกี่ยวข้องเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบข่าวเกี่ยวกับเรื่องเพศและความขัดแย้งอีกด้วย นั่นคือมีการเปิดให้เห็นหน้าอกของนางแบบต่อหน้าสาธารณชนซึ่งทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลยุทธ์ทางการตลาดกับความถูกต้องเหมาะสมในสังคมไทย

การขู่ประเด็นข่าวสาร

จากการพาดหัวข่าวและการบรรยายภาพข่าว สะท้อนให้เห็นว่าทั้งไทยรัฐและมติชนต่างก็ขู่ประเด็นที่ว่าด้วยการเปลือยหน้าอกในที่สาธารณะเป็นเรื่องที่ขัดต่อวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทย โดยมีการนำเสนอความคิดเห็นต่อเหตุการณ์นี้ของแหล่งข่าวซึ่งเป็นผู้นำทางความคิดในสังคมที่มุ่งเน้นไปที่ประเด็นนี้ประเด็นเดียว เช่น

“นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ ส.ว.กรุงเทพฯ ประธานคณะกรรมการกิจการสตรีเยาวชนและผู้สูงอายุ ให้สัมภาษณ์ว่า สังคมไทยขณะนี้กำลังล้มล้างเส้นทางพฤติกรรม หรือเรียกว่าสังคมหน้าด้าน ปล่อยให้ความหน้าด้านเพ่นพ่าน ปล่อยให้เรื่องเพศล้าแดน ให้มีการตบนมในที่สาธารณะโดยไม่อาย เรื่องนี้ตำรวจเข้าจับได้ทันที เพราะอนาจารในที่สาธารณะ หรือจะจับปรับก็ยังไม่แล้ว ขึ้นทะเบียนทั้งนางแบบและสินค้าไว้เลย” (มติชน 26 ก.พ. 2549 : 14)

นายดำรง พุฒตาล ส.ว.กรุงเทพฯ มีความเห็นว่า “เป็นเรื่องน่าบัดสีบัดเถลิง ไม่เข้าใจสังคมไทยทำไมวิปริตได้มากขนาดนี้ ผู้หญิงต้องรักษาวนสงวนร่างกาย ไม่ใช่จะให้มดตั้งนมเต่งอย่างเดียว ถือว่าลามกอนาจารมาก” (มติชน 26 ก.พ. 2548 : 14)

นายอนุรักษ์ จุริมาศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ให้ความคิดเห็นว่า “การแสดงโชว์นวนคนมต๋อที่สาธารณะของบริษัทเซนต์เฮิร์บ คงไม่ต้องพูดถึงความรับผิดชอบต๋อสังคม หรือต๋อตนเอง แต่อยากถามหาจิตสำนึกของผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวว่ายังมีอยู่หรือไม่ รวมทั้งดาราสาวปุ๊กก็ปริศนา พรายแสงด้วย เนื่องจากเป็นดาราส่งสังคมถือว่าเป็นบุคคลต้นแบบที่เด็กและเยาวชนจะนำเป็นแบบอย่าง ทุกคนควรจะมีจิตสำนึกที่ดีกว่านี้ ไม่ใช่คิดเพียงแค่ว่าเรื่องเงิน” (ไทยรัฐ 26 ก.พ. 2548 : 11)

ซึ่งจากการชูประเด็นว่าการเปลือยอกเพื่อสาธิตผลิตภัณฑ์เป็นการกระทำที่ขัดต๋อวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทย ทำให้กระแสสังคมขานรับประเด็นนี้ด้วยการเรียกร้องให้มีการลงโทษผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ น.ส.มีสุข ซึ่งรับหน้าที่พิธีกร ทำให้น.ส.มีสุข ตัดสินใจขอถอนตัวจากการรับรางวัลสตรีดีเด่น

การสร้างกรอบการรับรู้เนื้อหา

ไทยรัฐและมติชนสร้างกรอบการรับรู้ว่าการเปลือยอกเพื่อโฆษณาสินค้าเป็นเรื่องที่ขาดความละอาย และการสาธิตผลิตภัณฑ์โดยให้นางแบบเปลือยอกนั้นเป็นการตั้งใจสร้างความอื้อฉาวเพื่อให้ปรากฏเป็นข่าวมากกว่าจะเป็นการสาธิตว่ามีสรรพคุณจริงๆ ซึ่งหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับสร้างกรอบการรับรู้นี้ด้วยการเน้นย้ำจากทัศนะของแหล่งข่าวหลายฝ่ายที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันคือมีทัศนะที่เป็นลบกับวิธีการทางการตลาดวิธีนี้ เช่น นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ ส.ว.กรุงเทพฯ, นายดำรง พุฒตาล ส.ว.กรุงเทพฯ, นายอนุรักษ์ จุริมาศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม และนายตำรวจระดับสูงคนหนึ่งที่มีความเห็นว่า

"ผู้ประกอบการมักจะใช้ช่องว่างของกฎหมายที่มีเพียงโทษปรับเพียงเล็กน้อยไปรโมตสินค้า ด้วยการกระทำที่ส่อไปในทางอนาจาร เพราะสามารถเป็นข่าวบนสื่อต่างๆ ได้หลายวัน โดยไม่ต้องเสียค่าโฆษณา" (ไทยรัฐ 26 ก.พ. 2548 : 11)

และจากกระแสวิพากษ์วิจารณ์ในสังคมซึ่งเป็นไปตามกรอบการรับรู้เนื้อหาที่สื่อสร้างขึ้นมา ทำให้ผู้กระทำผิดถูกดำเนินคดีในข้อหากระทำอนาจารต่อหน้าสาธารณชน แต่ขณะเดียวกันเจ้าของผลิตภัณฑ์ก็ประสบความสำเร็จในการโฆษณาสินค้า ทำให้คนจดจำผลิตภัณฑ์ได้และได้รับความสนใจจนยอดขายพุ่งทะลุเป้า

การประกอบสร้างความหมาย

จากการนำเสนอข่าวของไทยรัฐและมติชนทำให้เกิดการประกอบสร้างความหมายได้ว่าการที่ผู้หญิงเปลือยหน้าอกต่อหน้าสาธารณชนเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายและไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย หากใครฝ่าฝืนจะถูกสังคมพิพากษาว่ามีความผิดรุนแรงและต้องถูกลงโทษดังเช่นกรณีของป๊อกกี้และ น.ส.มีสุข

การนำเสนอความคิดเห็นของฝ่ายต่างๆ ประกอบสร้างความหมายให้กับการสาธิตครั้งนี้ว่าเป็นสิ่งที่ขัดต่อศีลธรรมและวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทย ต้องการให้สินค้าดัง โดยไม่คำนึงว่าสังคมจะเสียหาย โดยเฉพาะภาพของ ป๊อกกี้-ปริศนา พรายแสง ถูกประกอบสร้างให้เป็นผู้จงใจกระทำผิดกฎหมายเพื่อผลประโยชน์ในการโฆษณาสินค้า และความคิดเห็นจากแหล่งข่าวที่สื่อเลือกมานำเสนอ เช่น นายอนุรักษ์ จูริมาศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ทำให้ภาพของป๊อกกี้เป็นนักธุรกิจที่คิดแต่เรื่องเงินอย่างเดียวจนขาดจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อสังคม

"การแสดงโชว์วันฉันทน์ต่อที่สาธารณะของบริษัทเซนต์เฮิร์บ คงไม่ต้องพูดถึงความรับผิดชอบต่อสังคม หรือต่อตนเอง แต่อยากถามหาจิตสำนึกของผู้ประกอบการดังกล่าวยังมีอยู่หรือไม่ รวมทั้งดาราสาวป๊อกกี้-ปริศนา พรายแสงด้วย เนื่องจากเป็นดาราซึ่งสังคมถือว่าเป็นบุคคลต้นแบบที่เด็กและเยาวชนจะนำไปเป็นแบบอย่าง ทุกคนควรจะมีจิตสำนึกที่ดีกว่านี้ ไม่ใช่คิดเพียงแค่ว่าเรื่องเงิน" (ไทยรัฐ 26 ก.พ. 2548 : 11)

ขณะที่การรับหน้าที่พิธีกรของ น.ส.มีสุข ถูกประกอบสร้างให้เป็นการกระทำผิดอย่างร้ายแรง ฐานดูถูกความเป็นสตรีเพศ และขาดสามัญสำนึกของการเป็นสื่อมวลชนที่ดี จนเกิดกระแสสังคมเรียกร้องให้ยกเลิกการมอบรางวัลสตรีดีเด่นให้แก่ น.ส.มีสุข ทำให้ น.ส.มีสุข ตัดสินใจขอลงตัวจากการรับรางวัล ทำให้ภาพลักษณ์ของ น.ส.มีสุข พลิกกลับมาเป็นผู้หญิงที่มีความเด็ดเดี่ยว

กล่าวหาญ และรับผิดชอบต่อสังคม เช่นการพาดหัวข่าวและความน่าเชื่อถือของไทยรัฐว่า 'มีสุข'ใจเด็ด ขอ สละรางวัล และ " 'มีสุข' แสดงสปิริตยื่นหนังสือสละสิทธิ์รางวัลสตรีดีเด่น สาขาสื่อมวลชนประจำปี 2548 แล้ว อ้างเพื่อให้เป็นบรรทัดฐานของรางวัลและสื่อ โดยรองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมฯประกาศชื่นชมเป็นผู้กล้าหาญและรับผิดชอบต่อสังคม..." (ไทยรัฐ 1 มี.ค. 2548 : 1)

อย่างไรก็ตามการให้ความสำคัญกับประเด็นการโชว์หน้าอกนี้อย่างต่อเนื่องและการใช้ถ้อยคำภาษา เช่น สาวอกแพบ สาวอกไซ่ดาว ปัญหาหน้าอกไม่ได้รูป กลับทำให้เกิดการประกอบสร้างความหมายได้อีกแง่หนึ่งว่าเรื่องของสรีระโดยเฉพาะหน้าอกเป็นเรื่องสำคัญ แม้จะไม่ควรเปิดให้เห็นในที่สาธารณะ แต่ก็ตอกย้ำว่าหน้าอกที่พึงปรารถนาคือหน้าอกที่"แดง"ได้หรือคือมีขนาดใหญ่เต่งตึงนั่นเอง และทำให้เกิดความเข้าใจได้ว่าผลิตภัณฑ์ที่เป็นข่าวนี้อาจมีสรรพคุณกระชับทรงอกได้จริงจึงกล้าให้นางแบบทดสอบต่อหน้าสื่อมวลชน

สรุป

จากลักษณะการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ประเภท สะท้อนให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์เน้นปริมาณอย่างไทยรัฐมีการให้ความสำคัญกับข่าวนี้น่ามากกว่าหนังสือพิมพ์เน้นคุณภาพอย่างมติชน โดยไทยรัฐนำเสนอเป็นข่าวใหญ่ติดต่อกันเกือบทั้งสัปดาห์ ขณะที่มติชนนำเสนอเป็นข่าวขนาดเล็กในพื้นที่ข่าวหน้า 1 และรายงานความคืบหน้าในข่าวหน้าใน

ในส่วนของ การชูประเด็นที่ว่าด้วยการเปลือยอกในที่สาธารณะเป็นเรื่องที่ขัดกับวัฒนธรรมอันดีงามของไทย ทำให้เกิดกระแสสังคมเรียกร้องให้ต้องมีการลงโทษผู้เกี่ยวข้อง ประกอบกับการสร้างกรอบการรับรู้เนื้อหาซึ่งทัศนคติของแหล่งข่าวแทบทุกฝ่ายเห็นว่าการโชว์หน้าอกเพื่อโฆษณาสินค้าเป็นการกระทำที่มีความผิดร้ายแรง ไม่มีความละอายใจ ซึ่งกรอบการรับรู้นี้เป็นไปตามวิถีคิดและความเชื่อของสังคมไทยอยู่แล้ว จึงทำให้ผู้ติดตามข่าวนี้นี้มีแนวโน้มที่จะรู้สึกกับวิธีการสาธิตแบบนี้ในแง่ลบ และเชื่อว่าสื่อถูกใช้เป็นเครื่องมือของนักการตลาด

การประกอบสร้างความหมายจากการพาดหัวข่าว การใช้ภาษาในข่าวและทัศนคติของแหล่งข่าวทำให้การสาธิตสินค้าด้วยการเปลือยหน้าอกนี้เป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย เป็นการกระทำที่ขาดความละอาย เป็นความผิดร้ายแรงที่ต้องมีการลงโทษ โดยเฉพาะ น.ส.มีสุข ซึ่งทำหน้าที่พิธีกร ถูกประกอบสร้างให้เป็นผู้กระทำความผิดอย่างร้ายแรง ฐานดูถูกความเป็นสตรีเพศ และขาดสามัญสำนึกของการเป็นสื่อมวลชนที่ดี จนถูกสังคมกดดันให้ต้องสละสิทธิ์การรับรางวัลสตรีดีเด่นประจำปี

จากข้อมูลที่กล่าวมานี้ สามารถสรุปลักษณะการนำเสนอข่าวการสาธิตผลิตภัณฑ์กระชับทรงอก จากการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชน ในรูปแบบตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 4.4.1 เปรียบเทียบการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชน กรณีการสาธิตผลิตภัณฑ์กระชับทรงอก

ลักษณะการนำเสนอ	ไทยรัฐ	มติชน
การเล่าเรื่อง	- มีแก่นเรื่องคือความไม่เหมาะสมในการสาธิตสินค้าด้วยการเปลือยหน้าอก โดยมีปุกกี้และ น.ส.มีสุข เป็นตัวละครหลักที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ในข่าวอย่างต่อเนื่อง โดยไทยรัฐใช้สำนวนภาษาโลดโผนและใช้ถ้อยคำสร้างสีสันในข่าว	- ใช้การเล่าเรื่องแบบเดียวกับไทยรัฐ
การกำหนดวาระข่าวสาร	- ในวันแรกที่เป็นข่าว นำเสนอเป็นภาพข่าวและข่าวพาดหัวใหญ่สุด และรายงานความคืบหน้าวันต่อๆมาในข่าวหน้า 1 ติดต่อกันเกือบตลอด 1 สัปดาห์ โดยมีการรวมทั้งหมด 7 ชิ้นข่าว และมีภาพข่าวหน้า 1 ทั้งหมด 5 ภาพ	- นำเสนอเป็นภาพข่าวและข่าวเล็กๆในหน้า 1 และรายงานประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบุคคลผู้มีชื่อเสียงในหน้า 1 และประเด็นความคืบหน้าอื่นๆในข่าวหน้าใน รวมจำนวนข่าวทั้งหมด 9 ชิ้นข่าว และมีภาพจำนวน 2 ภาพ
การชูประเด็นข่าวสาร	- ชูประเด็นที่ว่า การเปลือยหน้าอกในที่สาธารณะเป็นเรื่องที่ขัดต่อวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทย และการสาธิตผลิตภัณฑ์นี้เป็นสร้างความอื้อฉาวเพื่อให้ปรากฏเป็นข่าว	- ชูประเด็นเหมือนกับไทยรัฐ
การสร้างกรอบการรับรู้เนื้อหา	- สร้างกรอบว่าการสาธิตสินค้าด้วยการเปลือยหน้าอกนี้เป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย เป็นการกระทำที่ขาดความละอาย เป็นความผิดร้ายแรงที่ต้องมีการลงโทษ	- สร้างกรอบการรับรู้เนื้อหาและนำเสนอข้อมูลตามกรอบที่สร้างขึ้นมาเช่นเดียวกับไทยรัฐ

ลักษณะการนำเสนอ	ไทยรัฐ	มติชน
<p><u>การประกอบสร้างความหมาย</u></p>	<p>- จากการนำเสนอข่าวประกอบสร้างความหมายให้การสาธิตสินค้าด้วยการเปลี่ยนหน้าอกนี้เป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย เป็นการกระทำที่ขาดความละเอียด เป็นความผิดร้ายแรงที่ต้องมีการลงโทษ ขณะเดียวกันการให้ความสำคัญกับประเด็นการโชว์หน้าอกนี้อย่างต่อเนื่องและการใช้ถ้อยคำภาษา เช่น สาวอกแพบสาวอกไขดาว ก็เป็นการประกอบสร้างความหมายว่าเรื่องของสตรีโดยเฉพาะหน้าอกเป็นเรื่องสำคัญ หน้าอกที่พึงปรารถนาคือหน้าอกที่ "เต่ง" ได้หรือใหญ่เต่งตึง</p> <p>- น.ส.มีสุข ซึ่งทำหน้าที่พิธีกร ถูกประกอบสร้างให้เป็นผู้กระทำความผิดอย่างร้ายแรง ฐานดูถูกความเป็นสตรีเพศ และขาดสามัญสำนึกของการเป็นสื่อมวลชนที่ดี แต่เมื่อ น.ส.มีสุข ตัดสินใจขอลอนตัวจากการรับรางวัลสตรีดีเด่น ก็ทำให้ภาพลักษณ์ของ น.ส.มีสุข พลิกกลับมาเป็นหญิงที่มีความเด็ดเดี่ยว กล้าหาญ และรับผิดชอบต่อสังคม</p>	<p>- จากการนำเสนอข่าวของมติชนประกอบสร้างความหมายให้การสาธิตสินค้าด้วยการเปลี่ยนหน้าอกนี้เป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย เป็นการกระทำที่ขาดความละเอียด เป็นความผิดร้ายแรงที่ต้องมีการลงโทษ ขณะเดียวกันการให้ความสำคัญกับประเด็นการโชว์หน้าอกและการใช้ถ้อยคำภาษา เช่น หน้าอกไม่ได้รูป ก็เป็นการประกอบสร้างความหมายว่าเรื่องของสตรีโดยเฉพาะหน้าอกเป็นเรื่องสำคัญ หน้าอกที่พึงปรารถนาคือหน้าอกที่ "เต่ง" ได้หรือมีขนาดใหญ่เต่งตึง</p> <p>- น.ส.มีสุข ซึ่งทำหน้าที่พิธีกร ถูกประกอบสร้างให้เป็นผู้กระทำความผิดอย่างร้ายแรง ฐานดูถูกความเป็นสตรีเพศ และขาดสามัญสำนึกของการเป็นสื่อมวลชนที่ดี แต่เมื่อ น.ส.มีสุข ยอมรับว่าพลังพลาดไปและตัดสินใจขอลอนตัวจากการรับรางวัลสตรีดีเด่น ทำให้เกิดการประกอบสร้างว่าเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมแล้ว ไม่ควรถูกตีดิงอีก</p>

4.5 การแถลงข่าวตั้งครรภ์ของคัทลียา แมคอินทอช

การจัดแถลงข่าวตั้งครรภ์ของหม่อม-คัทลียา แมคอินทอช ดาราและพิธีกรชื่อดัง ซึ่งเคยปฏิเสธว่าไม่ได้ตั้งครรภ์ แต่รูปร่างใหญ่ขึ้นเพราะรับประทานยาสตรีเบนโด เมื่อออกมาแถลงข่าวว่าเพิ่งรู้ว่าตั้งครรภ์จึงทำให้กลายเป็นประเด็นที่ถูกพูดถึงอย่างกว้างขวางในวงสังคม และเกิดการขัดแย้งทางความคิดเห็นของผู้คนในสังคมในหลายๆประเด็น เช่น ประเด็นสิทธิส่วนบุคคลและการเป็นบุคคลสาธารณะ ประเด็นความเหมาะสมของการตั้งครรภ์นอกสมรส เป็นต้น

4.5.1 ลักษณะการนำเสนอ

การเล่าเรื่อง

จากการแถลงข่าวการตั้งครรภ์ของคัทลียา แมคอินทอช ซึ่งเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและประเด็นเหตุการณ์ที่กระแสวิพากษ์วิจารณ์ให้ความสนใจอย่างมาก อย่างไรก็ตาม **ไทยรัฐ** และ **มติชน** มีการใช้แก่นเรื่องที่แตกต่างกันคือ **ไทยรัฐ** เล่าเรื่องด้วยแก่นเรื่องที่ว่า เป็นข่าวดีของคัทลียาที่ตั้งครรภ์ ขณะที่ **มติชน** เล่าด้วยแก่นเรื่องที่ว่าคัทลียากำลังประสบปัญหาในชีวิต

ทั้งนี้ในส่วนของโครงเรื่อง **ไทยรัฐ** มีการเล่าเรื่องไปในทิศทางที่เป็นข่าวด้านบวกต่อคัทลียา เช่น การนำเสนอในประเด็นว่าทำอัลตราซาวด์แล้วได้ลูกชาย การต้อนรับอย่างดีของคนไทยที่สหรัฐฯ ในขณะที่ **มติชน** นำเสนอในประเด็นความขัดแย้งและประกอบสร้างความหมายในเชิงลบกับเหตุการณ์นี้ เช่น ประเด็นความขัดแย้งของคัทลียากับหนูหม่อม-สุริวิภา กุลตังวัฒนา, การถูกยกเลิกงานละคร และผลข้างเคียงจากการรับประทานยาน้ำสตรีเบนโด เป็นต้น

ตัวละครหลักในข่าวนี้คือคัทลียาซึ่งเป็นผู้ที่ทำให้เกิดเรื่องราวทั้งหมดขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์ความหมายของตัวคัทลียาจากการที่ถูกหนังสือพิมพ์ประกอบสร้างขึ้นในหัวข้อถัดไป

เมื่อพิจารณารูปแบบการใช้ภาษาในการเล่าเรื่อง พบว่า **ไทยรัฐ** และ **มติชน** ใช้การเล่าเรื่องแบบพรรณนาให้เห็นภาพเหตุการณ์อย่างละเอียด โดยบ่งบอกถึงสีหน้า ท่าทาง อากัปกริยาของบุคคลในข่าว เช่น

"...การแถลงข่าวเริ่มขึ้นในเวลา 13.00 น. หม่อมที่อยู่ในชุดเสื้อคอจีนสีดำตัวโคร่ง อำพรจรรยาพร่างที่เริ่มเห็นความเปลี่ยนแปลงของช่วงลำตัวอย่างชัดเจน เดินทางมาพร้อมทั้งนางสงกรานต์ กระจำนตรี แฟนหนุ่ม นายเริงฤทธิ์ แมคอินทอช หรือที่รู้จักกันในนามวิลลี่ พี่ชายของนางเอกสาว นางยุรภรณ์ แมคอินทอช มารดา และนายสานติ กระจำนตรี พ่อของฝ่ายชาย โดยดาราสาว

กล่าวทักทายผู้สื่อข่าวด้วยสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ได้แสดงอาการอวมทกข์ อย่างที่หลายฝ่ายคาดเดา โดยวิลลี่รับหน้าที่เอ่ยปากขอบคุณผู้สื่อข่าวที่มาร่วมงานแถลงข่าวเรื่องราวในครอบครัวของเขา โดยแหม่มมีข่าวดีมาบอก เป็นข่าวดีที่ทำให้ตนเองมีความสุขมาก" (ไทยรัฐ 3 ก.ย. 2548 : 16)

นอกจากนี้ยังมีการขยายความแบบใส่สีสันด้วยการใช้ฉายาประกอบการเล่าอีกด้วย เช่น

"ในที่สุด "แหม่ม เบนโล" คัทลียา แมคอินทอช เจ้าของฉายา "เจ้าหญิงแห่งวงการบันเทิง" ก็ออกมายอมรับแล้วว่า เธอตั้งครรภ์ได้ 4 เดือนเศษ กับแฟนหนุ่ม "บีบี" นายสงกรานต์ กระจ่างเนตร์ ประธานกรรมการบริษัท เอสจี ดิเวลลอปเม้นท์ จำกัด สาเหตุที่เพิ่งเปิดเผยข่าวการตั้งครรภ์อย่างเป็นทางการเนื่องจากเพิ่งทราบหลังจากไปปรึกษาแพทย์" (ไทยรัฐ 3 ก.ย. 2548 : 14)

จากลักษณะการเล่าเรื่องทีกล่าวกมาแล้วนี้สะท้อนให้เห็นว่าเหตุการณ์เดียวกัน แต่ไทยรัฐและมติชนมีการเล่าเรื่องที่เรียกได้ว่าใช้มุมมองที่ตรงข้ามกัน ซึ่งทำให้ความหมายในเรื่องเล่านี้แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง

การกำหนดวาระข่าวสาร

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอข่าวการแถลงข่าวตั้งครรภ์ของคัทลียา แมคอินทอช ในวันแรกที่เป็นข่าวด้วยการพาดหัวข่าวแบบ Skyline พร้อมด้วยความนำว่า

"แหม่ม-คัทลียา ท้อง5เดือน ออกมาบอก'เพ็งรู้'

ยืนยันไม่ได้ทำผิด พา'บีบี'แฟนเปิดตัว พร้อมกับครอบครัว พีวิลลี่ปลื้ม-สุดดีใจ เจ้เบียบ ชมกล้ารับ

กระหึ่มทั้งวงการมายา "แหม่ม-คัทลียา"ควงแฟนหนุ่มนักธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ "บีบี-สงกรานต์" และครอบครัว ยอมรับหน้าขึ้น "ปอง"จริง แต่อ้าง "ไม่รู้"ว่าอุ้มท้องมานานถึง 5 เดือน ยืนยันไม่ได้ทำผิด แต่พลาดที่ไม่ใส่ใจสุขภาพ ไม่หาหมอ แต่ใช้โทร.ถาม..." (ไทยรัฐ 3 ก.ย. 2548 : 1,16)

และนำเสนอภาพข่าวจำนวน 2 ภาพ ซึ่งเป็นภาพที่แสดงให้เห็นสีหน้าของคัทลียาที่ยิ้มแย้มแจ่มใสและมีแฟนหนุ่มอยู่เคียงข้าง โดยเลือกใช้มุมกล้องที่เน้นให้เห็นลำตัวส่วนท้องที่ขยายใหญ่อย่างชัดเจนของคัทลียา ในไทยรัฐบรรยายภาพว่า

“ห้อง 5 เดือน - แหม่ม-คัทลียา ยอมให้ปีปี-สงกรานต์ แพนหนุ่มโอบเอวถ่ายภาพคู่ด้วยใบหน้ายิ้มแย้ม หลังแถลงข่าวยอมรับกำลังเป็นพ่อคนแม่คน โดยแหม่มยังขอบคุณสื่อมวลชนที่ให้ความสนใจเห็นไปทำข่าว” (ไทยรัฐ 3 ก.ย. 2548 : 1)

พื้นที่ข่าวหน้า 1 ที่ไทยรัฐใช้ในการนำเสนอข่าวนี้ในวันแรก รวมใช้พื้นที่ไปมากถึงครึ่งหน้า หนังสือพิมพ์ และไทยรัฐยังคงนำเสนอข่าวแหม่ม-คัทลียานี้เป็นข่าวใหญ่อันดับ 1 ติดต่อกันอีก 3 วัน หลังจากนั้นในวันที่ 7 ก.ค. 2548 ไทยรัฐได้นำเสนอในประเด็นการยุติรายการสมาคมชมดาว การเปิดตัวรายการใหม่ ซึ่งเป็นรายการของบริษัทโพลีพลัสซึ่งมีความใกล้ชิดกับไทยรัฐ และข่าวของคัทลียากลับมาเป็นข่าวใหญ่อันดับ 1 อีกครั้งในวันที่ 11 ต.ค. 2548 เมื่อถึงกำหนดคลอด และหลังจากนั้นไทยรัฐก็ยังคงมีการเสนอข่าวความคืบหน้าในพื้นที่ข่าวหน้า 1 อย่างต่อเนื่อง รวมมีการนำเสนอข่าวทั้งหมด 10 ชิ้น และมีภาพข่าวหน้า 1 จำนวน 8 ภาพ

ในขณะที่หนังสือพิมพ์มติชนนำเสนอข่าวนี้ในวันแรกเป็นภาพข่าวหน้า 1 และเป็นข่าวใหญ่ของวันที่ 3 ก.ย. 2548 โดยพาดหัวข่าวและความน่าว่

“แหม่ม'วอนเข้าใจ เพิ่งรู้ห้อง5เดือน

เปิดตัว'สงกรานต์'แพนหนุ่ม ยันรีบแต่ง-2ครอบครัวแถลง

'คัทลียา'ควงแพนหนุ่ม'สงกรานต์' พร้อมครอบครัว 2 ฝ่าย เปิดแถลงข่าวรับตั้งครรรภ์ได้เกือบ 5 เดือนแล้ว อ้างไม่รู้ตัวจนกระทั่งหมดตรวจ” (มติชน 3 ก.ย. 2548 : 1)

โดยมติชนจัดลำดับความสำคัญของข่าวนี้เป็นข่าวใหญ่อันดับสอง และในส่วนของนำเสนอความคืบหน้าของเหตุการณ์ ปรากฏทั้งในข่าวหน้า 1 และข่าวหน้าใน แต่มติชนไม่ได้ให้พื้นที่กับข่าวนี้นัก รวมมีการนำเสนอข่าวทั้งหมด 6 ชิ้น และมีภาพข่าวหน้า 1 จำนวน 1 ภาพ

โดยภาพข่าวหน้า 1 ที่มติชนนำเสนอในวันแรกที่เป็นข่าวนั้นเป็นภาพขณะกำลังแถลงข่าวซึ่งคัทลียาและนายสงกรานต์ต่างมีสีหน้ายิ้มแย้ม โดยมีการบรรยายภาพว่า

“เพิ่งรู้ - แหม่ม-คัทลียา แมคอินทอช นางเอกและพิธีกรสาวชื่อดังเจ้าของฉายาเจ้าหญิงแห่งวงการบันเทิง ควงแพนหนุ่ม "สงกรานต์ กระจ่างเนตร" ทายาทเศรษฐีอสังหาริมทรัพย์ ออกมาเปิดตัว ที่บริษัทโพลีพลัส เมื่อวันที่ 2 กันยายน พร้อมแถลงยอมรับว่าตั้งท้องได้ 4-5 เดือนแล้ว แต่บอกว่าเพิ่งไปตรวจและทราบเรื่องนี้เมื่อวันที่ 1 กันยายนที่ผ่านมา” (มติชน 3 ก.ย. 2548 : 1)

และในส่วนของการยุติเรื่องราวทั้งหมดคือการออกมาขอโทษประชาชนของวิลลี แมคอินทอช ซึ่งเป็นพี่ชายของคัทลียา ซึ่งไทยรัฐให้ความสำคัญโดยจัดลำดับให้เป็นข่าวใหญ่อันดับ 1 ของวันที่ 12 ต.ค. 2548 ขณะที่มติชนก็นำเสนอเป็นข่าวหน้า 1 แต่ให้ความสำคัญกับข่าวนี้น้อยกว่าไทยรัฐ

จากการกำหนดวาระข่าวสาร จะเห็นได้ว่าไทยรัฐนำเสนอข่าวเหตุการณ์นี้เนื่องจากองค์ประกอบหลักคือความเด่นบุคคลในข่าวคือคัทลียา แมคอินทอช ซึ่งเป็นนักแสดงที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ เมื่อเกิดการแถลงข่าวว่าตั้งครม.โดยที่ยังไม่ได้สมรสซึ่งมีองค์ประกอบเรื่องเพศเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย จึงทำให้เหตุการณ์เกิดความเด่น ส่งผลให้ประชาชนมีความสนใจข่าวนี้นี้มาก อีกทั้งยังมีองค์ประกอบของความขัดแย้งในหลายประเด็น คือความขัดแย้งระหว่างสิทธิส่วนบุคคลและความเป็นบุคคลสาธารณะที่สังคมคาดหวัง ตลอดจนความขัดแย้งทางความคิดเห็นของหลายฝ่ายที่มีต่อเรื่องนี้ว่าเป็นเรื่องที่เหมาะสมหรือไม่สำหรับสังคมไทย

แม้มติชนจะไม่ได้จัดลำดับความสำคัญข่าวการแถลงข่าวตั้งครม.ของคัทลียาเป็นข่าวใหญ่ที่สุดประจำฉบับ แต่ก็นำเสนอในพื้นที่ข่าวหน้า 1 โดยเน้นองค์ประกอบหลักคือความสำคัญของคนในข่าวประกอบกับความเด่นของเหตุการณ์ที่สร้างความตื่นตะลึงในสังคม เนื่องจากก่อนหน้านี้คัทลียาปฏิเสธมาโดยตลอดว่าไม่ได้ตั้งครม. เมื่อเกิดการแถลงข่าวว่าตั้งครม.ซึ่งมีองค์ประกอบเรื่องเพศเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยจึงยิ่งทำให้ประชาชนเกิดความสนใจเหตุการณ์นี้มากขึ้น และนำมาซึ่งความขัดแย้งในหลายประเด็นคือความขัดแย้งระหว่างภาพลักษณ์ในการแสดงกับชีวิตจริงของคัทลียา ความขัดแย้งระหว่างสิทธิส่วนบุคคลและความเป็นบุคคลสาธารณะ ตลอดจนความขัดแย้งทางความคิดเห็นของหลายฝ่ายที่มีต่อการตั้งครม.โดยที่ยังไม่ได้สมรสนี้เป็นเรื่องที่เหมาะสมหรือไม่สำหรับสังคมไทย

การขู่อะไรในข่าวสาร

เมื่อพิจารณาตามโครงสร้างการเล่าเรื่อง พบว่า ไทยรัฐขู่อะไรในข่าวสารของคัทลียาในด้านบวก โดยนำเสนอเป็นข่าวใหญ่อย่างเจาะลึกและต่อเนื่อง สังเกตได้จากการพาดหัวข่าวหน้า 1

หม่อม-คัทลียา ท้อง5เดือน ออกมาบอก'เพ็งรุ้' (ไทยรัฐ 3 ก.ย. 2548 : 1)

ทำอัลตราซาวด์แล้ว ได้ลูกชาย 'หม่อม'ปลื้มดีใจ (ไทยรัฐ 4 ก.ย. 2548 : 1)

'หม่อม-เอลลีส' บินเจียบ 'ไปพักที่'ดีทรอยต์' (ไทยรัฐ 5 ก.ย. 2548 : 1)

ไทยต่างแดนปลื้ม รับเหม่อม (ไทยรัฐ 6 ก.ย. 2548 : 1)

ยันน้องเหม่อม ยังไม่คลอด (ไทยรัฐ 13 ก.ย. 2548 : 1)

ผ่าต่วนน้องเหม่อม ได้ลูกชาย แม่-ลูกปลอดภัย (ไทยรัฐ 11 ต.ค. 2548 : 1)

ขอโทษประชาชน พี่วลีวอน ให้สงสาร'เหม่อม' (ไทยรัฐ 12 ต.ค. 2548 : 1)

ในขณะที่มติชนชูประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคัทลียาในด้านลบเป็นประเด็นหลักในการเสนอข่าว ดังที่ปรากฏในพาดหัวข่าว

'เหม่อม'วอนเข้าใจ เพิ่งรู้ท้อง5เดือน (มติชน 3 ก.ย. 2548 : 1)

นักวิชาการ-กลุ่มสตรีจี้อ เลิกประโคม'เหม่อมท้อง' (มติชน 4 ก.ย. 2548 : 1)

'เหม่อม'หนีข่าว'อุ้มท้อง' บินเดี่ยวไปสหรัฐ (มติชน 5 ก.ย. 2548 : 1)

เปิดธุรกิจร่วม'เหม่อม-สามี' ขาดทุน18ล้าน (มติชน 6 ก.ย. 2548 : 1)

ลือสนั่นเน็ต'เหม่อม-คัทลียา'คลอดแล้ว 'นัท'เสียบแทนละคร'คุณนายสายลับ' (มติชน 13 ก.ย. 2548 : 13)

การสร้างกรอบการรับรู้เนื้อหา

ไทยรัฐสร้างกรอบการรับรู้ที่เป็นบวกต่อตัวคัทลียา เช่น ในกรณีความขัดแย้งทางความคิดเห็นที่มีต่อการท้องก่อนแต่ง ไทยรัฐจะสร้างกรอบการรับรู้เนื้อหาว่าการท้องก่อนแตงนั้นหากมีความพร้อมก็เป็นเรื่องที่ยอมรับได้ โดยการนำเสนอข่าวของครอบครัวของคัทลียาที่มีความสุข เช่น คุณยายเห่อหลานคนแรก อีกทั้งยังนำเสนอความคิดเห็นของแหล่งข่าว ได้แก่ นายวัลลภ ตังคณานุกีระ, นางระเบียบรัตน์ พงษ์พานิช และนายวิวัฒนา เมืองสุข ที่เห็นว่าการท้องก่อนแตงนั้นหากมีความพร้อมก็เป็นเรื่องที่ยอมรับได้

นอกจากนี้ไทยรัฐยังนำเสนอทัศนะของแหล่งข่าวที่เป็นการให้กำลังใจคัทลียามากกว่าเป็นการซ้ำเติมหรือตำหนิเรื่องที่เกิดขึ้น เช่น นายสมจริง ศรีสุภาพ ผู้กำกับละครที่มาให้กำลังใจคัทลียาในการแถลงข่าว และคนไทยที่สหรัฐให้การต้อนรับคัทลียาเป็นอย่างดี ซึ่งล้วนเป็นข้อมูลที่เข้ากับกรอบการรับรู้ที่ไทยรัฐสร้างขึ้น

ขณะที่มติชนสร้างกรอบการรับรู้ที่เป็นลบให้กับข่าวนี้ โดยการใช้ถ้อยคำในข่าว เช่น “เหม่อม'หนีข่าว'อุ้มท้อง' บินเดี่ยวไปสหรัฐ” ตลอดจนมีการนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคัทลียาในเชิงลบมากกว่า เช่น การรับประทานยาสตรีเบนโลอาจส่งผลกระทบต่อการตั้งครรภ์ การทำธุรกิจของ

คัทลียาและแฟนหนุ่มที่ขาดทุน 18 ล้าน เป็นต้น และในประเด็นความขัดแย้งระหว่างสิทธิส่วนบุคคลและความเป็นบุคคลสาธารณะนั้น มติชนสร้างกรอบการรับรู้ว่าคุณคณสาธาณะต้องเปิดเผยเรื่องส่วนตัวต่อประชาชน โดยใช้แหล่งข่าวที่ให้ความเห็นเข้ากับกรอบนี้ เช่น ทศนะของ นาท ภูวนัย อดีตพระเอกชื่อดัง ซึ่งเห็นว่าคุณคณการเปิดเผยเรื่องการมีครอบครัวของดาราก็เป็นเรื่องปกติ และการเป็นบุคคลสาธารณะ หากทำแต่สิ่งที่ดี ภาพก็ออกมาดี และความเห็นของ นพ.บัณฑิต ศรีไพศาล ผู้ดำเนินโครงการเพียว เลิฟ ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ที่เห็นว่าเมื่อเป็นบุคคลสาธารณะก็ไม่สามารถทำตามใจชอบได้ทั้งหมด ต้องมีความเสียสละ เพราะเป็นอาชีพที่ทำมาหากินบนความศรัทธาและความชื่นชมของคนอื่น

การประกอบสร้างความหมาย

การเสนอข่าวในวันแรกของหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการนำเสนอในสิ่งที่คัทลียาได้ออกแบบไว้แล้ว เพราะบรรยากาศการแถลงข่าวที่คล้ายรายการทอล์คโชว์ โดยมีวิลลี่ซึ่งเป็นพี่ชายของคัทลียาทำหน้าที่พิธีกร จึงเป็นการถามตอบในประเด็นที่มีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า โดยไม่เปิดโอกาสให้สื่อมวลชนได้ซักถาม ซึ่งประเด็นที่คัทลียาให้สัมภาษณ์และอากัปภิกิริยาที่แสดงออกมานั้นเป็นการสื่อความหมายให้เห็นว่าคัทลียากำลังมีความสุข เพราะรู้สึกดีใจที่รู้ว่าตั้งครerkตั้งนั้นจึงเป็นข่าวดีที่ทุกคนน่าจะร่วมยินดีด้วย ไทยรัฐและมติชนจึงสรุปเหตุการณ์การแถลงข่าวออกมาด้วยภาพใบหน้าที่ยิ้มแย้มของคัทลียาและแฟนหนุ่มมานำเสนอเป็นภาพข่าวในหน้า 1

นอกจากนี้ในส่วนเนื้อข่าวทั้งไทยรัฐและมติชนก็ยังเน้นการถ่ายทอดคำให้สัมภาษณ์ของคัทลียาโดยตรง ซึ่งเป็นการนำเสนอในสิ่งที่คัทลียาออกแบบไว้แล้วเช่นกัน เช่น

"แหม่มไม่ได้ทำผิด ไม่ได้คิดร้ายกับใคร แต่วันนี้มีเรื่องอยากจะบอก ซึ่งเป็นข่าวดีมาก แหม่มคิดว่าทุกคนคงจะยินดีกับแหม่มด้วย คือเย็นเมื่อวานนี้หลังจากประชุมบริษัทกับพี่วิลลี่เสร็จ วันนั้นพี่วิลลี่ก็ล้อยู่ที่นั่นแหละว่าแหม่มพุงโร ด้วยความที่แหม่มไม่ได้รักษาสุขภาพเท่าที่ควร เป็นความผิดพลาดมาก มัวแต่ทำงานตลอดเวลา อย่างอัศจรรย์การสมาคมชมดาว ถ่ายรายการไอชียู ถ่ายแบบเดินแบบ มันก็อ้วนขึ้นๆ แต่ไม่ได้ไปหาคุณหมอ แค่อาศัยถามเอาจากผู้เชี่ยวชาญว่าอากาศแบบนี้มันจะเป็นเรื่องอ้อมๆ เป็นมะเร็ง เป็นถุงน้ำในรังไข่เปล่า แต่ไม่ได้คิดจะไปตรวจ พักหลังพอมีคนทักเยอะเลยเริ่มห่วงสุขภาพตัวเองเลยไปหาคุณหมอดีกว่า ทำให้แหม่มได้รับข่าวดีมาก ๆ ว่าแหม่มตั้งครerk พี่วิลลี่ดีใจมาก แหม่มก็ดีใจ เพราะไม่ได้เป็นโรคอะไรอย่างที่เราคาดเดา แต่กลับได้ข่าวดี" (ไทยรัฐ 3 ก.ย. 2548 : 16)

“อยากบอกว่าไม่ทราบมาก่อนจริงๆ ถือเป็นโอกาสในวันนี้มาบอกทุกคน เพราะเป็นคนตรงไปตรงมาอยู่แล้ว ไม่มีควมลับ ไม่มีอะไรค้างในใจ เคยสัญญาไว้ว่ามีอะไรจะบอกทุกอย่าง ก็มาบอก ว่ากำลังตั้งครรรค์ แล้วเชื่อว่าทุกคนจะเข้าใจ” (มติชน 3 ก.ย. 2548 : 14)

จากภาพข่าวและรายละเอียดในข่าวที่สื่อนำเสนอออกไป ล้วนเป็นการประกอบสร้าง ความหมายที่เป็นบวกให้กับคัทลียาหรืออีกนัยหนึ่งคือประกอบสร้าง ความหมายตามคัทลียาได้ออกแบบไว้ ทั้งในแง่ที่จัดแถลงข่าวเพื่อเปิดเผยเรื่องส่วนตัวต่อสาธารณะซึ่งเป็นการประกอบสร้าง ความหมายว่าเป็นดาราท่าไม่มีความลับกับประชาชน ทำให้เห็นว่าเป็นคนเปิดเผยตรงไปตรงมา เมื่อยืนยันว่าไม่รู้ตัวมาก่อนว่าตั้งครรรค์ ก็แสดงว่าไม่รู้จริงๆ และการประกอบสร้างการตั้งครรรค์นอกสมรสในกรณีนี้ให้มีความหมายว่าเป็นข่าวดีที่ทำให้คัทลียาได้มีครอบครัวที่สมบูรณ์แบบ ซึ่งความหมายต่างที่เกิดจากการแถลงข่าวครั้งนี้ได้ย้อนกลับมาประกอบสร้าง ความหมายให้กับการแถลงข่าวของคัทลียาอีกชั้นหนึ่งว่าเป็นแผนการประชาสัมพันธ์ในภาวะวิกฤตเพื่อแก้ไขภาพลักษณ์ของคัทลียานั้นเอง

ซึ่งการแถลงข่าวนอกจากจะไม่ทำให้ภาพลักษณ์ของคัทลียาดีขึ้นแล้ว กลับยิ่งทำให้กระแสความไม่พอใจมีมากขึ้นด้วย เนื่องจากคำพูดของคัทลียาที่กลับไปกลับมา ก่อนหน้านี้ยืนยันอย่างหนักแน่นว่าไม่ได้ตั้งครรรค์ ทั้งยังให้เหตุผลว่าอ้วนขึ้นเพราะรับประทานยาสตรีเบนโด ภายหลังกลับออกมายอมรับว่าเพิ่งรู้ว่าตั้งครรรค์ได้ 5 เดือน มติชนจึงตั้งฉายาให้ว่า “เหม่ม เบนโด” ซึ่งมีความหมายแฝงถึงการกลบเกลื่อน ไม่พูดความจริงของนางเอกสาว ทั้งยังทำให้สังคมเข้าใจความหมายใหม่ของคำว่า เบนโด ร่วมกันว่าหมายถึงการตั้งครรรค์

ขณะที่ไทยรัฐพยายามประกอบสร้าง ความหมายให้การตั้งครรรค์ของคัทลียาเป็นเรื่องที่น่ายินดี โดยการนำเสนอข่าวในแง่มุมที่มีความสุขของคนในครอบครัว เช่น ความดีใจของสมาชิกทั้ง 2 ครอบครัวที่จะได้มีหลานชายคนแรก และทัศนคติในแง่บวกจากคนในวงการบันเทิง เช่น ธัญญา วชิระบรรจง ที่ให้มองในแง่ดีว่าโอกาสที่คนเราจะไม่รู้ตัวว่าท้องนั้นเป็นไปได้ และให้กำลังใจแก่คัทลียาให้เข้มแข็งเพื่อที่พร้อมจะเผชิญหน้ากับความจริงที่เกิดขึ้น เป็นต้น

แต่การประกอบสร้าง ความหมายให้กับเหตุการณ์นี้ของไทยรัฐที่แตกต่างจากสื่ออื่นๆก็ไม่สามารถทำให้กระแสสังคมคล้อยตามได้ ส่งผลให้การนำเสนอภาพข่าวของไทยรัฐในเวลาต่อมา เช่น เมื่อคัทลียาเดินทางไปสหรัฐอเมริกา จึงเป็นภาพคัทลียาที่ดูอึดโรย ซึ่งเป็นการประกอบสร้าง ความหมายให้เห็นว่าเป็นผู้หญิงที่น่าเห็นใจ ต้องอึดท้องระหกระเหินหลบหน้าผู้คนในสังคมเพราะ

กระแสดราม่าไม่พอใจที่เกิดขึ้น ขณะเดียวกันมติชนได้นำเสนอในแง่ที่ว่าคัทลียากำลังประสบปัญหา รุมเร้าหลายด้าน ทั้งเรื่องงานแสดงและการทำธุรกิจ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจได้ จึงเป็นการ ประกอบสร้างความหมายให้ประชาชนเกิดความเห็นใจคัทลียามากขึ้น

สรุป

ลักษณะการนำเสนอข่าวการตั้งครรภ์ของคัทลียา แมคอินทอช นี้ เริ่มจากเป็นความตั้งใจ ของนางเอกสาวที่จะเปิดเผยต่อสาธารณะว่ากำลังตั้งครรภ์ จึงมีการเชิญสื่อมวลชนเข้าร่วมงาน แถลงข่าว แต่ด้วยการกำหนดวาระข่าวสารจนกลายเป็นประเด็นที่ถูกกล่าวขานอย่างกว้างขวางใน สังคม และทิศทางของประเด็นข่าวไม่เป็นไปตามที่ผู้ต้องการเป็นข่าวคาดคิดไว้ เช่น การตั้งครรภ์ที่ คัทลียายืนยันว่าเป็นข่าวดี แต่สื่อนำเสนอโดยชูประเด็นว่านางเอกสาวเพิ่งรู้ว่าตั้งครรภ์ ทั้งที่ก่อน หน้านี้ถูกสื่อมวลชนตั้งข้อคำถามว่าตั้งครรภ์หรือไม่แต่คัทลียาปฏิเสธมาโดยตลอด ก่อให้เกิดเสียง วิพากษ์วิจารณ์ว่าจริงๆ แล้วคัทลียารู้ตัวว่าตั้งครรภ์มาโดยตลอดแต่มีเหตุผลที่ทำให้ไม่กล้ายอมรับ แต่การออกมาแถลงข่าวว่าเพิ่งรู้ว่าตั้งครรภ์ กลับยิ่งเป็นการประกอบสร้างความหมายว่าคัทลียา กำลังเล่นละครตบตาประชาชนอีกครั้ง

การนำเสนอข่าวของไทยรัฐมีการชูประเด็นข่าวเกี่ยวกับคัทลียาในเชิงบวก ซึ่งแตกต่างจาก มติชนที่นำเสนอประเด็นที่เป็นข่าวลบมากกว่า ในส่วนของความถี่และปริมาณในการนำเสนอข่าว นั้นไทยรัฐให้ความสำคัญกับข่าวนี้นี้มากกว่ามติชน โดยเน้นที่องค์ประกอบข่าวในแง่ความเด่นของ บุคคลและเป็นเรื่องที่扑ฤษนสนใจ

นอกจากนี้ การที่ทำที่ในการนำเสนอข่าวของไทยรัฐมีความแตกต่างจากสื่ออื่นๆ ในสังคม สะท้อนให้เห็นว่ามีปัจจัยบางประการที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอข่าวของไทยรัฐ ซึ่งเป็นไปได้ว่าอาจ เป็นเพราะความสัมพันธ์ส่วนตัวที่คัทลียาเคยร่วมงานกับบริษัทในเครือหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมาอย่าง ยาวนาน

จากข้อมูลทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วนี้ สามารถสรุปลักษณะการนำเสนอข่าวการตั้งครรภ์ของ คัทลียา แมคอินทอช โดยเปรียบเทียบการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชน ในรูปแบบตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 4.5.1 เปรียบเทียบการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชน กรณีการแถลงข่าวตั้งครม.ของคตลียา แมคอินทอซ

ลักษณะการนำเสนอ	ไทยรัฐ	มติชน
<u>การเล่าเรื่อง</u>	- เล่าเรื่องโดยใช้แก่นเรื่องว่าการตั้งครม.เป็นเรื่องที่ส่งผลดีต่อตัวคตลียา โดยมีโครงในการเล่าเรื่องที่เป็นบวก ใช้สำนวนภาษาเล่าเรื่องแบบให้เห็นภาพเหตุการณ์อย่างละเอียด โดยบ่งบอกถึงสีหน้า ท่าทาง อากัปกริยาของบุคคลในข่าว	- ใช้แก่นเรื่องที่ว่าคตลียากำลังประสบปัญหาในชีวิต โดยมีโครงเรื่องที่เกี่ยวข้องถึงเหตุการณ์ในแง่ลบ ใช้สำนวนภาษาที่บรรยายเหตุการณ์อย่างละเอียด และมีการขยายความแบบใส่สีสันในข่าวด้วยการใช้ฉายาประกอบการเล่า เช่น หม่อม เบนโล
<u>การกำหนดวาระข่าวสาร</u>	- วันแรกนำเสนอด้วยภาพข่าวจำนวน 2 ภาพ และพาดหัวข่าวแบบ Skyline และมีการเสนอข่าวความคืบหน้าในพื้นที่ข่าวหน้า 1 อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งสัปดาห์ รวมมีการนำเสนอข่าวทั้งหมด 10 ชิ้น และมีภาพข่าวหน้า 1 จำนวน 8 ภาพ	- วันแรกนำเสนอเป็นภาพข่าวหน้า 1 และเป็นข่าวใหญ่อันดับ 2 ส่วนการนำเสนอความคืบหน้าของเหตุการณ์ปรากฏทั้งในข่าวหน้า 1 และข่าวหน้าใน แต่มีการให้พื้นที่ข่าวไม่มาก รวมเป็นข่าวทั้งหมด 6 ชิ้น และมีภาพข่าวหน้า 1 จำนวน 1 ภาพ
<u>การชูประเด็นข่าวสาร</u>	- ชูประเด็นความเคลื่อนไหวของคตลียาในด้านบวก โดยนำเสนอเป็นข่าวใหญ่อย่างเจาะลึกและต่อเนื่อง เช่น การเสนอข่าวผลการตรวจอัลตราซาวด์ว่าได้ลูกชาย โดยไม่มีการนำเสนอประเด็นข่าวในแง่ลบแต่อย่างใด	- ชูประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคตลียาในด้านลบเป็นประเด็นหลัก เช่น ผลกระทบที่อาจเกิดจากการรับประทานยาสตรี เบนโล การทำธุรกิจขาดทุน และผลกระทบต่อการทำงานในวงการบันเทิง

ลักษณะการนำเสนอ	ไทยรัฐ	มติชน
<u>การสร้างกรอบการรับรู้เนื้อหา</u>	- สร้างกรอบการรับรู้ที่เป็นบวกให้กับตัวคัทลียา โดยนำเสนอความคิดเห็นของแหล่งข่าวที่ให้กำลังใจคัทลียา และเน้นย้ำว่าการตั้งครมทำให้คัทลียาและครอบครัวมีความสุข	- สร้างกรอบการรับรู้ที่เป็นลบให้กับคัทลียา โดยการนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคัทลียาในเชิงลบมากกว่าข้อมูลที่เป็นบวก เช่น การรับประทานยาสตรีเบนโด อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของตับ การทำธุรกิจที่ขาดทุน 18 ล้าน เป็นต้น
<u>การประกอบสร้างความหมาย</u>	- ช่วงแรกประกอบสร้างความหมายจากภาพข่าวและคำให้สัมภาษณ์ของคัทลียาทำให้เห็นว่าคัทลียากำลังมีความสุข เพราะรู้สึกดีใจที่รู้ว่าตั้งครมดังนั้นจึงเป็นข่าวดีที่ทุกคนน่าจะร่วมยินดีด้วย อีกทั้งการจัดแถลงข่าวยังแสดงให้เห็นว่าคัทลียาเป็นดาราที่เปิดเผยตรงไปตรงมา เมื่อยืนยันว่าไม่รู้ตัวมาก่อนว่าตั้งครม ก็แสดงว่าไม่รู้จริงๆ แต่เมื่อกระแสสังคมออกมาในเชิงลบ ช่วงหลังไทยรัฐจึงประกอบสร้างความหมายว่าคัทลียาเป็นผู้หญิงที่น่าเห็นใจ ต้องอ้อมท้องระหกระเหินหลบหน้าผู้คนในสังคมเพราะกระแสความไม่พอใจที่เกิดขึ้น	- ในช่วงแรก มติชนมีการตั้งฉายาให้กับคัทลียาว่า “แหม่ม เบนโด” ซึ่งมีความหมายแฝงถึงการกลบเกลื่อน ไม่พูดความจริงของนางเอกสาว และการนำเสนอข่าวของมติชนยังเป็นการประกอบสร้างความหมายให้กับตัวคัทลียาว่าไม่มีความสุขจริงอย่างที่แสดงออกมา เพราะต้องเจอกับปัญหาหลายด้าน ภายหลังจึงมีการนำเสนอในแง่ที่ว่าคัทลียากำลังประสบปัญหาหลายด้าน ทั้งเรื่องงานแสดงและการทำธุรกิจ ซึ่งอาจส่งผลต่อสภาพจิตใจของคัทลียาและเด็กในท้องได้ จึงเป็นการประกอบสร้างความหมายให้ประชาชนเกิดความเห็นใจคัทลียามากขึ้น

4.6 การจัดรายการเรียลิตี้โชว์สาธิตการแก้ปัญหาความยากจน ที่อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และคณะรัฐมนตรี ลงพื้นที่เพื่อสาธิตการแก้ปัญหาความยากจนให้กับประชาชนใน อ.อาจสามารถ จ.ร้อยเอ็ด โดยใช้รูปแบบของรายการเรียลิตี้โชว์ในการถ่ายทอดสดให้ข้าราชการและประชาชนทั่วประเทศได้ดู ซึ่งถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าการแก้ปัญหาด้วยการแจกเงินไม่สามารถใช้แก้ปัญหาความยากจนได้จริง และรายการเรียลิตี้โชว์นี้ก็เป็นการจัดฉากขึ้นมาเพื่อหาเสียงในการเลือกตั้งที่กำลังจะมาถึงและเป็นกลยุทธ์ที่ใช้แย่งชิงพื้นที่สื่อเท่านั้น

4.6.1 ลักษณะการนำเสนอข่าว

การเล่าเรื่อง

ไทยรัฐและมติชนมีแก่นเรื่องที่เหมือนกันคือการติดตามคู่มือการแก้ปัญหาความยากจนของ พ.ต.ท.ทักษิณในรูปแบบรายการเป็นเรียลิตี้โชว์ว่าจะได้ผลจริงหรือไม่ ซึ่งหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับเริ่มเรื่องด้วยการเล่าถึงการเตรียมการเพื่อลงพื้นที่แก้ไขปัญหาความยากจน ที่ อ.อาจสามารถของ พ.ต.ท.ทักษิณ จากนั้นจึงนำไปสู่การพัฒนาเรื่อง โดยหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับต่างเล่าถึงกิจกรรมความเคลื่อนไหวต่างๆของ พ.ต.ท.ทักษิณ ในการลงพื้นที่ อ.อาจสามารถ อย่างละเอียด พร้อมกับ การเกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์จากหลายฝ่าย โดยเฉพาะนักการเมืองฝ่ายค้านที่เห็นว่าวิธีนี้ไม่สามารถแก้ปัญหาความยากจนได้จริง และไทยรัฐยุติเรื่องเมื่อ พ.ต.ท.ทักษิณ เสร็จสิ้นภารกิจจากการลงพื้นที่ ส่วนมติชนได้จบแบบทิ้งท้ายไปยังประเด็นนโยบายแก้ปัญหาความยากจนอื่นๆ เช่น การหาแนวทางแก้ปัญหาความยากจนโดยยึดตัวอย่างการแก้ไขปัญหาที่ อ.อาจสามารถ โดยมี พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นผู้อำนวยการศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจน เป็นต้น

ตัวละครหลักในข่าวนี้คือ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่เป็นดารานำในการลงพื้นที่ครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะวิเคราะห์การประกอบสร้างความหมายตัวละครนี้ในหัวข้อที่อยู่ลำดับต่อไป

รูปแบบและการใช้ภาษาในการเล่าเรื่องนี้ ไทยรัฐและมติชนใช้การบรรยายให้เห็นภาพเหตุการณ์เสมือนเหตุการณ์กำลังดำเนินอยู่จริง และสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลในข่าวโดยมีการนำเสนอคำให้สัมภาษณ์ แบบ Direct Quote เพื่อสร้างสีสันให้กับข่าว เช่น

“ผู้สื่อข่าวถามว่า ชาวบ้านจะได้อะไรจากการลงพื้นที่ครั้งนี้ พ.ต.ท.ทักษิณตอบว่า “อ้าว ก็ได้แก้ปัญหาให้คุณ อ้าว!ตายแล้ว ถามคำถามก็ตกใจแล้ว การแก้ปัญหาเหมือนคนป่วยไปหาหมอ

บางโรคกินยาแล้ว ต้องไปติดตามว่าหายหรือไม่ บางครั้งหมอวิเคราะห์โรคถูก แต่ให้ยาอ่อนไปหรือ มากไป ก็ต้องติดตาม คนจนเป็นคนป่วยทางเศรษฐกิจที่ต้องได้รับการรักษา ซึ่งต้องวิเคราะห์โรค สิ่งยา ผ่าตัด นี่คือการรักษาโรค ผมนี่! เอ้อ นะโมตัสสะ” (ไทยรัฐ 17 ม.ค. 2549 : 16)

“...หลังจากนายกฯ เห็นการพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ "คม ชัด ลึก" ที่พาดหัวว่า "แก๊จนมีน ตึบ ภาษาฝรั่งฟุ้ง" จึงตะโกนถามหาว่า "นักข่าวคมชัดลึกอยู่รีเปลา่ พาดหัวข่าวได้ห่วยมาก" ทาง เพื่อนสื่อมวลชนจึงบอกว่ายังมาไม่ถึง พ.ต.ท.ทักษิณกล่าวว่าด้วยอารมณ์โกรธว่า "มิน่าละ หลับตา เขียน พาดหัวหนังสือพิมพ์ว่าห้ามวางสัมตำ ห้ามขายลูกชิ้นปิ้ง อย่างนี้ไม่สร้างสรรค์ จะห้ามได้ อย่างไร เมื่อคืนผมยังซื้อลูกชิ้นปิ้ง วุ้นตะโก้ ปลาหมึกอยู่เลย ขอร้องเอะสร้างสรรค์กันหน่อยมือไม่พายก็อยู่เฉยๆ" (มติชน 18 ม.ค. 2549 : 15)

การกำหนดวาระข่าวสาร

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐเริ่มเปิดประเด็นข่าวการลงพื้นที่ อ.อาจสามารถ ของ พ.ต.ท.ทักษิณ โดยนำเสนอครั้งแรกในข่าวการเมืองซึ่งมีหลายเนื้อหา (Several Incidents) ในข่าวหน้าในของวันที่ 11 ม.ค. 2549 ต่อมาในวันที่ 16 ม.ค. 2549 นายธีรยุทธ บุญมี ได้ออกมาวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของ พ.ต.ท.ทักษิณ รวมทั้งการจัดรายการเรียลตี้โชว์ว่าเป็นการจัดฉาก "ผ้าขาวม้าสัญจร มั่วแต่ท่องบท ไม่ได้แก้ปัญหา" โดยไทยรัฐได้นำเสนอประเด็นนี้เป็นข่าวใหญ่อันดับ 2 ของฉบับ หลังจากนั้นในวันที่ 17 ม.ค. 2549 ซึ่งเป็นวันแรกของการลงพื้นที่ อ.อาจสามารถ ไทยรัฐได้นำเสนอข่าวนี้ ด้วยภาพข่าวและข่าวหน้า 1 โดยพาดหัวข่าวว่า "สาริตวิธีแก๊จน ทักษิณโชว์ เปิบข้าวเหนียว" (ไทยรัฐ 17 ม.ค. 2549 : 1) หลังจากนั้นไทยรัฐนำเสนอเป็นภาพและข่าวหน้า 1 ติดต่อกัน 3 วัน จากนั้นจึงรวมประเด็นนโยบายแก๊จนนี้ไว้ในเนื้อหาข่าวการเมือง รวมมีข่าวทั้งหมด 9 ชิ้น และมีภาพข่าวหน้า 1 รวม 4 ภาพ

ในขณะที่หนังสือพิมพ์มติชนเริ่มนำเสนอประเด็นข่าวนี้ในพื้นที่ข่าวหน้าในของวันที่ 29 พ.ย. 2548 ต่อมามีการนำเสนอความคืบหน้าของการเตรียมการโดยรายงานเป็นส่วนหนึ่งของข่าวการเมืองหน้า 1 จนกระทั่งวันที่ 6 ม.ค. 2549 มติชนได้แยกประเด็นนี้ออกจากข่าวการเมืองมานำเสนอเป็นข่าวกรอบเล็กในพื้นที่ข่าวหน้า 1 และมาเป็นข่าวพาดหัวขนาดใหญ่ในวันที่ 16 ม.ค. 2549 ว่า ชื่นแม่่ว แฟนเทเซีย ร้อยเอ็ด ละคร'ล้างชวย' (มติชน 16 ม.ค. 2549 : 1) ซึ่งนายธีรยุทธ บุญมี ได้เปิดประเด็นท้วงติงเรียลตี้โชว์ครั้งนี้ว่าเป็นละครชีวิตน้ำเน่า และในฉบับเดียวกันนั้นมติชนก็ได้นำเสนอภาพที่นอนสำหรับ พ.ต.ท.ทักษิณ ที่จะใช้ในระหว่างลงพื้นที่ด้วย มติชนนำเสนอภาพข่าวและรายงานข่าวการปฏิบัติหน้าที่ของนายกฯ อย่างต่อเนื่องมาจนถึงวันที่ 21 ม.ค. 2549 และหลังจากที่สิ้นสุดรายการถ่ายทอดสดแล้ว มติชนก็ยังคงมีการรายงานข่าวในพื้นที่ข่าวหน้า 1 ในการเกาะติด

ความคืบหน้านโยบายแก้ปัญหาความยากจน รวมถึงข่าวที่มติชนนำเสนอจำนวน 20 ชิ้น และมีภาพข่าวหน้า 1 รวม 8 ภาพ

เมื่อพิจารณาการกำหนดวาระข่าวสารของ**ไทยรัฐ**และ**มติชน** พบว่าเกิดจากการให้น้ำหนักองค์ประกอบข่าวในแง่ของตัวบุคคลที่มีความเด่นคือนายกรัฐมนตรีซึ่งได้ทำให้เกิดเหตุการณ์ที่ไม่ปกติธรรมดา นั่นคือการจัดให้มีการถ่ายทอดสดการแก้ปัญหาความยากจน ซึ่งมีความเด่นของสถานที่ที่เกิดเหตุด้วยนั่นคือเป็นอำเภอที่ยากจน อีกทั้งนายกฯยังมีการใช้ชีวิตประจำวันตามแบบวิถีชาวบ้าน เช่น การร่วมล้อมวงรับประทานอาหารกับชาวบ้าน การสะพานง้ำน้ำแบบเกษตรกร ส่งผลให้ประชาชนเกิดความสนใจยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบของความขัดแย้งทางความคิดเห็นระหว่างฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านว่าการลงพื้นที่ครั้งนี้สามารถใช้เป็นต้นแบบในการแก้ปัญหาได้จริงหรือไม่

การขูประเด็นข่าวสาร

ความเคลื่อนไหวในการลงพื้นที่ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ถูก**ไทยรัฐ**และ**มติชน**ขูประเด็นสำคัญ โดยการนำเสนอภาพและข่าวพาดหัวที่เป็นเหตุการณ์ขณะ พ.ต.ท.ทักษิณ กำลังทำกิจกรรมต่างๆร่วมกับชาวบ้าน เช่น

ร่วมรับประทานอาหารกับชาวบ้าน "สาริตวิธีแก้จน ทักษิณโชว์ เปิบข้าวเหนียว" (ไทยรัฐ 17 ม.ค. 2549 : 1)

ภาพข่าวการเยี่ยมผู้ป่วยในไทยรัฐ วันที่ 19 ม.ค. 2549 "เยี่ยมผู้ป่วย-พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เยี่ยมอาการคนชราที่ป่วยเป็นอัมพฤกษ์ ที่ลานวัดดงปู่เจ้ามเหศักดิ์ ระหว่างออกรายการเรียลิตี้โชว์ปฏิบัติการแก้จน ที่ อ.อาจสามารถ จ.ร้อยเอ็ด เมื่อวันที่ 18 ม.ค.นี้"

และขีรถจักรยานยนต์ตระเวนไปรับฟังปัญหาตามหมู่บ้านต่างๆ "ขบวนนายกฯ-พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ขับมอเตอร์ไซด์ระยะทาง 3 กิโลเมตร จากวัดทุ่งสว่าง หรือวัดบ้านกลอย ไปยังนาทุ่งก้ามกรามของนายเคน นมนา ที่บ้านจ้อก้อ ต.หนอง ระหว่างลงพื้นที่ อ.อาจสามารถ จ.ร้อยเอ็ด เพื่อสาริตการแก้ปัญหาความยากจน เมื่อวันที่ 17 มกราคม วันที่สองของการปฏิบัติการกิจในพื้นที่" (มติชน 18 ม.ค. 2549 : 1) ฯลฯ

โดยเฉพาะการขูประเด็น พ.ต.ท.ทักษิณ แจกเงินให้ชาวบ้าน เช่น "แก้จนวันที่สาม ควักเงิน แจกเหล็ก" (ไทยรัฐ 19 ม.ค. 2549 :1), "'แม้'แจกเงินสะพัดแก้จนอาจสามารถ"(มติชน 20 ม.ค. 2549 : 1) ซึ่งทำให้ประเด็นอื่นๆ เช่น ประเด็นการใช้งบประมาณมหาศาลในการทำรายการเรียลิตี้โชว์และประเด็นโครงสร้างของปัญหาความยากจนไม่ถูกนำเสนอข่าวหรือมีการนำเสนอ เป็นเพียงประเด็นเล็กๆ

การสร้างกรอบการรับรู้เนื้อหา

ไทยรัฐและมติชน สร้างกรอบการรับรู้เนื้อหาที่เป็นลบบต่อวิธีการทำงานของ พ.ต.ท.ทักษิณว่าไม่สามารถแก้ปัญหาความยากจนได้จริง โดยหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับต่างเลือกนำเสนอข้อมูลและข้อคิดเห็นของฝ่ายค้านและนักวิชาการที่ว่าการลงพื้นที่ในลักษณะของผู้มีอำนาจไปแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ไม่สามารถใช้เป็นบทเรียนหรือแบบอย่างได้ การลงพื้นที่ของนายภคเจตต์ฝักซีโรยหน้า เมื่อกลับไปทุกอย่างก็เหมือนเดิม และไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหาความยากจนที่ยั่งยืน การแก้ปัญหาด้วยการแจกเงินและที่ดินทำกินเป็นการสร้างภาพลักษณ์และค่านิยมที่ผิดในสังคมไทย กลายเป็นว่าการแก้ปัญหาทุกอย่างแก้ได้ด้วยเงินสดในกระเป๋าของคนมีเงิน บันทอนความเข้มแข็งในชุมชน ดังเช่นที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ กล่าวว่

"เรียลตี้โชว์ที่ได้ดูคือได้เห็นธรรมชาติของคน จะเรียกว่าแสดงหรือใช้ชีวิตก็แล้วแต่ แต่หลายคนที่ได้ดูบอกว่าได้เห็นธรรมชาติของคนที่มีอำนาจหลายคนว่าเป็นอย่างไร ซึ่งหมายถึงดูบุคลิกภาพนิสัยใจคอ ความเหมาะสมและการวางตัว" (ไทยรัฐ 21 ม.ค. 2549 : 16)

นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอว่า พ.ต.ท.ทักษิณ ไม่พอใจในการนำเสนอข่าวของสื่อ เช่น "นายภคไม่พอใจข่าวแก๊งจน ชัดสื่อห่วย" (มติชน 18 ม.ค. 2549 : 1) ตลอดจนการอธิบายถึงการแสดงอารมณ์ฉุนเฉียวของ พ.ต.ท.ทักษิณ เช่น "...นายผดุง ลิ้มเจริญรัตน์ เลขานุการส่วนตัวนายภค ได้หยิบหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งที่พาดหัวข่าวว่า "ห้ามชาวบ้านขายของ" มาให้ดู พ.ต.ท.ทักษิณจึงตะโกนถามว่า ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ฉบับดังกล่าวอยู่ที่ไหน และกล่าวต่อด้วยอารมณ์ฉุนเฉียวว่า พาดหัวข่าวห่วยแตกมาก ไม่สร้างสรรค์ บ้านเมืองเป็นของเราทุกคน มือไม่พายก็เฉยๆ ไว้ อย่างนี้ประเทศเสียหาย ทำไปอายุบ้าง น่าเกลียด ไม่มีจรรยาบรรณ ไปแก้ไขหน่อย ไม่ได้ขอให้ใครเชียร์ รับรองเลยข่าวนี้เขียนจากคนไม่ตื่น หลับเขียนในฝัน" (ไทยรัฐ 18 ม.ค. 2549 : 16) ซึ่งเป็นไปตามกรอบที่หนังสือพิมพ์สร้างขึ้น

การประกอบสร้างความหมาย

การนำเสนอข่าวของไทยรัฐและมติชนที่เน้นการนำเสนอภาพการลงพื้นที่ของ พ.ต.ท.ทักษิณซึ่งไปดำเนินชีวิตอย่างง่ายๆ กินอยู่ร่วมกับชาวบ้าน โดยนอนในเต็นท์ นั่งรถอีแต่นี่ รถมอเตอร์ไซด์ และนั่งล้อมวงเพื่อสนทนากับชาวบ้าน เป็นการประกอบสร้างความหมายให้ พ.ต.ท.ทักษิณ เป็นผู้นำประเทศที่เข้าถึงประชาชนทุกระดับ อีกทั้งแม้จะร่ำรวยแต่ก็เคยยากจนมาก่อนจึงสามารถใช้ชีวิตติดดินได้ นอกจากนี้การลงพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาด้วยตัวเองยังเป็นการประกอบสร้างให้ พ.ต.ท.ทักษิณ เป็นคนที่พูดจริงทำจริง และไม่ทอดทิ้งประชาชนแม้จะเป็นพื้นที่ทุรกันดาร

เพียงใด ซึ่งการเลือกลงพื้นที่ที่ อ.อาจสามารถ จึงเป็นการสื่อความหมายได้ว่า อาจทำให้สามารถแก้ปัญหาความยากจนในพื้นที่นี้ได้

นักการเมืองฝ่ายค้านและนักวิชาการ ก็มีส่วนในการประกอบสร้างความหมายให้ พ.ต.ท.ทักษิณ ให้เป็นนักสร้างภาพที่ไม่ได้คิดจะลงพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาจริงๆ เช่นความคิดเห็นของ นายองอาจ คล้ามไพบูลย์ โฆษกพรรคประชาธิปัตย์ ที่ว่า

“นายกฯ ใช้วิธีการแบบนี้มาหลายครั้งแล้ว ตั้งแต่ไปนอนวัด กินข้าวกับคนจน นุ่งผ้าขาวม้า อาบน้ำให้ช่างภาพถ่าย คงจะหมดมุขแล้วจึงต้องหามุกใหม่ให้คนสนใจ” (ไทยรัฐ 18 ม.ค. 2549 : 16) และ “เรียกลีดิ์โชว์ของนายกฯ เป็นเพียงการกระตุ้นความสนใจเพื่อเบี่ยงเบนปัญหาที่นายกฯ ไม่สามารถแก้ได้ เช่น ปัญหาคอร์รัปชัน และปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้” (มติชน 18 ม.ค. 2549 : 15)

ในส่วนของ การลงมือแก้ปัญหาความยากจนตามวิธีคิดและวิธีจัดการกับปัญหาของ พ.ต.ท.ทักษิณ ถูกไทยรัฐและมติชนประกอบสร้างความหมายให้เป็นการใช้เงินการแก้ปัญหา โดยการเลือกใช้จ่ายในการรายงานข่าวในประเด็นที่ พ.ต.ท.ทักษิณ แจกเงินส่วนตัวและแจกที่ดินทำกิน นั้น เช่น *ควักเงินแจกแหวก แจกเงินสะพัด แจกตะ ซานต้าแมว หว่านเงิน* ขณะที่ พ.ต.ท.ทักษิณ พยายามประกอบสร้างความหมายว่าเป็นคนที่ชอบช่วยเหลือคนอื่น ทำทานแล้วมีความสุข เช่น

“ต่อข้อถามว่า มาลงพื้นที่ 5 วัน หมดเงินสดไปเท่าไรแล้ว พ.ต.ท.ทักษิณตอบว่า ก็อยาก จะหมด บางครั้งทำงานไม่ได้ใช้เงินทำโน่นทำนี่ ได้ใช้เงินก็มีความสุขดี ผู้สื่อข่าวถามย้ำว่าหมดเงิน เดือนไปกี่เดือนแล้ว พ.ต.ท.ทักษิณตอบว่า ช่างเถอะน่า” และ “ผมชอบทำทาน ใครจะกระแนะ กระเหน็กช่างเถอะ เป็นความสุขของผม...” (มติชน 21 ม.ค. 2549 : 16)

สรุป

ลักษณะการนำเสนอข่าวของไทยรัฐและมติชนในกรณีนี้มีความสอดคล้องกัน โดยสื่อทั้ง 2 ฉบับต่างก็นำเสนอข่าวนี้อย่างต่อเนื่องในพื้นที่ข่าวหน้า 1 โดยชูประเด็นความเคลื่อนไหวในการลงพื้นที่ของ พ.ต.ท.ทักษิณ โดยเฉพาะการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับชาวบ้าน และการชูประเด็นเรื่องที่ พ.ต.ท.ทักษิณ แจกเงินให้ชาวบ้าน ทำให้ประเด็นอื่นๆ ไม่ถูกนำเสนอหรือมีการนำเสนอเป็นเพียงประเด็นเล็กๆ

กรอบการรับรู้เนื้อหาถูกสร้างโดยให้คำอธิบายและประเมินรูปแบบการแก้ปัญหาของ พ.ต.ท.ทักษิณที่ค่อนข้างเป็นลบ ว่านายกฯลงพื้นที่ในลักษณะของผู้มีอำนาจไปแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ไม่สามารถใช้เป็นบทเรียนหรือแบบอย่างได้ การลงพื้นที่ของนายกฯเจอแต่ผักชีโรยหน้า เมื่อกลับไปทุกอย่างก็เหมือนเดิม และไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหาคความยากจนที่ยั่งยืน การแก้ปัญหาด้วยการ แจกเงินและที่ดินทำกินเป็นการสร้างภาพลักษณ์และค่านิยมที่ผิดในสังคมไทย กลายเป็นว่าการแก้ปัญหาทุกอย่างแก้ได้ด้วยเงินสดในกระเป๋าของคนมีเงิน บั่นทอนความเข้มแข็งในชุมชน

การลงพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาของความยากจนของ พ.ต.ท.ทักษิณ ถูกประกอบสร้างจากภาพ การดำเนินชีวิตที่ดูง่ายดายๆ กินอยู่ร่วมกับชาวบ้าน ให้เกิดความหมายกับ พ.ต.ท.ทักษิณ ว่าเป็นผู้นำ ประเทศที่เข้าถึงประชาชนระดับรากหญ้า แม้จะร่ำรวยแต่ก็สามารถใช้ชีวิตติดดินได้ นอกจากนี้การ ลงพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาด้วยตัวเองยังเป็นการประกอบสร้างให้ พ.ต.ท.ทักษิณ เป็นคนที่พูดจริงทำจริง และไม่ทอดทิ้งประชาชนแม้จะเป็นพื้นที่ทุรกันดารเพียงใด ซึ่งการเลือกลงพื้นที่ที่ อ.อาจสามารถ จึง เป็นการสื่อความหมายได้ว่า อาจทำให้สามารถแก้ปัญหาคความยากจนในพื้นที่นี้ได้

ขณะที่นักการเมืองฝ่ายค้านและนักวิชาการ ก็มีส่วนในการประกอบสร้างความหมายให้ พ.ต.ท.ทักษิณ ให้เป็นนักสร้างภาพที่ไม่ได้คิดจะลงพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาคจริง ๆ และการที่ พ.ต.ท.ทักษิณ แจกเงินส่วนตัวและแจกที่ดินทำกินนั้น ทำให้เกิดการประกอบสร้างความหมายให้ พ.ต.ท.ทักษิณ เป็นเศรษฐีใจบุญผู้เป็นที่พึ่งของคนยากจน แต่ขณะเดียวกันก็ทำให้เห็นวิธีคิดของ พ.ต.ท.ทักษิณว่าเป็นคนที่ชอบแก้ปัญหาคด้วยเงิน

ตารางที่ 4.6.1 เปรียบเทียบการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชน กรณีรายการเรียลตี้โชว์ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

ลักษณะการนำเสนอ	ไทยรัฐ	มติชน
<u>การเล่าเรื่อง</u>	<p>- ใช้แก่นเรื่องคือติดตามวิธีการแก้ปัญหาความยากจนของ พ.ต.ท.ทักษิณ ในการลงพื้นที่ที่ อ.อาจสามารถว่าจะได้ผลจริงหรือไม่ อย่างไร โดยมีโครงเรื่องที่เล่าถึงกิจกรรมในแต่ละวันของ พ.ต.ท.ทักษิณ อย่างละเอียด ซึ่งมีการใช้สำนวนภาษาที่บรรยายให้เห็นภาพเหตุการณ์เสมือนเหตุการณ์กำลังดำเนินอยู่จริง โดยมีการใช้คำให้สัมภาษณ์แบบ Direct Quote ที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลในข่าว เพื่อสร้างสีสันให้กับข่าวด้วย</p>	<p>- ใช้แก่นเรื่องและวิธีการเล่าเรื่องเหมือนไทยรัฐ</p>
<u>การกำหนดวาระข่าวสาร</u>	<p>- เริ่มนำเสนอรวมอยู่ในข่าวการเมืองซึ่งเป็นข่าวต่อหน้าใน ต่อมานำเสนอเป็นข่าวใหญ่ ด้วยภาพข่าวและข่าวหน้า 1 อย่างต่อเนื่อง จากนั้นจึงรวมไว้ในเนื้อหาข่าวการเมือง รวมมีข่าวทั้งหมด 9 ชิ้น และมีภาพข่าวหน้า 1 รวม 4 ภาพ</p>	<p>- เริ่มนำเสนอเป็นข่าวหน้าใน ต่อมานำเสนอความคืบหน้ารวมอยู่ในข่าวการเมืองหน้า 1 จากนั้นจึงนำเสนอเป็นภาพข่าวและข่าวพาดหัวขนาดใหญ่อย่างต่อเนื่อง รวมมีข่าวที่เกี่ยวข้องถูกนำเสนอจำนวน 20 ชิ้น และมีภาพข่าวหน้า 1 รวม 8 ภาพ</p>

ลักษณะการนำเสนอ	ไทยรัฐ	มติชน
การชูประเด็นข่าวสาร	- ชูประเด็นความเคลื่อนไหวในการลงพื้นที่ของ พ.ต.ท.ทักษิณ โดยการนำเสนอภาพและข่าวพาดหัวถึง การทำกิจกรรมต่างๆร่วมกับชาวบ้าน เช่น ล้อมวงรับประทานอาหารกับชาวบ้าน เยี่ยมเยียนผู้ป่วย พายเรือ และชื้อรถจักรยานยนต์ตระเวนไปรับฟังปัญหาตามหมู่บ้านต่างๆ ฯลฯ โดยประเด็นที่ถูกเน้นมากที่สุดคือการที่ พ.ต.ท.ทักษิณ แจกเงินให้ชาวบ้าน	- ชูประเด็นเหมือนกับไทยรัฐ
การสร้างกรอบการรับรู้เนื้อหา	- สร้างกรอบการรับรู้เนื้อหาที่เป็นลบต่อตัว พ.ต.ท.ทักษิณ ว่าการลงพื้นที่ครั้งนี้ไม่สามารถแก้ปัญหาได้จริง โดยไทยรัฐเลือกนำเสนอข้อมูลและความคิดเห็นของนักวิชาการและนักการเมืองฝ่ายค้านที่ชี้ว่าเป็นการแก้ปัญหาด้วยการแจกเงินซึ่งเป็นการสร้างค่านิยมที่ผิดในสังคมไทย และการนำเสนอประเด็นที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ไม่พอใจในการนำเสนอข่าวของสื่อและแสดงอารมณ์ฉุนเฉียวออกมาก็เป็นภาพในแง่ลบที่เข้ากับกรอบที่สื่อสร้างขึ้นมา	- สร้างกรอบการรับรู้เนื้อหาข่าวนี้ไปในทางลบต่อการลงพื้นที่ของ พ.ต.ท.ทักษิณ เหมือนกับไทยรัฐ

ลักษณะการนำเสนอ	ไทยรัฐ	มติชน
การประกอบสร้างความหมาย	- ประกอบสร้างความหมายให้กับ พ.ต.ท.ทักษิณ ว่าเป็นผู้นำประเทศที่เข้าถึงประชาชนระดับรากหญ้า พุดจริงทำจริง ไม่ทอดทิ้งประชาชนแม้จะทุรกันดารเพียงใด ซึ่งการเลือกลงพื้นที่ที่ อ.อาจสามารถ สื่อความหมายได้ว่า อาจทำให้สามารถแก้ปัญหาความยากจนในพื้นที่นี้ได้ ขณะที่การนำเสนอทัศนะของนักการเมืองฝ่ายค้านและนักวิชาการเป็นประกอบสร้างให้ พ.ต.ท.ทักษิณเป็นนักสร้างภาพที่ไม่ได้คิดจะลงพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาจริงๆ การแจกเงินส่วนตัวและแจกที่ดินทำกินนั้นเพื่อให้เกิดภาพเศรษฐกิจบุญ แต่ที่จริงคือการทำคนที่ยากจนด้วยเงิน	- ประกอบสร้างความหมายให้กับ พ.ต.ท.ทักษิณ เหมือนกับไทยรัฐ

ส่วนที่ 3 สัมภาษณ์เชิงลึกนักวิชาชีพและนักวิชาการหนังสือพิมพ์

1. จากการให้สัมภาษณ์ของ สุชิน ดิยวัฒน์ หัวหน้าข่าวหน้า 1 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เกี่ยวกับปรากฏการณ์ในการใช้กลยุทธ์เพื่อให้เป็นข่าวหน้า 1 ของแหล่งข่าว มีประเด็นดังต่อไปนี้

ทัศนคติต่อการที่แหล่งข่าวใช้กลยุทธ์เพื่อเรียกร้องความสนใจจากสื่อ

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐเป็นหนังสือพิมพ์รายวันที่มียอดจำหน่ายสูงสุด การปรากฏเป็นข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐหมายถึงความสามารถในการเผยแพร่ข่าวสารได้ในวงกว้างและมีอิทธิพลสูงในการกำหนดวาระข่าวสารในสังคม ทำให้แหล่งข่าวต้องใช้กลยุทธ์เพื่อเรียกร้องความสนใจจากสื่อ โดยเฉพาะสื่ออย่างหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ซึ่งในทัศนะของ สุชิน ดิยวัฒน์ หัวหน้าข่าวหน้า 1 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา ขณะเดียวกันไทยรัฐเองก็ต้องเลือกนำเสนอข่าวที่ขายได้เป็นหลัก ดังนั้นแหล่งข่าวที่ต้องการให้ลงข่าวจะต้องสร้างความสนใจที่สอดคล้องกับนโยบายของไทยรัฐและความสนใจของผู้อ่านข่าวด้วย

“มองว่าเป็นเรื่องธรรมดาของคนที่ต้องการเป็นข่าวนะ ที่เขาต้องทำทุกทางที่จะให้มีการนำเสนอข่าวในหน้า 1 ของเรา คือพื้นที่ข่าวหน้า 1 เป็นหน้าที่ดึงดูดความสนใจ แต่ที่จริงแล้วข่าวของเรามีหลายหน้า มีหลาย Section จุดเริ่มต้นของไทยรัฐคือเป็นหนังสือพิมพ์ภาพข่าวอาชญากรรม เราเริ่มต้นและเติบโตมาด้วยภาพข่าวอาชญากรรม เพราะฉะนั้นข่าวหน้า 1 ของเราที่เป็นข่าวหลักตามนโยบายก็คือข่าวอาชญากรรม ข่าวหวัหวัชของเราจะต้องเป็นข่าวอาชญากรรม ข่าวอื่นๆในหน้า 1 ก็จะไปจัดตามลำดับความสำคัญ ตามนโยบาย เช่น ข่าวการเมือง ข่าวสังคม ก็คือความเดือดร้อนของชาวบ้าน ข่าวการศึกษา เรายึดแนวทางที่มีข่าวหลากหลาย แต่จุดที่เราเน้นมันเป็นข่าวอาชญากรรม แต่บางครั้งก็ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ด้วย กรณีที่มีเหตุการณ์สำคัญ การเมืองมีปัญหาและเป็นที่น่าสนใจ เราก็หันมาให้ความสนใจทางด้านการเมืองเพิ่มขึ้น

หนังสือพิมพ์ไม่ใช่สื่อฟรี คนต้องควักกระเป๋าซื้อ เพราะฉะนั้นสิ่งที่เราจะลง เราต้องนำเสนอในสิ่งที่คนสนใจ ที่เห็นแล้วต้องซื้อ ซึ่งเราเรียกว่าข่าวขาย ข่าวที่จะลงเราต้องเลือกข่าวขายเป็นหลัก ซึ่งต้องสอดคล้องกับนโยบายของเรา การที่แหล่งข่าวเรียกร้องความสนใจต้องการให้ลงข่าว มันต้องสอดคล้อง

กับลักษณะรูปแบบหนังสือของเราหรือของฉบับอื่นด้วย การสร้างความสนใจก็มีหลายรูปแบบ ซึ่งต้องเป็นที่สนใจของเราและคนอ่านด้วย ต้องสอดคล้องกันจึงจะได้รับการพิจารณา

มีข่าวอีกประเภทหนึ่งซึ่งเป็นที่สนใจของคนทั่วไปคือข่าวที่ใกล้ตัว คนสนใจสิ่งที่จะกระทบต่อตัวเขาเอง ในขณะที่เดียวกันก็สนใจสิ่งที่แปลกใหม่ ซึ่งถ้าแหล่งข่าวมีในสิ่งที่สอดคล้องกับความสนใจของคนส่วนใหญ่ก็จะได้รับการพิจารณา ลำดับการพิจารณาก็จะแตกต่างกันไป ข่าวไทยรัฐหน้า 1 มีอยู่แค่ 8 ข่าว ข่าวห้วยักษ์ ข่าวหัวไม้จะมีแค่ 1 ข่าว นอกนั้นเป็นข่าวหัวรองลงไป ปัจจุบันเราจัดลำดับความสำคัญข่าวอาชญากรรมไว้อันดับ 1 ข่าวการเมืองเป็นอันดับ 2 แต่ก็ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ด้วย การที่แหล่งข่าวจะได้เป็นข่าวหน้า 1 จะต้องเป็นที่สนใจ เรื่องอะไรที่กระทบต่อผลประโยชน์คนจำนวนมาก เช่น กรณีการทาบ่านสีดำ ปัจจุบันคนมีปัญหาคความเดือดร้อนเรื่องบ้านเยอะมาก คน Upset กับปัญหาเรื่องการเช่าซื้อ มีปัญหาเรื่องการติดต่อหน่วยราชการแล้วไม่ได้รับการดูแล คนที่เป็นแนวร่วมในสิ่งเหล่านี้มีเยอะ อย่างนี้ก็จัดได้ว่ามีความสำคัญ ถือว่าเป็นข่าวที่กระทบกระเทือนถึงคนจำนวนมากก็จะได้รับการพิจารณา ส่วนกรณีการทุบรถนี้เป็นข่าวที่แปลกใหม่ แล้วก็กระทบต่อคนส่วนใหญ่เหมือนกัน เพราะคนมีปัญหาเรื่องรถกันเยอะ คุณภาพรถบ้านเราไม่ค่อยดี ถือเป็นรูปแบบใหม่ ซึ่งมีผลกระทบกว้างมาก เราก็เล่นข่าวนี้ แต่การจัดลำดับความสำคัญขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ นโยบาย องค์กรประกอบข่าว สถานการณ์ในตอนนั้น ถ้าเกิดมีอีกเหตุการณ์ที่ใหญ่กว่า สำคัญกว่า ก็จะจัดลำดับความสำคัญไปตามลำดับ ใน 8 ข่าวที่มีอยู่"

ทัศนะต่อกลยุทธ์การเรียกร้องความสนใจจากสื่อของนักวางแผนทางการตลาด

นอกจากพื้นที่ข่าวหน้า 1 จะเป็นช่องทางในการรายงานข่าวสำคัญของแต่ละวันแล้ว ในบางครั้งยังถูกใช้เป็นพื้นที่ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ของนักการตลาดอีกด้วย ซึ่ง สุชิน ตียวัฒน์ เห็นว่าข่าวที่หวังผลทางการตลาดหากสอดคล้องกับนโยบายของไทยรัฐ และเป็นที่สนใจ ก็สามารถเป็นข่าวหน้า 1 ได้ โดยเฉพาะข่าวที่เกี่ยวข้องกับบุคคลสาธารณะ ไทยรัฐมักจะเลือกนำเสนอ

"ในฐานะคนที่ทำสื่อ เรารู้ว่าเป็นการหวังผลทางการตลาด แต่บางครั้งเราก็ยอมโง่บ้างเหมือนกัน ก็รู้ว่าเป็นการตลาด เป็นการประชาสัมพันธ์ แต่บางครั้งผลประโยชน์มันสอดคล้องกัน คือข่าวที่เป็นข่าวมันเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ เหตุการณ์มีความรุนแรง สำคัญ แปลก และอีกอันคือเกี่ยวข้องกับบุคคลสาธารณะ ที่เป็นที่สนใจอันดับ 1 คือพวกดารา พวกนักการเมือง ผู้ใหญ่ในสังคม พวกไฮโซ ต้องยอมรับว่าข่าวสังคม ข่าว Gossip เป็นข่าวที่คนสนใจมาก นักการตลาดที่เก่งๆเขาจับประเด็นนี้ได้ อย่างการตบ

นม เขาก็หาคนที่เป็นดารา คนดังในสังคมมา เรารู้อา่่นคือการตลาด แต่องค์ประกอบข่าวน่าสนใจ แล้ว เรื่องการตบนมคนก็สนใจเยอะ เพราะผู้หญิงไทยมีปัญหาเรื่องนี้จำนวนมาก มีองค์ประกอบข่าวอยู่ใน ตัวของมัน มันเป็นข่าวได้อยู่แล้ว หลายเรื่องที่ใช้ความแปลกก็ได้ผลเป็นครั้งเป็นคราว แต่ที่จะได้ผล ประจำก็เกี่ยวกับเรื่องดารา คือเราเป็นหนังสือชาวบ้าน คนสนใจเกี่ยวกับตัวบุคคลที่เป็นดารา เป็น บุคคลสาธารณะ เป็นที่รู้จัก จะเห็นได้ว่าเวลาที่มีข่าวดารา เรามักจะนำเสนอ เป็นเพราะนโยบายด้วย สอดคล้องกับผลประโยชน์ด้วย และเป็นที่น่าสนใจด้วย"

ปัจจัยที่มีผลต่อการคัดเลือกเพื่อนำเสนอข่าวของปัจเจกบุคคล

ในหลายๆกรณีพื้นที่ข่าวหน้า 1 เป็นเสมือนที่พึงพิงสำหรับประชาชนผู้เดือดร้อนที่ไม่รู้จะหัน หน้าไปพึ่งใคร ซึ่ง สุชิน ติววัฒน์ เห็นว่าปัจเจกบุคคลทั่วไปมักมีองค์ประกอบข่าวที่ไม่เด่นพอที่จะเป็น ข่าวหน้า 1 แต่ไทยรัฐก็ให้ความสำคัญกับการช่วยแก้ไขปัญหาทุกชีวิตของชาวบ้านด้วยการเปิดพื้นที่ ข่าวหน้า 1 และคอลัมน์ที่คอยช่วยเหลือโดยตรง เพราะพื้นที่ข่าวหน้า 1 ของไทยรัฐจะต้องนำเสนอข่าวที่มีผลกระทบในวงกว้างหรือเป็นข่าวที่ขายได้มากกว่า

"มันต้องดูเรื่อง ดูประเด็นเป็นหลัก ปัญหาความเดือดร้อนของเขานี้บางครั้งเราจะเล่นอยู่ในข่าว หน้าในบ้าง ทำเป็นข่าวสั้นบ้าง เรามีคอลัมน์ที่คอยช่วยเหลือเขา เราเล่นเยอะนะ เรื่องความเดือดร้อน ของคนนี่ เพียงแต่ว่าองค์ประกอบของเขายังไม่เด่นพอที่จะเป็นข่าวหน้า 1 แต่เราให้ความสำคัญต่อ ความเดือดร้อนของคนนะ เช่น เรื่องปลาตาย คนเดือดร้อนเยอะ ก็เป็นข่าวหน้า 1 แต่ถ้าเป็นเรื่องของ ปัจเจกบุคคล เรื่องในครอบครัวเขาลำบากลำบากถูกทอดทิ้ง เราก็จะเล่น แต่ในกรณีหน้า 1 ต้องเป็นเรื่อง ที่น่าสนใจ

ไทยรัฐมีหลาย Section แต่ข่าวหน้า 1 ถูกมองมากเป็นพิเศษ คนชอบมองว่าเป็นหนังสือพิมพ์ หัวสี หนังสือพิมพ์ตลาด แต่ถ้าเปิดดูทุกหน้าก็จะเห็นว่าเรามีครบทุกอย่าง ตั้งแต่ระดับล่างจนถึงบนสุดที่ จะต้องอ่าน แต่ข่าวหน้า 1 ของเรามองถึงจำนวนคน เรามองถึงตลาด ดูตลาดที่เป็นกำลังซื้อ เรื่องพระ เรื่องตำรวจ เรื่องข้าราชการ พวกนี้มีกำลังซื้อเยอะ แต่ข่าวที่เกี่ยวกับชาวบ้านที่มีผลกระทบในวงกว้างก็ ขึ้นหน้า 1 ตลอด แต่ใน 1 วันไทยรัฐมี 6 กรอบ เราเปลี่ยนข่าวตามพื้นที่ ไม่ใช่ข่าว 6 กรอบเหมือนกันหมด กรณีที่ไม่มีอะไรเด่นอย่างชัดเจน เราก็เลือกข่าวพื้นที่ลงไป คนอาจจะไม่ค่อยเห็น แต่จริงๆแล้วเรานำ เสนอในสิ่งที่ใกล้ตัวคน เราจึงมียอดจำหน่ายสูง ไทยรัฐเรามีการสำรวจตลาด เรามีเสียงสะท้อนจาก เเย่ยนต์ซึ่งเป็นคนขายนี้เขาจะรู้ว่าข่าวอะไรขายดี ฝ่ายตลาดจะแจ้งตลอด ลงข่าวนี้ไม่ดีนะ ตอนนั้นเรา

ตกข่าวนี้ยอดขายเราสู้เขาไม่ได้ มีการประชุมฝ่ายประชาสัมพันธ์ก็จะรับเสียงสะท้อนจากชาวบ้านว่าลงข่าวอะไรแล้วถูกตำบ้าง ในขณะที่เดียวกันก็ขึ้นอยู่กับช่วงเวลาของการทำข่าวด้วย กระบวนการผลิต การจัดส่ง มีปัจจัยเยอะมากที่ต้องพิจารณา”

กลยุทธ์ในการเรียกร้องความสนใจจากสื่อของแหล่งข่าวกับผลกระทบต่อการทำข่าว

การเรียกร้องความสนใจจากสื่อของแหล่งข่าวด้วยกลยุทธ์ต่างๆ ในทัศนะของ สุชิน ตียวัฒน์ เห็นว่าเป็นเรื่องที่ได้ผลประโยชน์ด้วยกันทั้ง 2 ฝ่าย จึงไม่ส่งผลกระทบต่อการทำข่าว เพียงแต่การเสนอข่าวของไทยรัฐจะระมัดระวังไม่นำเสนอเรื่องที่ผิดศีลธรรม

“ก็ไม่ส่งผลกระทบนะ เราว่าดีด้วยซ้ำ คือเหมือนผลประโยชน์ร่วมกัน เวลาพวกนี้จะสร้างอะไร เขาจะแจ้งให้เราทราบ ดังนั้นการตกข่วนน้อย เพียงแต่จะเล่นหรือไม่เล่นเท่านั้นเอง แต่ว่าบางครั้งเราก็จะมีปัญหาการสร้างเรื่องจากดาราที่ไม่ดังจริง คนที่ไม่ดังใช้วิธีการสร้างภาพต่าง ๆ นานา แต่บางทีเราก็เล่น ถ้าผลประโยชน์สอดคล้องกัน หรือถ้าเกี่ยวข้องกับคนหลายๆ เราก็เล่น หรือถ้าอะไรที่ขัดกับศีลธรรมที่เราเห็นว่าไม่ถูกต้องเราก็เล่น ไม่ใช่เราเล่นเพราะไปส่งเสริมเขา แต่เราเล่นเพื่อให้รู้ว่ามันไม่ถูกต้อง แต่ทำที่ในการนำเสนอก็จะไม่ตายตัว 100 เปอร์เซ็นต์ เรื่องที่มันล่อแหลมต่อศีลธรรม เรื่องที่เกี่ยวกับผู้หญิง และเด็กเราจะระมัดระวังมากเรื่องรูป”

ทัศนะต่อกรณีการทุบรถยนต์ยอนด้า รุ่น CRV ของนางสาวเดือนเพ็ญ ศิลาเกษ

กรณีการทุบรถยนต์ซึ่งไทยรัฐนำเสนอเป็นข่าวใหญ่นั้น สุชิน ตียวัฒน์ อธิบายว่าเป็นเหตุการณ์ที่มีองค์ประกอบเหมาะสมจะเป็นข่าวหน้า 1 หลายประการ

“เป็นเรื่องที่เพิ่งเคยเกิดขึ้นครั้งแรก เป็นเหตุการณ์ร้ายแรง มีผลกระทบต่อความรู้สึกของคนที่ใช้รถส่วนมาก ซึ่งเรารู้มาตลอดว่าบริษัทรถยนต์บางบริษัทเอาเปรียบผู้บริโภคมาก ไม่รับผิดชอบ กรณีนี้ตรงกับความต้องการของคนส่วนใหญ่ มีความแปลกใหม่ มีความรุนแรง เป็นข่าวที่คนสนใจ ไซเล่ย์ทันทีรูปทั้งข่าว ถือว่ามีผลประโยชน์ร่วมกัน 100 เปอร์เซ็นต์

ส่วนการเลียนแบบมันเกิดจากการที่คนถูกเอาไรด์เอาเปรียบมีเยอะ กลไกมันช่วยเหลือไม่ได้ สคบ.ช่วยเหลือไม่ได้ ทำงานช้า ทำงานไม่มีประสิทธิภาพ จริงๆคือเขาทำไปเยอะนะ แต่บริษัทรถเขามีฝ่ายกฎหมาย มีข้อบังคับ มีเงื่อนไขไว้หมดแล้วจะทำอะไรได้แค่นั้น ก็เป็นการให้ความรู้กับสังคมส่วน

หนึ่งว่าการไปเซ็นสัญญาซื้ออะไร มันมีเงื่อนไขไว้หมดแล้ว ก็ทำให้มองเห็นว่าถูกเอาเปรียบได้
 อย่างไร ชาวที่ออกไปก็ทำให้บริษัทรถยนต์เสียหายมาก แต่คนที่ออกมาเรียกร้องที่เลียนแบบก็จะได้
 เป็นข่าวน้อยลง คือข่าวแบบนี้ทำได้ไม่มาก ความแปลกใหม่จะน้อยลง ความสำคัญก็น้อยลง เราก็ต้อง
 พยายามทำข่าวให้หน่วยงานที่รับผิดชอบทำงานเป็นที่พึงได้ แต่ว่าการเป็นข่าวทุบรถก็ทำให้เกิดการตื่น
 ตัว ชาวทุกอันมีผลกระทบทั้งนั้น อย่างข่าวอาชญากรรมก็มีผลกระทบต่อการทำงานของตำรวจ พอเป็น
 ที่สนใจของสื่อ ตำรวจก็จะกวดขันเรื่องทำงานเต็มที่ เพราะนายของเขาก็จะติดตามดูว่าคุณดำเนินการ
 อะไรบ้าง ข่าวเป็นการกระตุ้นให้ภาครัฐและผู้รับผิดชอบให้มาสนใจปัญหานั้นๆ ถ้าลงข่าว มักจะจับคน
 ร้ายได้ มีการดำเนินการอย่างเข้มแข็ง

ข่าวที่ดีจะต้องเป็นข่าวที่น่าสนใจ มีความรวดเร็ว ถูกต้องแม่นยำ และที่สำคัญคือเป็นธรรม
 เพราะข่าวมี 2 ด้าน กล่าวหาใครต้องให้เขาได้ชี้แจง ต้องลงข่าวทั้ง 2 ฝ่าย เราเป็นกลาง นโยบายคือให้
 ความเป็นธรรมทั้ง 2 ฝ่าย"

ปัจจัยที่ทำให้เข้าถึงพื้นที่ข่าว 1 ของไทยรัฐได้

สุชิน ตียวัฒน์ สรุปลงให้เห็นว่าการเข้าถึงพื้นที่ข่าวหน้า 1 ของไทยรัฐ จะต้องเป็นเหตุการณ์ที่
 สำคัญ ส่งผลกระทบมากๆ และเป็นข่าวที่ขายได้

"ข่าวหน้า 1 จะต้องเป็นข่าวที่สนใจของชาวบ้าน มีรูปที่มีคุณภาพ รูป Action ทันเหตุการณ์
 ไทยรัฐเป็นหนังสือพิมพ์อาชญากรรมก็ยังคงรักษานโยบายของเราไว้ แต่ก็มีปรับปรุงคุณภาพตลอด
 ข่าวหน้า 1 ต้องนำเสนอข่าวที่คนสนใจ ดูเหตุการณ์ความสำคัญในแต่ละวันด้วย เราถือว่าอะไรเป็นที่สนใจ
 เป็นที่กระทบมากๆ เรื่องใหญ่มันก็เบียดขึ้นมาได้ อยู่ที่เหตุการณ์ เรามองในแง่ความสำคัญของข่าว
 ขายเป็นหลัก"

2. จากการให้สัมภาษณ์ของ ภาคภูมิ ป่องกาย บรรณาธิการข่าวหน้า 1 หนังสือพิมพ์มติชน เกี่ยวกับปรากฏการณ์ในการใช้กลยุทธ์เพื่อให้เป็นข่าวหน้า 1 ของแหล่งข่าว มีประเด็นดังต่อไปนี้

ทักษะต่อการที่แหล่งข่าวใช้กลยุทธ์เพื่อเรียกร้องความสนใจจากสื่อ

ทุกวันนี้การจะได้ปรากฏเป็นข่าวในพื้นที่ข่าวหน้า 1 แหล่งข่าวจะต้องอาศัยกลยุทธ์ในการเรียกร้องความสนใจจากสื่อ ซึ่งในทักษะของ ภาคภูมิ ป่องกาย เห็นว่าเป็นเพราะมีการแข่งขันสูงในทุกๆ ด้าน ดังนั้นแหล่งข่าวจึงต้องเรียนรู้ที่จะใช้หลักคุณค่าข่าวและทำความเข้าใจธรรมชาติของสื่อว่าต้องการข่าวแบบไหน จึงจะมีโอกาสเป็นข่าวหน้า 1 ได้มากขึ้น

"ในอดีตสื่อสิ่งพิมพ์มีน้อย ตัวบริบทของสังคมยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการใช้สื่อเพื่อที่จะนำเสนอสิ่งต่างๆ ที่เป็นประโยชน์หรือเป็นโทษอะไรต่างๆ มีความต้องการสื่อสารในสังคมน้อย เพราะฉะนั้นเมื่อก่อนมันทำให้ลักษณะการเรียกร้องความสนใจจากสื่อเพราะอยากเป็นข่าวมีไม่บ่อยมาก จนกระทั่งช่วงที่เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามา แล้วก็ในช่วงที่การเมืองเปิดมากขึ้น ราวๆปี 2530 เป็นต้นมา ช่วงนั้นพอหลังจากวิกฤติเศรษฐกิจ ยุค พล.อ.เปรม เศรษฐกิจเข้าที่ การเมืองเข้มแข็งขึ้น ทำให้มีการแข่งขันในทุกด้านสูง รวมทั้งภาคธุรกิจการค้า หรือแม้กระทั่งสื่อเอง เมื่อมีผลประโยชน์ มีความเคลื่อนไหวทางธุรกิจมากขึ้นก็เกิดสื่อมากขึ้นเพื่อจะต้องรองรับโฆษณา เป็นช่วงเดียวกับที่เทคโนโลยีสารสนเทศเริ่มเข้ามามากขึ้น พอสื่อเติบโตมากขึ้น ผู้บริโภคสื่อมากขึ้น มันทำให้มีผู้ต้องการเป็นข่าวมากขึ้นไปด้วยเป็นเงาตามตัว ทำให้ต้องช่วงชิงพื้นที่ข่าวหน้า 1 ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่ที่ซื้อโฆษณาได้ยากหรืออาจจะซื้อได้น้อยหรือมีราคาแพง พวกนี้จะมีวิธีการทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อจะได้พื้นที่ข่าวหน้า 1 ทางตรงคือการซื้อโฆษณา ทางอ้อมคืออาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวกับคนทำข่าวหรือคนในกองบรรณาธิการเพื่อเป็นสะพาน

แต่เมื่อมีการแข่งขันมากขึ้น คนที่ต้องการเป็นข่าวก็รู้ว่าโอกาสที่จะขึ้นหน้า 1 มีไม่มาก ยิ่งเป็นสื่อกระแสหลัก สื่อในช่วง 10-20 ปีที่ผ่านมาเป็นสื่อกระแสหลักที่จะนำเสนอข่าวตามคุณค่าข่าว คือ ผลกระทบต่อคนจำนวนมาก Sensation เป็นข่าวในแง่ลบ เป็นข่าวทุจริตคอร์รัปชัน เป็นข่าว Talk of the town ส่วนข่าวอื่นๆนอกเหนือจากนี้ โดยเฉพาะข่าวที่ดีๆ ข่าวยกย่องเชิดชู มักจะไม่ได้นำเสนอในหน้า 1 พอสื่อส่วนใหญ่เป็นสื่อกระแสหลัก คนที่ต้องการเป็นข่าวเขาก็พัฒนาขึ้น เขาเรียนรู้ว่าสื่อจะคำนึงถึงองค์ประกอบข่าวที่คนจับต้องได้ ที่คนอยากจะเสพ เขาก็จะนำมาใช้ในการพัฒนาวิธีเรียกร้องความสนใจจากสื่อ ค่อยๆปรับรูปแบบเพื่อให้ตัวเองไปอยู่ในข่าวหน้า 1 อย่างกรณีลินา จาง เล่นกับความหมั่นหม่อม

ของข้อกฎหมาย แล้วในที่สุดก็โดนคดี แต่อย่างน้อยนี่เขาดังแล้ว เขารู้ว่าถ้าเล่นอย่างนี้สื่อต้องออกข่าว หรือเอาภาพลงแน่ๆ เหมือนกับกรณีการทำบ้านสีดำ เขารู้ว่าถ้าประท้วงด้วยการอดอาหารหรืออะไรทั่วไป จะไม่ได้รับความสนใจ การทำบ้านสีดำไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ซึ่งก็คือคุณค่าข่าว หรือว่านักวางแผนทางการตลาด เขาก็เรียนรู้ว่าสื่อสนใจอะไร มันไม่จำเป็นว่าต้องจ้าง Agency หรือ Lobbyist มา Lobby ให้นำหนังสือพิมพ์เสนอข่าวหน้า 1 เพราะว่าโดยทั่วไปแล้วสื่อส่วนใหญ่จะมายัดเงินให้ลงข่าวคงไม่ทำกัน กิจกรรมในระยะหลังก็จะปรับตัวโดยหยิบเอาคุณค่าข่าวขึ้นมาเป็นหลักแล้วดูว่าลักษณะของสื่อแต่ละประเภทอยากได้ภาพหรือข่าวแบบไหน ก็จะเล่นกับตรงนี้ ยิ่งแปลก ยิ่งหวือหวา ยิ่ง Talk of the town ยิ่งถูกนำมาใช้บ่อยขึ้น ถึงจะหมิ่นเหม่ต่อการผิดกฎหมาย ทำแล้วถูกดำเนินคดีกับบรรลุป่าหมายแล้วคือการ "ได้เป็นข่าว"

ทัศนคติต่อกลยุทธ์การเรียกร้องความสนใจจากสื่อของนักวางแผนทางการตลาด

บ่อยครั้งที่กลยุทธ์ในการเรียกร้องความสนใจจากสื่อของนักการตลาดได้ผลจนทำให้สื่อไม่สามารถปฏิเสธการนำเสนอได้ ภาคภูมิ ป่องภัย ให้ความเห็นว่า หากไม่นำเสนอ สื่ออื่นก็ต้องนำเสนอ ดังนั้นมติชนจึงต้องนำเสนอแบบรู้เท่าทัน

"เรารู้เท่าทันเขา แต่ว่าเมื่อมันเป็นข่าว มันเข้าองค์ประกอบของ Emotional, Sensation, Talk of the town เราก็เลี่ยงไม่ได้ ต้องนำเสนอ ถ้าเราไม่นำเสนอ คนอื่นก็นำเสนอ เพราะว่าพวกนี้เวลาทำกิจกรรมหรือ Event ที่ ทำเพื่อต้องการให้ทุกฉบับได้รู้ได้เห็นแล้วนำเสนอ เราก็ต้องนำเสนอ เพียงแต่ว่าถ้าเรารู้เท่าทันมากเราก็จะเอาไว้อ้างในหรือเอามาขึ้นหน้า 1 แต่ได้ภาพเราก็จะบอกว่าบรรยายถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น เช่น ถูกปรับ ถูกตั้งข้อกล่าวหา เพื่อให้มัน Balance เราต้องตรวจสอบซ้ำๆกับทางตำรวจว่าทำแบบนี้ถูกต้องไหม คืออย่างน้อยคุณก็ต้องรับผิดชอบกับสิ่งที่ทำ"

รูปแบบกลยุทธ์ของแหล่งข่าวที่มติชนจะไม่นำเสนอ

แม้ว่ากลยุทธ์ในการเรียกร้องความสนใจจากสื่อมักจะใช้ได้ผลดีกับสื่อแทบทุกแขนง แต่ภาคภูมิ ป่องภัย ชี้ว่ามติชนจะไม่นำเสนอข่าวที่ใช้กลยุทธ์ที่หวือหวาเกินขอบเขต หรือกรณีที่นักการเมืองฉวยโอกาสเอาผู้เดือดร้อนมาสร้างภาพให้กับตัวเอง

"การเป็นสื่อ Hard News นี่ถ้าเล่นกับเด็กหรือผู้หญิงในเชิงหมิ่นเหม่ เราไม่นำเสนอแน่ๆ การขาย Sex หรือการขายเรือนร่างที่โจ่งครึมเกินไปหรือหวือหวาจนเกินขอบเขต นอกจากไม่เล่นแล้วบางที

ยังเล่นงานกลับด้วย แต่ถ้าสื่อ Soft News หรือสื่อหัวสีเขาก็เล่นอยู่ แต่อาจจะเล่นอย่างมีชั้นเชิงหรือเล่นตรงๆก็แล้วแต่ชั้นเชิงของแต่ละฉบับ อีกแบบหนึ่งที่หลีกเลี่ยงการเสนอข่าวคือกรณีของนักการเมืองที่ฉวยโอกาสเอาประชาชนมาหาเสียงหรือเอาผู้เดือดร้อนมาสร้างภาพให้กับตัวเอง ตอนช่วงรัฐบาลไทยรักไทยจะมีบ่อยมาก อันนี้ก็เลยเลือกเป็นกรณีๆไป บางกรณีก็โกหก บางกรณีก็สวมรอย ต้องตรวจสอบตลอด ชาวที่มีวาระซ่อนเร้น เขารู้ เรารู้ ไม่ใช่ที่เราไม่รู้ คือมันรู้เท่าทันกัน สามารถ Screen เรื่องที่ไม่เหมาะสมไม่ควรไปได้เยอะมาก แต่ว่าบางฉบับไม่รู้ก็เสี่ยงต่อการตกเป็นเครื่องมือ เพราะระยะหลังวาระซ่อนเร้นมีวิวัฒนาการค่อนข้างหลายชั้น”

ทัศนะต่อกรณีการทุบรถยนต์ยอนด้า รุ่น CRV ของนางสาวเดือนเพ็ญ ศิลากษ

กรณีการทุบรถ ภาคภูมิ ป่องภัย ให้ความเห็นว่าเป็นวิธีที่สื่อช่วยทำให้ปัญหาได้รับการแก้ไข แต่ในกรณีของนักประທံว่งที่ไม่ยอมหยุด สื่อจะค่อยๆนำเสนอค่อยลง ทำให้มีการสร้างกิจกรรมที่พลิกแพลงขึ้นเรื่อยๆเพื่อให้เป็นข่าว ถึงขั้นบาดเจ็บหรือถึงขั้นฆ่าตัวตายจึงเป็นเรื่องที่น่าห่วง

“ผมมอง 2 ด้านคือเขาจนตรอกแล้ว หหมดหนทางที่จะต่อสู้กับบริษัทยักษ์ใหญ่ เป็นการกระทำที่กล้าหาญสำหรับรายแรกๆนะ ผมเชื่อว่ารถเป็นแสนๆคันต้องมีปัญหาเยอะมาก อีกด้านคือการเสนอข่าวก็จะคำนึงว่าเรียกร่องแคไหนถึงควรจะพอ ถ้าบริษัทช่วยเหลือแล้วก็ควรจะพอ ก็จบ เพราะสื่อก็มีสายสัมพันธ์กับ Agency ค่ารถต่างๆ เขาก็ต้องโทรมาอธิบายว่าปัญหาเกิดจากอะไร เราก็ต้องนำเสนอทั้ง 2 ด้าน ไม่ใช่เรียกร่องได้แล้ว ก็อยากได้มากขึ้นเรื่อยๆ มันมีนักประທံว่งแบบนี้เยอะมากที่ไม่พอ แล้วก็เสพติดต่อการเป็นนักประທံว่ง รู้สึกว่าตัวเองมีความสำคัญแล้วไม่ยอมหยุด อย่างกรณีบ้านสีดาก็เหมือนกัน คือมันเคล็ดที่ได้รับความสนใจจากสื่อ อะอะอะอะไรก็ประທံว่ง สื่อส่วนใหญ่ก็จะรู้เท่าทันก็จะค่อยๆ Fade ลง การทุบรถเผารถประທံว่งพอรู้ว่ามันเกินไปก็จะลด Tone ลงมา เช่น จากภาพข่าวก็อาจจะเหลือแค่ข่าวสั้น ค่ารถก็คงไม่อยากเจอแบบนี้บ่อย อย่าง Honda นี่เสียไปเป็นปีเลยกว่าจะฟื้นขึ้นมาได้ การประທံว่งแบบนี้ก็ดีสำหรับผู้บริโภคสินค้าอื่นๆด้วย ทำให้เกิดการปรับตัว สื่อก็ได้ช่วยปกป้องรักษาสีทธิให้ เพียงแต่ต้องดูว่าเราจะนำเสนอแคไหน ต้องเท่าทันคนประທံว่งด้วย พวกนี้เขาก็อาศัยคุณค่าหรือการจับประเด็นของนักข่าวหยิบมาสร้างกิจกรรมที่มันพลิกแพลงขึ้นเรื่อยๆ ระยะหลังมันน่าห่วงตรงที่ว่าถึงขั้นบาดเจ็บหรือถึงขั้นฆ่าตัวตาย มันก็อันตราย บางคนไปกรี๊ดเลือดหรือว่าโดดตึก ผูกคอก็มี อย่างกรณีที่ไซเฟอร์แท็กที่ขับรถชนรถถังแล้วถูกกดดันว่าบ้า เขาจึงต้องทำตัวเองให้เป็นข่าวชั้นสูงสุดด้วยการฆ่าตัวตาย ซึ่งก็ได้ขึ้นหน้า 1 ทุกฉบับสนใจ บรรลุเป้าหมาย”

ทัศนคติต่อการนิกรทาบ่านสี่ดำ ของนางรัตนา สัจจเทพ

ภาคภูมิ ป่องภัย ให้ความเห็นต่อการนิกรทาบ่านสี่ดำว่ามีความน่าสนใจตรงการค่อยๆเพิ่มระดับความน่าสนใจของกิจกรรม แต่พอชนะแล้ว ได้คืบจะเอาศอก กระแสเลยตีกลับ

“ช่วงแรกมีสื่อฉบับเดียวคือผู้จัดการที่นำเสนอค่อนข้างต่อเนื่อง ซึ่งไม่มีพลังพอที่จะทำให้ กทม. เขต หรือเจ้าของบ้านจัดสรรปรับปรุงแก้ไขหรือว่าเป็นไปตามที่คุณรัตนาเรียกร้อง เขาก็เลยยกระดับขึ้นมาด้วยการทาบ่านสี่ดำ เลยทำให้สื่อทุกฉบับสนใจ ผมว่าคุณรัตนาเก่งตรงการค่อยๆเพิ่มความน่าสนใจของกิจกรรม แล้วก็สามารถจัดการไปจนชนะได้ แต่พอชนะแล้ว ได้คืบจะเอาศอก กระแสเลยตีกลับ จากนั้นออกมาเคลื่อนไหวอะไรอีกความน่าสนใจจะมีน้อยลงมากเพราะไม่หยุดในช่วงที่ควรหยุด”

กลยุทธ์ของแหล่งข่าวในการเรียกร้องความสนใจจากสื่อกับผลกระทบต่อการทำงาน

การใช้กลยุทธ์ของแหล่งข่าวนั้น ภาคภูมิ ป่องภัย ให้ความเห็นว่าส่งผลกระทบต่อการทำงานของนักข่าวให้ต้องตรวจสอบมากขึ้น ทำให้ทั้งตัวผู้อยากเป็นข่าวและตัวสื่อเองต่างก็ต้องพัฒนาตัวเองให้มากขึ้น

“ส่งผลที่ทำให้นักข่าวต้องการบ้านมากขึ้น ต้องตรวจสอบมากขึ้น คนที่ต้องการเป็นข่าวมีพัฒนาการมากขึ้น ซึ่งถ้าเขาทำได้ถึงจุดซึ่งมีคุณค่าเป็นข่าว เราก็ต้องนำเสนอ แต่นำเสนออย่างตรวจสอบและเท่าทัน ผู้บริโภคข่าวก็จะได้เรียนรู้ว่าจะอะไรไม่ควรทำตามหรือในทางกลับกันอาจจะกลับไปคิดอะไรที่มันซับซ้อนกว่านี้ให้มันเป็นข่าวอีกก็ได้ คือต่างก็เรียนรู้กันไป สื่อก็ได้พัฒนาตัวเองด้วย กลยุทธ์ทางการตลาดก็พัฒนาพลิกแพลงต่อไป เป็นประโยชน์ต่อวงการการตลาดและวงการสื่อนะ”

ทัศนคติต่อกลยุทธ์การเรียกร้องความสนใจจากสื่อของบุคคลสาธารณะ

ภาคภูมิ ป่องภัย มีข้อคิดเห็นต่อกรณีที่บุคคลสาธารณะหันมาใช้กลยุทธ์เพื่อเรียกร้องความสนใจจากสื่อมากขึ้นว่าเป็นเพราะมีการแข่งขันสูง อาจจะสร้างข่าวในแง่ลบขึ้นมาเอง สื่อก็รู้ แต่เป็นข่าวที่ขายได้ก็ต้องนำเสนอ

“มันมาจากจำนวนดาราที่เยอะ ทำให้ต้องแข่งขัน ไม่อย่างนั้นคนจะลืม บางครั้งดาราที่ตกเป็นเหยื่อของการตลาด ต้องจำใจทำในสิ่งที่ไม่อยากทำหรือไม่ควรจะทำเพื่อให้สื่อเผยแพร่ อย่างการทำให้มีข่าวในแง่ลบออกมา อาจจะสร้างข่าวกันเอง ในแวดวงบันเทิงก็รู้กันอยู่ หนังสือพิมพ์ก็รู้ แต่ยอมตกเป็น

เหยื่อ เพราะมันขายได้ อะไรที่มันหวือหวา อะไรที่มันแรงก็ได้นำเสนอแน่ ถึงจะลบแต่อย่างน้อยคนก็พูดถึง เป็น Talk of the town มันทำให้เรตติ้งหนัง เทป ซีดี ไปได้ หรือแจ๊สเกิดได้"

ทัศนคติต่อกรณีรายการเรียลิตี้โชว์ แก้ปัญหาความยากจน ที่ อ.อาจสามารถ จ.ร้อยเอ็ด

กรณีรายการเรียลิตี้โชว์ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ที่ อ.อาจสามารถ นั้น ภาคภูมิ ป่องภัย เห็นว่าเป็นการใช้กลยุทธ์เพื่อยึดพื้นที่สื่อในการหาเสียงในช่วงใกล้เลือกตั้ง มติชนรู้เท่าทัน แต่ก็ต้องนำเสนอข่าว จึงต้องรายงานในลักษณะของการตรวจสอบการทำงานว่าแก้ปัญหาได้จริงหรือไม่

"ช่วงนั้นใกล้เลือกตั้ง การลงพื้นที่แบบนั้นเป็นการเลี่ยงกฎหมาย การไปพบปะประชาชนแล้วก็รับปากจะช่วยเหลือไม่เป็นลักษณะอนุมัติงบประมาณที่ชัดเจน จึงไม่ขัดกฎหมาย และการที่คณะรัฐมนตรีมาแสดง Reality มันก็แปลกใหม่ อันนี้ที่มงาน พ.ต.ท.ทักษิณ จับ Sense นี้ถูกและยิงกุมอำนาจสื่ออยู่ด้วย ก็มีการนำเสนอข่าวกันเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ยึดพื้นที่สื่อได้อย่างต่อเนื่องและได้คะแนนจากชาวบ้านภาคอีสานไปเยอะ แต่เรานำเสนอข่าวโดยตรวจสอบว่าโกหกไหม ลวงโลกหรือเปล่า หลังการลงพื้นที่ 1 สัปดาห์ เราก็ส่งทีมไปตรวจสอบว่าคนที่เดือดร้อน นายอำเภอมาช่วยเหลือจริงหรือเปล่า ได้ประโยชน์จริงไหม ซึ่งก็พบว่าไม่ได้เป็นอย่างนั้นทั้งหมด หลังจาก พ.ต.ท.ทักษิณพ้นอำนาจไป ก็มีการวิจัยสรุปว่าการลงพื้นที่นั้นไม่ได้ช่วยแก้ปัญหา นายอำเภอเองก็ยอมรับว่าเป็นเรื่องลวงโลก"

ปัจจัยที่ทำให้เข้าถึงพื้นที่ข่าว 1 ของมติชนได้

ภาคภูมิ ป่องภัย กล่าวถึงปัจจัยที่จะทำให้ได้เป็นข่าวหน้า 1 มติชนว่า จะต้องเป็นข่าวที่สอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจของคนอ่าน ทั้งนี้อาจเป็นเรื่องของคนขายขอบก็ได้ ขึ้นอยู่กับคนทำงานสื่อที่จะเห็นคุณค่าแล้วหยิบมานำเสนอ ไม่ได้อยู่ที่คนที่ต้องการจะเป็นข่าว

"ปัจจัยที่ทำให้เป็นข่าวหน้า 1 มีไม่มาก เราก็ยอมรับว่าเราเป็นสื่อกระแสหลัก บางเรื่องมันจับต้องยาก เป็นนามธรรม เราอยู่กับสังคมไทยก็ต้องนำเสนอแบบไม่ล้ำหน้าไปไกลหรือตามหลังไกลนัก ต้องนำเสนออะไรที่ไม่เกินความรู้ความเข้าใจของคนอ่านหรือไม่เกินศักยภาพหรือโลกทัศน์ของเขา ถ้าเข้าไปก็ถูกหาว่าล้ำหลัง ก็ต้องไปด้วยกันกับคนอ่าน ที่นี้พอไปด้วยกันกับคนอ่านก็ทำให้เราเป็นสื่อกระแสรองได้ยาก เป็นได้หรือว่าทำได้ก็คือพยายามตระหนักว่าอะไรที่เป็นเรื่องดีเป็นประโยชน์ก็ควรนำเสนอ และสนับสนุน อะไรที่ควรยกย่องเชิดชูก็ต้องยกย่องเชิดชู สื่อหลายฉบับโดยเฉพาะ Hard News ก็พยายามเสนอเรื่องคนดีฯ รางวัลของเด็กไทย ผลวิจัยของคนไทย อะไรก็ตามที่เป็นเรื่องดีฯ นอกเหนือ

จากเรื่องการเมือง สังคม เศรษฐกิจ หรือนำเสนอเรื่องของคนตัวเล็กๆ ที่อยู่นอกชายขอบ แล้วหยิบมา พลิกแพลงนำเสนอเป็นข่าวหน้า 1 ถ้าเรื่องนั้นมันกินใจ ได้อารมณ์ และอาจจะเป็น Talk of the town ได้ อย่างปุเียน ยายไฮ ก็คือตัวอย่างที่สื่อที่เดียวสามารถหยิบขึ้นมาแล้วทำให้สื่อทุกฉบับต้องนำเสนอเพราะ มันมีพลังอยู่ในตัว เพียงแต่เราจะไปหาหรือไปหยิบมาได้เมื่อไร โอกาสตรงนี้มี แต่ไม่มาก ขึ้นอยู่กับผู้ ผลิตหรือคนทำงานสื่อที่จะชวนขวยหาหรือไม่ หรือปล่อยให้พวก Agency ปล่อยให้คนสาธารณะดึง เอาพื้นที่ข่าวหน้า 1 ไปหมด อยู่ที่คนทำ ไม่ได้อยู่ที่คนที่ต้องการจะเป็นข่าว ถ้าคนทำตระหนักหรือเท่า ทันแล้วก็จะเห็นคุณค่าของคนชายขอบหรือว่าคนตัวเล็กๆ เราควรจะเป็นสื่อกระแสรองบ้างเป็นสื่อ กระแสหลักบ้างสลับกันไป ตรงนี้จะช่วยให้คนที่ไม่มีโอกาสได้มีโอกาสเป็นข่าวหน้า 1 มากขึ้น”

3. จากการให้สัมภาษณ์ของ ผศ.รุจน์ โกมลบุตร อาจารย์ประจำภาควิชาสิ่งพิมพ์และหนังสือพิมพ์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เกี่ยวกับปรากฏการณ์ในการใช้กลยุทธ์เพื่อให้เป็นข่าวหน้า 1 ของแหล่งข่าว มีประเด็นดังต่อไปนี้

ทักษะที่มีต่อการนำเสนอข่าวหน้า 1 ในปัจจุบัน

ผศ.รุจน์ โกมลบุตร ให้ความเห็นต่อการนำเสนอข่าวหน้า 1 ในปัจจุบันว่าการคัดเลือกข่าวหน้า 1 ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้อ่านเป้าหมายและนโยบายองค์กรเป็นตัวกำหนด

“พอมันเป็นข่าว โดยไวยากรณ์ของมันต้องมีการคัดเลือก ไม่มีทางเป็นไปได้ที่จะนำเสนอเรื่องราวทั้งหมดที่กองบรรณาธิการเข้าถึง แม้ว่าจะเป็นข่าว Online มีพื้นที่ไม่จำกัด สุดท้ายก็ต้องถูกคัดเลือกอยู่ดี เพราะบางเรื่องไม่เกี่ยวอะไรกับเราเลย หาความเกี่ยวเนื่องกับผู้อ่านเป้าหมายไม่ได้หรือหาแทบไม่เจอ ก็ไม่มีประโยชน์ที่จะนำเสนอ เป็นเรื่องปกติที่มันต้องถูกคัดเลือก ที่นี้ต้องดูว่าชิ้นงานมันจะไปตอบสนองกับกลุ่มเป้าหมายที่เกิดจากนโยบายองค์กรแค่ไหน

มันมี 8 ข่าวต่อวัน คุณจะมาบีบแค่หน้า 1 ก็ไม่ได้ มันถูกจำกัดด้วยพื้นที่ นโยบายองค์กรต้องชัดว่าเค้ากำลังทำงานสื่อสารกับใคร เพราะว่าสัมฤทธิ์ผลทางการสื่อสารส่วนหนึ่งมันขึ้นอยู่กับการกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ชัด ไม่ว่าจะชอบวิธีนี้หรือไม่ แต่นี่คือโลกแห่งความเป็นจริง”

ทักษะที่มีต่อการที่แหล่งข่าวใช้กลยุทธ์ให้สื่อมวลชนสนใจ

ผศ.รุจน์ โกมลบุตร ให้ความเห็นต่อการที่แหล่งข่าวใช้กลยุทธ์เรียกร้องความสนใจจากสื่อมวลชนว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่คนเรียนรู้ที่จะใช้วิธีการเพื่อช่วงชิงพื้นที่ข่าว หากใช้กลยุทธ์สร้างสีสันแต่ยังคงพูดความจริงก็เป็นเรื่องที่ยอมรับได้ แม้จะใช้วิธีการเรียกร้องความสนใจจากสื่อด้วยการทำผิดกฎหมายหรือทำทนายศีลธรรมก็ตาม

“ถ้ามองให้เข้าใจก็เข้าใจได้ มนุษย์ก็เรียนรู้ว่า อ้อ ถ้าพื้นที่ข่าวหน้า 1 เป็นพื้นที่สำคัญ มันนำมาซึ่งการบรรลุเป้าหมายของเขาได้ แปลว่ามันต้องช่วงชิง ซึ่งคนก็ทำ ต้องมีความพยายามที่จะจัดการกับข้อมูลข่าวสารของตัวเองให้ได้ ผมมองว่าเป็นเรื่องธรรมดานะ เข้าใจได้ เขามี Agenda ของเขา เขาอยากบรรลุ Agenda ของเขา ต้องพูดโดยหลักการทั่วไปคือเข้าใจได้ แต่ถ้าพูดเป็นรายชิ้น อาจต้องพิจารณาเป็นกรณีๆไป

เราไม่รู้ว่าเขาจะเปิดหลักการหรือเปล่า คือมันจะต้องเป็นความจริง เช่น เวลาคุณมานั่งแถลงข่าวแล้วคุณใช้วิธีอะไรบ้างบอๆ เขาแสดงความมาถือ เขากลัวยมาโชว์ เพื่อให้ได้ Shot ภาพอะไรแบบนี้ แต่ว่า Message ที่แหล่งข่าวพูดไม่เป็นความจริง เป็นความเท็จ โทก กูซัน แบบนี้ใช้ไม่ได้ แต่ว่าก็ได้ลงข่าวหน้า 1 คำถามคือเรารู้ไหมว่าเขาโทก นักข่าวก็ไม่ว่า หรืออาจจะรู้แต่ทำอะไรมากไปกว่านั้นไม่ได้ เพราะว่าภาพมันแรงมาก Attract ดิจริงๆเลย โดยหลักการคือตราบเท่าที่ทุกคนพูดความจริง เป็นเรื่องรับได้ ถึงใช้วิธีการเรียกร้องความสนใจจากสื่อด้วยการทำผิดกฎหมายหรือทำทาศีลธรรมก็ไม่จำเป็นต้องปฏิเสธ เพราะผมไม่เชื่อเรื่องกฎ กติกา มารยาท ที่ถูก Set ขึ้นมาเพื่อรับใช้คนบางกลุ่ม บางเพศ บางชนชั้น บางเศรษฐกิจสถานะอยู่แล้วไม่มากก็น้อย ต้องดู ต้องพิจารณาเป็นกรอบๆไป แต่ผมว่าการพูดความจริงเป็นกรอบสากล Universal ไม่ว่าที่ไหน ทุกคนก็ต้องการความจริง อย่างมาโทกกัน"

ทัศนะต่อกรณีรายการเรียลตี้โชว์ แก้ปัญหาความยากจน ที่ อ.อาจสามารถ จ.ร้อยเอ็ด

ในกรณีรายการเรียลตี้โชว์ที่ อ.อาจสามารถ ผศ.รุจน์ โกมลบุตร ชี้ให้เห็นว่าเป็นเรื่องของการหวังผลประโยชน์ทางการเมือง ซึ่งไม่ต่างอะไรกับการแถลงข่าวแสดงผลงานของตำรวจ

"ลึกๆแล้วผมคิดว่าทุกคนมี Agenda ทั้งนั้น ที่นี้ Agenda ที่ว่าเป็น Agenda ที่ตรงไปตรงมาหรือเปล่า เราก็ก้าวล่วงไปไม่ถึง ซึ่งต้อง Assume เอา ซึ่งเป็นเรื่องไม่ดีเท่าไร เราไม่พูดถึง Agenda นะ เพราะ Agenda นี้เราไม่รู้จริงๆ แต่ก็คงเป็นเรื่องของการหวังผลประโยชน์ทางการเมืองซึ่งพอเดาได้ แต่ข้อเท็จจริงเราไม่อาจรู้ได้ แต่ที่อยู่ตรงหน้าเราจริงหรือเปล่า ไม่แน่ใจใช่ไหม เพราะว่ามันเป็นเรื่อง Constructive ทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นพอ Constructive ทั้งสิ้น มีใครบ้างไม่ Construct พิธีการแถลงข่าวหนึ่งพิธีก็มีเบื้องหลังการถ่ายทำ ผมรู้สึกว่าจะสามารถไม่ต่างอะไรกับที่ตำรวจแถลงข่าว เพราะว่ามันก็คือการ Construct ขึ้นมาทั้งสิ้น แต่ว่าคุณค่าของมันจะอยู่ที่ Agenda เบื้องหลัง ซึ่งผมว่าตรงนี้เป็นเรื่องวิจารณ์ได้ แต่ข้อเท็จจริงคืออะไร ตำรวจแถลงข่าวก็คือว่าเขาจับใจได้ เขายินดีที่จะทำให้ทุกคนเห็นผลงานของเขา เพื่อที่จะได้ Agenda ให้เลิกมองตำรวจเป็นแนวลบ ก็ดี ก็น่าสนใจ แต่กรณีอาจสามารถก็รู้ๆกันอยู่ว่าผลเป็นยังไง"

กลยุทธ์ของแหล่งข่าวในการเรียกร้องความสนใจจากสื่อกับผลกระทบต่อการทำข่าว

ในทัศนะของ ผศ.รุจน์ โกมลบุตร เห็นว่ากลยุทธ์ของแหล่งข่าวทำให้การทำงานของนักข่าวง่ายขึ้น ทำให้ข่าวน่าสนใจขึ้น แต่ในระยะยาวที่จะทำให้อยู่บนพื้นที่สื่อได้นานต้องขึ้นอยู่กับตัวประเด็นด้วย

“ถ้ามองในแง่การสร้างประเด็นข่าวให้สนุกสนาน ดึงดูดใจ ผมว่าดีออก เอ้อ วันนี้วันอาทิตย์ข่าวเป็นแบบ มันมีอะไรแบบนี้ดีออก ไม่ใช่มีแต่ข่าวจิตซัด มีข่าวให้เลือกง่ายขึ้น ดัดสินใจง่ายขึ้น แต่สุดท้ายวิธีการมันแยกกับประเด็นไม่ออก ต่อให้วิธีการของคุณประหลาดมหัศจรรย์ขนาดไหน แต่ตัวประเด็นมันไม่ค่อย Work ผมว่าสื่อก็ไม่ซื้อ อาจจะซื้อระยะสั้น ซื้อแป๊บเดียว แต่ในระยะยาวๆ ในที่สุดทั้งผู้บริหารทุกคนทั้งสื่อ เขาก็รู้ว่าก็เป็นแค่รูปแบบ แต่ข้างในมัน ไร้มัน Content มัน เนื้อมันเป็นยังไง อันนั้นสำคัญกว่า ต่อให้โฉบเฉี่ยวขนาดไหนเนี่ย ลงหน้า 1 จริง แต่ว่าวันเดียว แล้วนักข่าวก็ไม่ได้ตาม”

ทัศนะต่อกรณีการทำบ้านสีดำ ของนางรัตนา สัจจเทพ

กรณีการทำบ้านสีดำ ผศ.รุจน์ โกมลบุตร ให้ความเห็นว่า เป็นเพราะระบบยุติธรรมในสังคมไทยบกพร่อง ทำให้พื้นที่ข่าวหน้า 1 กลายเป็นพื้นที่ที่ช่วยคลี่คลายปัญหาให้กับประชาชน และการทำบ้านสีดำของนางรัตนาเพียงอย่างเดียวคงไม่สามารถเป็นข่าวได้นานพอที่ปัญหาจะถูกแก้ไข ดังนั้นเนื้อหาข่าวจึงต้องมีประเด็นมากพอด้วย

“คนก็เรียนรู้ว่าพื้นที่ข่าวหน้า 1 เป็นพื้นที่ที่ช่วยคลี่คลาย Agenda ของเขาได้ เขาต้องทำแทบทุกอย่างเพื่อไปสู่จุดนั้นให้ได้ ผมว่าเรื่องนี้มันฟ้องว่าสังคมไทยมีระบบยุติธรรมที่บกพร่อง คุณต้องขึ้น Front page เท่านั้น คุณไปอยู่หน้าใน ปัญหาคุณก็ไม่ถูกแก้ แล้วคุณต้องลงหนังสือพิมพ์อันดับ 1 2 3 ด้วยนะ เบอร์ 4 5 6 คุณลงไปเถอะ ไม่ถูกแก้ปัญหาหรอก สะท้อนความเหลวแหลกของกระบวนการเข้าถึงความยุติธรรมของเมืองไทย

กรณีคุณรัตนาจริงๆ ก็คือการทาสีบ้านก็คล้ายกับเป็น Scenario เกือบจะสุดท้ายของเธอแล้ว มันต้องทำสัญลักษณ์ขึ้นมา หลักการของมันคือกระบวนการยุติธรรมถูกเข้าถึงได้ผ่านหน้า 1 แต่มันก็แปลว่าตัว Content ของคุณจะต้องมีประเด็นพอสมควรเพื่อที่จะหล่อเลี้ยงให้คุณอยู่บน Media ไปได้อีกระยะหนึ่ง แล้วถ้าเกิดว่ากรณีของคุณมีประเด็นมากพอที่จะประคองตัวอยู่บน Media เหล่านี้ได้ มันหมายถึงว่าปัญหามีโอกาสที่จะถูกคลี่คลาย กรณีนายไฮซัดเจน ยายไฮมีประเด็นที่มหัศจรรย์ สู้มาตั้งแต่สาวจนแก่ พอสรยุทธ์พูดถึง ก็ถูกคลี่คลาย สรยุทธ์เองก็มี Agenda ที่มงานของเขาก็มีกระบวนการเบื้องหลังที่ขยายไฮขึ้นมา การหยิบประเด็นนายไฮขึ้นมามีส่วนร่วมในการโปรโมตรายการระดับหนึ่งเหมือนกัน”

ทัศนะต่อกรณีการทุบรถยนต์ยอนด้า รุ่น CRV ของนางสาวเดือนเพ็ญ ศิลาเกษ

ผศ. รุจน์ โกมลบุตร เห็นว่ากรณีการทุบรถประท้วงบริษัทรถยนต์เป็นการแก้ปัญหาไปเป็นกรณีๆ ตัวโครงสร้างมีปัญหากลับไม่ถูกแก้ไข

“มันไม่ได้อยู่ที่ตัวรูปแบบอย่างเดียว แต่ตัว Content ข้างในมันผลึกไม่ออกหรือเปล่า การแก้ปัญหาเป็นกรณีๆ มันสะท้อนการเข้าไม่ถึงโอกาสในการสร้างความเป็นธรรมของปัจเจก การเสนอข่าวแล้วคลี่คลายปัญหามันก็แค่กรณีเดียว ผมว่ากระบวนการแก้ปัญหาในสังคมไทยไม่ว่าเราจะชอบหรือไม่ชอบก็ตาม มันถูกเก็บซ่อนเพราะว่านักการเมืองชอบ ชำราชากรชอบถูกกดดันถึงจะแก้

แต่ถึงจะแก้ไปที่ละกรณี ในที่สุดแล้วผมว่าคนก็เริ่มเรียนรู้ คือคนไทย หน่วยราชการ พรรคการเมือง นักการเมือง อาจารย์ นิสิต นักศึกษา ก็จะเรียนรู้ว่า เฮ้ย มันมีปัญหา เห็นปัญหา อาจจะไม่เร็ว แต่ก็เห็นว่าไม่สนุกนะที่มาแก้ปัญหาให้ทีละคน ทำไม่ตัวระบบ ตัวโครงสร้างไม่ถูก Set ขึ้นมาเพื่อรองรับทุกคนให้เกิดความเท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาสแห่งความเป็นธรรมได้ เพราะไล่ไปเหอะ ทุกกรณีทีพูดถึง นายสมชาย ระเบิด Car บวม ไล่ไปเหอะ เป็นเรื่องอคติ เรื่องเส้น ลูกใคร หลายใคร ทั้งนั้นแหละ กรณีเป็นธรรมล้วนๆเกิดขึ้นยาก”

ทักษะต่อกลยุทธ์การเรียกร้องความสนใจจากสื่อของบุคคลสาธารณะ

ผศ. รุจน์ โกมลบุตร ชี้ให้เห็นว่าบุคคลสาธารณะก็ต้องการดึงดูดความสนใจจากสื่อให้ได้ แม้ว่าจะไม่สามารถควบคุมผลที่จะเกิดขึ้นมาภายหลังก็ตาม

“นึกถึง Front page คุณต้อง Attract ให้ได้ เหมือนกรณีเอมีโล่เสื้อผ้าที่หิวหาเพื่อให้นักสนใจ แต่ Agenda ไม่รู้ เวลาเขาให้สัมภาษณ์บอกไม่คิดว่าจะเกิดอะไรแบบนี้ อันนี้เราไม่รู้ว่าจริงๆเกิดอะไรขึ้น หลักการและเหตุผลประมาณกันคือ Attract ให้ได้ แล้วพอคุณถูกพูดถึงก็เชื่อว่าจะมี Consequence ตามมา แต่ต้องไม่ลืมว่า Consequence เหล่านั้น หลากๆกรณีก็ควบคุมไม่ได้ จะเกิดอะไรขึ้นหลังจากเป็นข่าวก็ไม่รู้ เช่น กรณีหม่อม คัทลียา”

ทักษะต่อกลยุทธ์การเรียกร้องความสนใจจากสื่อของนักวางแผนทางการตลาด

ผศ. รุจน์ โกมลบุตร ให้ความเห็นต่อการใช้กลยุทธ์เรียกร้องความสนใจจากสื่อของนักการตลาดว่าเป็นสิ่งที่ผู้อ่านข่าวมักให้ความสนใจ ดังนั้นจะไปดำเนินที่สื่อนำเสนอก็ไม่ถูกต้องนัก

"ก็เป็นชาวที่จะด่าสื่อก็ด่าไม่ได้เต็มปาก จะด่าผู้บริโภคนะ เขาก็เลือกแล้วว่าเขาชอบภาพชอบข่าวแบบนี้ ชีวิตนี้ เดือนนี้ไม่เคยซื้อหนังสือพิมพ์เลย ขอซื้อวันที่มันมีรูป ซื้อหนังสือพิมพ์เขาก็ซื้อผลิตภัณฑ์ไม่ต่างจากซื้อเสื้อ ซื้อหมวกฝรั่ง เขาก็ตัดสินใจของเขา ประเด็นผมคือว่าเพราะบ้านเมือง เพราะสังคม โครงสร้างมันเป็นแบบนี้ เราก็ได้สื่อแบบนี้ มีผู้บริโภคนะแบบนี้ ไม่ใช่เรื่องเข้าใจไม่ได้ ในฐานะคนทำงานวิชาการด้านสื่อนี้ ถ้าพอใจก็ปล่อยมันไป ถ้าไม่พอใจก็มาจับเข่าคุยกันว่าเราอยากเห็นสังคมไทยเป็นแบบไหน โครงสร้างของเราต้องขยับตรงไหนเพื่อจะได้ผู้บริโภคนะที่มีบุคลิกหน้าตาที่เปลี่ยนไป ชาวสารก๊ก็เปลี่ยนตาม ผมรู้สึกว่าจะไม่รู้จะด่าสื่อไปทำไม ด่าไปก็เปลืองปาก เพราะว่าไปถามเขา เขาก็จะบอกว่า วันไหนลงเนื้อหาประมาณนี้ ยอดขายผมทะลุล้านตลอด ว่าก็ไม่ได้ วันอาทิตย์ก็ขายดีกว่าวันธรรมดา วันหยุดออกก็ขายดีกว่าวันหยุดไม่ออก ก็ชดเชยแล้ว จะให้เขาทำอย่างไร สื่อไม่ใช่ธุรกิจเหวอ อย่ามาโกหกกันเลย หมดสมัยแล้วที่สื่อมีอุดมการณ์ มีฐานันดร ผมว่าอันนั้นเป็นวาทกรรมที่ต้องถูกทบทวนโดยเร็ว คือต้องดึงมันลงมาจากหิ้ง รู้สึกว่าสื่อเหมือนหม้อ เหมือนเทวดาที่ต้องยกท่านไว้ ไม่ต้องตรวจสอบท่านก็ได้ ผิดแล้ว ต้องเอามันลงมา เป็นมนุษย์เดินดินธรรมดากับเรา ต้องพิสูจน์ตัวเองให้ได้ว่าเก่งจริง คือตอนนี้มันถูกวาทกรรมบอกว่าเค้าเป็นสื่อ เค้าก็ต้องพูดความจริงสิ เขาเป็นชาวนะ กว่าจะรู้ความจริงก็ใช้เวลาพอสมควร แต่อย่างน้อยในที่สุดก็รู้ เราต้องสร้างเป้าหมายใหม่ในสังคมว่าสื่อก็คือมนุษย์เดินดินในสังคมคนหนึ่ง มีหัวข้าว มีโลก ต้องตกงานได้ ต้องตกงานเป็น ให้คนรู้สึกว่าผิดมีผลขาดได้ มีดีเยี่ยมได้ ไม่อย่างนั้นคนก็รู้สึกว่าสื่อมันอยู่บนหิ้ง ไม่กล้าแตะต้อง อย่างมากก็นินทามันลับหลัง เวลาที่มี Poll ก็ด่าว่ามันไม่พูดความจริง ถามว่ากล้าฟ้องสื่อไหม ไม่กล้า เพราะกลัวเขา เขาใหญ่ แต่ถ้ารู้สึกว่าเป็นคนธรรมดา แล้วพิสูจน์กันใหม่ว่าคุณเจ๋งเหมือนที่เคยถูกไว้บนหิ้งจริงแล้วค่อยไปกราบกรานกันใหม่ก็ได้"

ข้อเสนอแนะต่อการทำหน้าที่ของสื่อ

ผศ. รุจัน โภมลบุตร ให้ข้อเสนอแนะต่อการทำหน้าที่ของสื่อว่าควรมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติในการทำข่าวและควรมีการเลือกใช้แหล่งข่าวที่หลากหลายมากขึ้น

"ผมว่าเป็นเรื่องของความเชื่อนะ เป็นความเชื่อขององค์กรว่าองค์กรเชื่ออะไร เท่าที่ทำวิจัยหรืออ่านงานวิจัยมาก็จะพบว่าแหล่งข่าวของเขาก็จะมีประจำอยู่ Set หนึ่ง แหล่งข่าวหนังสือพิมพ์หัวสีมีแนวโน้มจะกระจุกตัว แต่ถ้าเป็นหนังสือพิมพ์หัวขาวดำ เชิงคุณภาพ มีแนวโน้มชัดเจนว่าแหล่งข่าวจะกระจายตัว หนังสือพิมพ์เชิงปริมาณนี้จะมีแหล่งข่าวข้าราชการหรือนักการเมืองฝ่ายรัฐบาลเป็นหลัก ขณะที่หนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพนี้แหล่งข่าวมีทั้งภาคประชาชน มีฝ่ายค้าน มีนักวิชาการ มีคนด้อยโอกาสเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการถูกพูดถึงในข่าวด้วย ซึ่งเป็นเรื่องของทัศนคติ ความเชื่อขององค์กร

แปลว่ามันจัดการได้ พอเราเห็นชุดความจริงแล้วว่ามันเป็นอย่างนี้แปลว่ามันเกิดกระบวนการเข้าไปแทรกแซงเพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ ให้คนเล็กคนน้อยได้พูดในหนังสือพิมพ์ปริมาณมากขึ้นได้ อย่างไทยรัฐก็มีอยู่ช่วงหนึ่งที่เขาติดต่อให้ Top ของ NGO ไปนั่ง Workshop ให้ไปเจอกับ Top ของกองบรรณาธิการไทยรัฐ ไปทำความเข้าใจร่วมกันว่า NGO คืออะไร ทำอะไร ยังไง สุดท้ายแล้วองค์กรประชาชน คนเล็กคนน้อยก็มีโอกาสมาขึ้นหน้า 1 ไทยรัฐ แต่ก็กระยะสั้นๆ เพราะว่าองค์กรมันใหญ่ พอมันผ่านไปซึกพักแล้วไม่มีการกระตุ้นก็กลับไปเป็นชนบทเดิมที่เขาสั่งสมมา 40-50 ปี แต่มันก็เป็นสัญญาณว่าทำได้ คนมันเรียนรู้ได้ ฝึกให้บ่อยๆก็จะพัฒนาเป็นความเชื่อ อ้อ เขาคนเล็กคนน้อยมาเป็นข่าวก็ได้ นี่ไม่เห็นต้องเป็นผู้ว่าฯ นายอำเภอเลย แล้วที่ต่างจังหวัด แหล่งข่าวเป็นใคร ผู้ว่าฯ นายอำเภอ ผู้กำกับ ไม่มีคนอื่นหรือ มันเป็น Class ด้วยนะ เกษตรจังหวัดยังไม่ค่อยเป็นข่าวเลย เพราะว่าสายมหาดไทยมาแรงกว่าสายเกษตร แล้วสายเกษตรก็แรงกว่าสายศึกษา แม้ว่าจะเป็น Top ของหน่วยงานในจังหวัด ก็ยังมี Class ของมันอยู่"

4. จากการสัมภาษณ์เชิงลึกอาจารย์แก้วกาญจน์ จูเจริญ อาจารย์ประจำภาควิชาสิ่งพิมพ์และหนังสือพิมพ์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เกี่ยวกับปรากฏการณ์ในการใช้กลยุทธ์เพื่อให้เป็นข่าวหน้า 1 ของแหล่งข่าว มีประเด็นดังต่อไปนี้

ทัศนคติที่มีต่อการนำเสนอข่าวหน้า 1 ในปัจจุบัน

อาจารย์แก้วกาญจน์ จูเจริญ มีความเห็นว่าพื้นที่ข่าวหน้า 1 มีอยู่อย่างจำกัด จึงจำเป็นต้องมีการคัดเลือกจากองค์ประกอบข่าว

"พื้นที่ข่าวหน้า 1 มันมีอยู่จำกัดก็คงจะเปิดพื้นที่ให้ประชาชนทุกกลุ่มไม่ได้อยู่แล้ว โดยสภาพของแหล่งข่าว โดยทั่วไปหนังสือพิมพ์ก็พิจารณาจากองค์ประกอบข่าว ถ้าแหล่งข่าวนั้นองค์ประกอบข่าวมันอ่อนหรือน้อย หรือคิดว่าตลาดจะไม่สนใจ เขาก็ไม่จัดพื้นที่ให้ หรือก็จะไปอยู่ในข่าวหน้าในๆ"

ทัศนคติต่อการที่แหล่งข่าวใช้กลยุทธ์เพื่อเรียกร้องความสนใจจากสื่อ

กรณีแหล่งข่าวที่เป็นปัจเจกบุคคลทั่วไปมีการใช้กลยุทธ์เพื่อเรียกร้องความสนใจจากสื่อ อาจารย์แก้วกาญจน์ จูเจริญ เห็นว่า เป็นเพราะไม่สามารถพึ่งพาหน่วยงานอื่นได้แล้ว ประชาชนจึงต้องมาขอความช่วยเหลือจากสื่อ ขณะเดียวกันสื่อเองก็ไม่ค่อยเปิดพื้นที่ให้ประชาชน ดังนั้นแหล่งข่าวจึงต้องใช้กลยุทธ์ในการเรียกร้องความสนใจจากสื่อ

"กรณีคุณรัตนาที่ทาบ่านสีดำ คุณเดือนเพ็ญทุบรถ ก็คือคนที่ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากองค์กรหน่วยงานรัฐ หรือหน่วยงานอื่นๆได้ เขาก็เลยมองสื่อว่าน่าจะเป็นที่พึ่งอีกที่หนึ่งของเขา ซึ่งถ้าเขาได้รับการแก้ปัญหาแล้ว เขาก็คงไม่มาใช้สื่อ ก็คือเหมือนกับสื่อเป็นสมบัติของประชาชน เมื่อประชาชนไม่ได้รับความยุติธรรมจากหน่วยงานรัฐอย่างที่ควรจะได้ เขาก็มาร้องกับสื่อ ถ้าเรื่องเขามีน้าหนัก สื่อก็ให้พื้นที่ แต่ปัญหานี้จริงๆ เป็นหน้าที่ของหน่วยงานรัฐที่ต้องดูแล แต่ในแง่ของสื่อน่าจะเป็นตัวสะท้อนหนึ่งว่าบางทีสื่อเองก็ไม่เคยมองลงไป หรือไม่เคยให้โอกาสกับประชาชนเหล่านั้น หรืออาจเป็นเพราะเขาเป็นคนเล็กๆก็ได้ คือเขาต้องลุกขึ้นมาทำอะไรบางอย่างที่มันแปลกเพื่อสร้างองค์ประกอบข่าวก่อนหรือสร้างความขัดแย้งอะไรแรงๆขึ้นมาก่อน สื่อถึงจะหันไปมอง น่าจะเป็นการสะท้อนให้สื่อหันไปมองในมุมเหล่านี้ หรือว่าวันๆเสียเวลาอยู่แต่กับข่าว Routine ข่าวประจำสายงานที่คุณทำโดยไม่เคยให้ความสำคัญกับลักษณะเช่นนี้"

ทัศนคติกรณีการทุบรถยนต์ฮอนด้า รุ่น CRV ของนางสาวเดือนเพ็ญ ศิลากะษ

อาจารย์แก้วกาญจน์ จูเจริญ มีความเห็นต่อกรณีการเสนอข่าวการทุบรถประท้วงว่ากรณีเช่นนี้ สื่อควรระมัดระวังในการเสนอข่าว เพราะเสี่ยงต่อการถูกฟ้อง และเห็นว่าสื่อมักจะกลัวตกกระแสทำให้ รีดร้อนนำเสนอข่าวมากเกินไป

“กรณีนี้เป็นปัญหาระหว่างประชาชนกับเอกชน เป็นเรื่องของการซื้อขาย การเจรจาต่อรอง การผลักดันประเด็นของปัจเจกให้เป็นประเด็นสาธารณะ เป็นวิถีทางหนึ่ง อาจจะด้วยกฎหมายในแง่การคุ้มครองผู้บริโภคของเราไม่เข้มแข็ง แต่การนำเสนอข่าวของสื่อก็อาจกระทบต่อความอยู่รอดของสื่อด้วย เพราะเชื่อว่าอย่างน้อยบริษัทรถยนต์ก็เป็นลูกค้าที่ซื้อโฆษณาของหนังสือพิมพ์ ส่วนคนไทยจริงๆก็ไม่ค่อยดูแลสิทธิของตัวเองเท่าไร และมีความรู้สึกที่ว่าถ้าใช้ไม่ได้ก็ทิ้งมันไป แล้วก็ไม่ใช่สื่ออีก เราไม่ค่อยอยากไปยุ่ง สื่อก็ไม่ค่อยได้ให้ข้อมูลเหล่านี้ออกมาสู่ประชาชน มองในแง่ของสื่อเองเขาก็เสี่ยง ถ้าเกิดบริษัทเหล่านั้นเขาฟ้องขึ้นมาก็เป็นปัญหาอีก ในแง่ที่เป็นคนเอาข้อมูลเหล่านั้นมาเผยแพร่ ซึ่งสื่อเองก็มักจะทำงานแข่งกับเวลา ไม่รู้ว่ามีกรเซ็คข้อมูลที่แม่นยำขนาดไหน เพราะการกลั่นแกล้งกันก็มี ให้ข้อมูลเชิงเท็จก็มี สื่อต้องระมัดระวังตรงนี้ด้วย สื่อน่าจะใจเย็นๆ ไม่จำเป็นต้องรีดร้อนในการนำเสนอไปพาดหัวอะไรแบบนี้ เพราะถ้าไม่ใช่หรือไม่จริงก็จะไปคนละเรื่องได้ แต่ก็เข้าใจได้ในเรื่องของการกลัวตกกระแส ซึ่งมีผลต่อยอดขายและเชิงการอยู่รอดของสื่อ”

ทัศนะต่อการนำเสนอข่าวที่เกิดจากการเรียกร้องความสนใจจากสื่อของบุคคลสาธารณะ

อาจารย์แก้วกาญจน์ จูเจริญ มีความเห็นต่อการเรียกร้องความสนใจจากสื่อของบุคคลสาธารณะว่าการเป็นบุคคลสาธารณะมีองค์ประกอบข่าวมากอยู่แล้ว ขณะที่สื่อเองก็มักจะสนใจเรื่องลปๆของคนอื่น จึงเห็นว่าไม่ใช่แหล่งข่าวทุกคนอยากเป็นข่าวด้วยวิธีนี้

“สื่อต้องแสวงหาข้อมูลให้รอบด้านก่อน ผู้ทำข่าวต้องทำการบ้านก่อน ต้องดูว่าจำเป็นไหมที่จะต้องรายงาน แต่ในแง่การแข่งขันก็เข้าใจ การเป็นบุคคลสาธารณะมีองค์ประกอบข่าวมาก สื่อเองก็มีส่วนในการทำให้เป็นที่รู้จักในสังคม แต่ไม่ใช่ว่าแหล่งข่าวทุกคนอยากเป็นข่าวหรอก เพราะการออกมาเป็นข่าว เรื่องส่วนตัวก็จะถูกขุดคุ้ย ต้องถูกตรวจสอบจากสาธารณะ สื่อมักจะไปสนใจตรวจสอบเรื่องลปๆของคนอื่น ให้พื้นที่กับตรงนี้ ซึ่งอาจเพื่อสนองความอยากรู้ของคน”

ทัศนะต่อข่าวรายการเรียลิตี้โชว์ แก้ปัญหาความยากจน ที่ อ.อาจสามารถ จ.ร้อยเอ็ด

กรณีรายการเรียลตี้โชว์ที่ อ.อาจสามารถ อาจารย์แก้วกาญจน์ จูเจริญ ให้ความเห็นว่า ที่สื่อนำเสนอเพราะมีองค์ประกอบข่าวหลายด้าน แต่รู้อยู่แล้วว่าไม่สามารถแก้ปัญหาได้จริง

"ไม่เชื่อตั้งแต่วิธีคิดของ พ.ต.ท.ทักษิณแล้วว่า จะ Work แต่ก็ไม่แปลกใจที่สื่อนำเสนอ เพราะเป็นนายกฯของประเทศไทย แล้วเขาก็ทำในสิ่งที่ไม่เคยมีนายกฯคนไหนทำ มันมีองค์ประกอบข่าวหลายตัว บวกกับคุณลักษณะส่วนตัวของ พ.ต.ท.ทักษิณ มันก็มีเหตุผลที่สื่อรู้นำเสนอไปแล้วข่าวขายได้ นักการเมืองเองก็รู้อยู่แล้วว่าการเป็นข่าวมีผล ทำให้เป็นที่รู้จัก เพราะฉะนั้นการที่เขาไปปรากฏตัวตามที่สาธารณะต่างๆ ก็เพื่อนำเสนอตัวเขาเองให้สาธารณชนรู้จัก มันก็เหมือนกับการเล่นละคร สื่อก็รู้ แต่ก็ต้องลง เพราะคนเขาก็อยากดู อีกอย่างหนึ่งคือกลุ่มของบุคคลที่มีอำนาจในการตัดสินใจต่อนโยบายของประเทศไปกระจุกตัวอยู่ตรงนั้นก็ไม่สามารถละเลยได้ ในแง่ของ Human Interest ธรรมดาๆ ส่วนหนึ่งก็คือได้เอาวิถีชีวิตของคนอาจสามารถมาให้คนทั่วประเทศได้เห็น ได้รู้จักไปด้วย Content ตรงนี้อาจจะไม่มาก ไม่จริงบ้าง แต่ก็ดีที่ข้อมูลตรงนี้จะได้ไหลไปสู่ชุมชนตรงอื่น"

ทัศนะต่อการนำเสนอข่าวการต่อต้าน FTA ที่สื่อเน้นเหตุการณ์ความรุนแรง

อาจารย์แก้วกาญจน์ จูเจริญ ให้ความเห็นต่อการนำเสนอข่าวการต่อต้าน FTA ที่สื่อเน้นเหตุการณ์ความรุนแรงว่า เพราะมีองค์ประกอบข่าวที่ทำให้เกิดความเด่นขึ้นมา ซึ่งน่าสนใจว่าการเรียกร้องอย่างสงบ ส่วนหนึ่งเพราะประเด็นการคัดค้านมันห่างไกลชีวิตประจำวันของประชาชนทั่วไป

"ที่สื่อสนใจเหตุการณ์การปะทะกันมากกว่าที่ตัวประเด็นการคัดค้านเพราะว่าองค์ประกอบข่าวมันเกิดขึ้นเดี๋ยวนั้น องค์ประกอบของความขัดแย้งมันเกิดขึ้นเลย ส่วนหนึ่งเพราะประเด็นการคัดค้านมันห่างไกลชีวิตประจำวันของประชาชนทั่วไป คือมีความรู้สึกว่ามันน่าจะเกี่ยวข้องกับผู้ส่งออกมากกว่า เรา نگاهไปไม่ออกว่ามันมาเกี่ยวอะไรกับเราตอนนี้ แต่ว่ากลุ่มผู้เคลื่อนไหวเขาเห็นปัญหาจากการไม่ได้พื้นที่จากสื่อ เขาต้องใช้วิธีการเรียกร้องความสนใจ อย่างเดินขบวนหรืออะไรเท่าที่รัฐธรรมนูญจะอนุญาตให้เขาทำได้ พอเขาทำแล้ว เรียกร้องแล้ว มันไม่มีจุดเด่น สื่อก็จะเพียงสังเกตการณ์อยู่ห่างๆ แต่ถ้าเมื่อใดที่เกิดการปะทะก็จะเกิดประเด็นข่าว เกิดองค์ประกอบข่าวที่มันสดมากๆ เช่น ความขัดแย้ง ที่มันเกิดกะทันหัน ณ เดี๋ยวนั้น ก็ต้องตีพิมพ์"

ข้อเสนอแนะต่อการทำหน้าที่ของสื่อ

อาจารย์แก้วกาญจน์ จูเจริญ ให้ข้อเสนอแนะต่อการทำหน้าที่ของสื่อว่า สื่อจะต้องรู้จักมองหาคุณค่าข่าวในตัวคนที่ไม่มีโอกาสได้ใช้พื้นที่ข่าวหน้า 1 ให้มากขึ้น เพราะถ้าสื่อสนใจแต่การออกมา Action สุดท้ายก็จะมีแต่สถานการณ์ มีรูปแบบที่ส่งผลกระทบสั้นๆเท่านั้น คนอ่านข่าวก็จะเข้าใจไปว่าปัญหาที่ได้รับการแก้ไขแล้ว ทั้งที่โครงสร้างของปัญหาในสังคมยังคงอยู่

“คนที่ต้องพึ่งพิงสื่อคือคนที่อัดอั้น ไม่รู้จะไปทางไหนแล้ว ถ้าตำรวจหรือหน่วยงานรัฐไม่สามารถเป็นที่พึ่งให้เขาได้แล้ว เขาก็ต้องหันมาหาสื่อหรืออะไรบางอย่างที่ช่วยเขาได้ แต่ถ้ามีทางเลือกอื่น เขาคงไม่เลือกสื่อเป็นอันดับแรก เพราะสื่อไม่ได้มีอำนาจอะไร หรืออาจจะนำเสนออะไรออกไปในแง่ที่ทำให้เรื่องวุ่นวายยุ่งยากเข้าไปใหญ่ แหล่งข่าวก็ Control วิธีการนำเสนอของสื่อไม่ได้ ถ้าไม่มีเจตนาในการใช้สื่อเพื่อจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือถ้าไม่ขาดที่พึ่งจริงๆ เขาคงไม่มาหาสื่อ สื่อน่าจะเป็นทางเลือกสุดท้ายจริงๆ

มันอยู่ที่ตัวสื่อว่าจะมองไปเห็นคุณค่าข่าวในตัวของคนเหล่านั้นด้วยหรือเปล่า คนเล็กๆธรรมดาสามัญจะมองหามุมข่าวให้เจอในกลุ่มคนเหล่านี้ได้ไหม เพราะจริงๆถามว่าเขามีคุณค่าข่าวไหม เขามีนะ แต่สื่อจะมองไปให้เห็นได้หรือเปล่า ถ้ามองเห็นก็จะจัดพื้นที่ให้เขาได้ แต่ถ้าสื่อสนใจแต่การออกมา Action สุดท้ายเราก็จะจำได้แต่สถานการณ์ว่ามีการทุบรถ มีการทำบ้านสีดำ แต่จํารายละเอียดอื่นๆไม่ได้เลย อย่างการทุบรถมันเป็นกรณีที่ไม่เคยเกิดขึ้น แต่พอทันทีที่มีการทำซ้ำ ความน่าสนใจก็ลดลง หลังจากนั้นคนก็เฉยๆ อิทธิพลหรือผลต่อสังคมก็อ่อนลง มันส่งผลในระยะสั้น และคนก็จะเห็นว่ามันคลี่คลายแล้ว คิดว่าคนมีปัญหาที่ได้รับการแก้ไขแล้ว ซึ่งโครงสร้างของปัญหามันยังอยู่ หนังสือพิมพ์ก็ไม่ได้นำเสนอหรือทำให้มีลักษณะให้จดจำได้ สังคมก็ไม่ได้รับรู้”

สรุป

จากทัศนะของนักวิชาชีพและนักวิชาการสื่อสารมวลชนที่กล่าวมาแล้วนี้ สะท้อนให้เห็นว่าการใช้กลยุทธ์ของแหล่งข่าวเพื่อเรียกร้องความสนใจจากสื่อเป็นวิถีทางหนึ่งที่ทำให้แหล่งข่าวทุกกลุ่มมีโอกาสในการเข้าถึงพื้นที่ข่าวหน้า 1 ได้มากขึ้น อย่างไรก็ตามกลยุทธ์ที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องสอดคล้องกับนโยบายขององค์กรสื่อด้วย คือจะต้องมีองค์ประกอบข่าวที่ทำให้สื่อสนใจ ขณะเดียวกันก็ต้องทำให้ผู้อ่านข่าวสนใจด้วย ซึ่งก็คือจะต้องเป็นข่าวที่ขายได้ หนังสือพิมพ์จึงจะให้ความสนใจนำเสนอ

แต่การใช้กลยุทธ์ในการเข้าถึงพื้นที่ข่าวหน้า 1 ก็ไม่อาจกำหนดได้ว่าจะถูกนำเสนอข่าวไปในทิศทางไหน หรือจะเกิดผลต่อเนื่องตามมาอย่างไร แหล่งข่าวที่อาศัยรูปแบบการนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจจากสื่อโดยที่ตัวประเด็นข่าวไม่มีความสำคัญนักก็อาจปรากฏเป็นข่าวได้ในระยะสั้นๆ หรืออาจถูกนำเสนอในทิศทางที่เป็นผลลบต่อตัวแหล่งข่าวเองก็เป็นได้